

สภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 30

วิทยานิพนธ์

ของ

วรวุฒิ บุตรศรีภูมิ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

**STATE AND GUIDELINES FOR DEVELOPING STUDENTS
SUPPORT SYSTEM IN SCHOOLS UNDER SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 30**

Worrawut Butsripoom

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program
in Educational Administration**

May 2020

Copyright of Buriram Rajabhat University

ชื่อเรื่อง	สภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30		
ชื่อผู้วิจัย	วรวุฒิ บุตรศรีภูมิ		
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ดร.จิตาภรณ์ เวียงวิเศษ	ที่ปรึกษาหลัก	
	ดร.โกวิท วัชรินทรางกูร	ที่ปรึกษาร่วม	
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์	2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเป็น 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา ใ้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 327 คน ได้จากการสุ่มจากประชากรด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 9538 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ด้วยวิธีการเซฟเฟ่ ส่วนระยะที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 กลุ่มเป้าหมายจำนวน 16 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ตามความคิดเห็นของครูโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน การส่งต่อนักเรียน การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการส่งเสริมนักเรียนตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ตามความคิดเห็นของครู

จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกัน และเมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่าโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ตามความคิดเห็นของผู้สัมภาษณ์ พบว่า ครูที่ปรึกษา ควรสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคลครบทุกคน พร้อมทั้งจดบันทึก พฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัวและด้านอื่น ๆ สถานศึกษาควรมีการประชุมเพื่อวางแผนเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนให้มีมาตรฐาน เป็นไปตามแนวทางเดียวกัน สถานศึกษาควรใช้ข้อมูลด้านการคัดกรองนักเรียนเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผน / โครงการ / กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้ครอบคลุมนักเรียนทุกคน สถานศึกษาควรมีครูแนะแนวที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษานักเรียนโดยเฉพาะ และสถานศึกษาควรประชุมร่วมกันเพื่อวางแผน เกณฑ์การส่งต่อนักเรียนทั้งการส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอก ให้มีมาตรฐานและแนวปฏิบัติเดียวกันทั้งสถานศึกษา

TITLE	State and Guidelines For Developing Students Support System in Schools under Secondary Educational Service Area Office 30	
AUTHOR	Worrawut Butsrupoom	
THESIS ADVISORS	Dr. Thitaporn Wiengwiset	Major Advisor
	Dr. Kovit Vajarintarangoon	Co - advisor
DEGREE	Master of Education	MAJOR Educational Administration
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	YEAR 2020

ABSTRACT

This study aimed to examine and compare state and guidelines for developing students support system in schools under Secondary Educational Service Area Office 30 according to teachers' opinions categorized by working experience and school's size. The samples of this study were 327 teachers determined by using Krejcie and Morgan's table and stratified random sampling method according to school's size. The samples used for the interview were 8 administrators and 8 teachers selected by purposive sampling method. The data were collected by using questionnaire and interview. The questionnaire composed of 3 parts: checklist, rating scale and open-ended with the reliability level of .9538. For the interview, the questions were synthesized from the data collected from the 5 most problematic aspects according to the condition of students support system questionnaire. Statistics used to analyze the data were percentage, mean and standard deviation. The hypotheses were tested by using t - test and One - way ANOVA.

The research results revealed that:

1. State of students support system in schools under Secondary Educational Service Area Office 30 according to teachers' opinions in overall aspect was at a high level. When considering in each aspect, it was found that every aspect was also at a high level which can be sort from high to low mean score as screening students, transferring students, protecting and helping students, knowing individual students and supporting students, respectively.
2. Comparison of the state of students support system in schools under Secondary Educational Service Area Office 30 according to teachers' opinions categorized by working

experience in overall aspect was statistically different at the significant level of .05. Besides, the result from teachers' opinions classified by school's size was also different in overall aspect at the statistically significant level of .05.

3. Guidelines for developing students support system in schools under Secondary Educational Service Area Office 30 according to the interview revealed that teacher advisors should observe students' behavior individually and make a record of students' behaviors in various aspects such as ability, health, and family. Moreover, schools should plan for setting standard and consistent students screening criteria and apply students' information for planning a project or activity that could extend to enhance every student's ability. In addition, schools should provide teacher advisor whose particular duty is to give advice to the students. Furthermore, schools should promote cooperation in planning and setting mutual criteria for standardized internal and external student transfer.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้โดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ ประธานกรรมการการสอบวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณ ดร.จิตาภรณ์ เวียงวิเศษ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ดร. โกวิท วัชรินทรางกูร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และดร.เผ่าพงษ์พัฒน์ บุญกะนันท์ กรรมการ การสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาแนะนำให้คำปรึกษาและเอาใจใส่แก้ไขข้อบกพร่องด้วยดีทำให้ วิทยานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ถูกต้อง ขอขอบพระคุณอย่างสูง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้กรุณาตรวจสอบตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้นทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ นางกาญจนา สุดา จิรภัทรอติชัย นายธวัชชัย เก็น โนนกอก และนางเทวี มาดา

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 และเขต 32 ที่ให้ความอนุเคราะห์แจ้งผู้บริหารสถานศึกษาในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และครูที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามทดลองใช้ และตอบแบบสอบถามการวิจัยในครั้งนี้

ประโยชน์และคุณค่าที่เกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณแด่บิดา มารดา บุรพจารย์ ตลอดทั้งผู้มีพระคุณทุกท่าน

วรวุฒิ นุตรศรีภูมิ

สารบัญ

	หน้า
หน้าอนุมัติ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
ประกาศนุญปกการ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพประกอบ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
สมมติฐานของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
กรอบแนวคิดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	10
ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	10
ความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	11
วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	14
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	15
ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	17

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
กลยุทธ์ความสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	18
กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	21
องค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	24
การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	25
การคัดกรองนักเรียน	31
การส่งเสริมนักเรียน	44
การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน	60
การส่งต่อนักเรียน	75
บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30	81
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	84
กรอบแนวคิดการวิจัย	94
3 วิธีดำเนินการวิจัย	95
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	95
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	97
การเก็บรวบรวมข้อมูล	99
การวิเคราะห์ข้อมูล	100
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	101
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	104
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	104
การวิเคราะห์ข้อมูล	104
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	105

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	139
สรุปผลการวิจัย	142
อภิปรายผล	145
ข้อเสนอแนะ	154
บรรณานุกรม	156
ภาคผนวก	160
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	162
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย	167
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม	171
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	173
ภาคผนวก จ แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	180
ภาคผนวก ฉ การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม	188
ภาคผนวก ช การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	191
ภาคผนวก ซ การสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน	193
ประวัติย่อของผู้วิจัย	201

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
2.1	กระบวนการดำเนินงาน วิธีการ และเครื่องมือตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	22
2.2	แนวทางการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียน	27
2.3	แนวทางการคัดกรองนักเรียน	36
2.4	SDQ ฉบับครูประเมิน	40
2.5	เกณฑ์การคัดกรองนักเรียน	41
2.6	ตัวอย่างแนวทางการให้ความช่วยเหลือหลังจากการเยี่ยมบ้านนักเรียน	49
2.7	ทักษะที่จำเป็น และแนวทางการเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต แนวทาง / วิธีการ / กิจกรรม	53
2.8	แนวทางแก้ไข / ช่วยเหลือนักเรียนจากผลการคัดกรอง ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ..	64
2.9	แนวทางแก้ไข / ช่วยเหลือนักเรียนจากผลการคัดกรอง ด้านความผิดปกติทางจิตใจที่ แสดงออกโดยอาการทางกาย	66
2.10	แนวทางแก้ไข / ช่วยเหลือนักเรียนจากผลการคัดกรอง ด้านความประพฤติ	72
2.11	แนวทางการดำเนินงานส่งต่อภายใน	77
2.12	แนวทางการส่งต่อนักเรียน	80
3.1	ประชากรครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ..	96
3.2	กลุ่มตัวอย่างครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30	97
4.1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา	105
4.2	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน	106
4.3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษาด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวม และรายข้อ	107

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมและรายข้อ.....	109
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวมและรายข้อ	110
4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายข้อ	111
4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาด้านการส่งต่อนักเรียน โดยรวมและรายข้อ.....	113
4.8 การเปรียบเทียบความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน	114
4.9 การเปรียบเทียบความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล โดยรวมและรายข้อ.....	115
4.10 การเปรียบเทียบความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมและรายข้อ.....	116

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.11 การเปรียบเทียบความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวม และรายข้อ.....	117
4.12 การเปรียบเทียบความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายข้อ.....	119
4.13 การเปรียบเทียบความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยรวมและรายข้อ.....	120
4.14 การเปรียบเทียบความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน.....	122
4.15 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวม.....	123
4.16 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	124
4.17 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการคัดกรองนักเรียน	125

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.18 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมนักเรียน	126
4.19 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน	127
4.20 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการส่งต่อนักเรียน	128
4.21 จำนวนร้อยละและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 ตามความคิดเห็นครู	129
4.22 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	131
4.23 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ด้านการคัดกรองนักเรียน	133
4.24 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ด้านการส่งเสริมนักเรียน	134
4.25 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน	135
4.26 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ด้านการส่งต่อนักเรียน	136

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
2.1 กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	21
2.2 แสดงกระบวนการดำเนินงานของครูแนะแนว / ฝ่ายปกครอง	78
2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	94

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพระบบหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสุขภาพจิต ได้ร่วมกันวางรากฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน เป็นระบบที่เหมาะสมกับการพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนในยุคปัจจุบัน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีองค์ประกอบสำคัญ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยครูที่ปรึกษาต้องดำเนินงานที่มีองค์ประกอบ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยครูที่ปรึกษาต้องดำเนินการและจัดให้มีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มพิเศษ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา การส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนมีคุณภาพ มีความภาคภูมิใจในตัวเอง การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน เป็นการดูแลเอาใจใส่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาด้วยการให้คำปรึกษา การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การส่งต่อนักเรียน เป็นการดำเนินการสำหรับกรณีที่ปัญหานักเรียนมีความยุ่งยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วไม่ดีขึ้น ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญ (กษมา วรวรรณ ณ อุทยาน. 2550)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2542 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยกรมสามัญศึกษา (เดิม) และกรมสุขภาพจิตร่วมกันจัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีขั้นตอน วิธีการ และเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าว โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อาทิ คณะกรรมการสถานศึกษาผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร ครูทุกคน ฯลฯ โดยกำหนดเป็นนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดดำเนินการ ต่อมาเมื่อมีการปรับโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการเมื่อปี พ.ศ. 2546 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ซึ่งรับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดนโยบายสำคัญในการให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งนักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือ พิทักษ์ ปกป้องคุ้มครองอย่างรอบด้านด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสม และทันการณ์ และได้รับการพัฒนาใน

ทุกมิติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความสุข และปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2560)

จากสภาพสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่วนหนึ่งมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้วัฒนธรรมต่างประเทศได้เข้ามามีอิทธิพลต่อสังคมไทย เด็ก เยาวชนซึมซับแนวคิดและกระแสนิยมบางอย่างเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิต ซึ่งบางอย่างเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นมาที่ส่งผลกระทบต่อตัวเด็กเยาวชน ทำให้มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมตามวัยและต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นอันตรายต่อชีวิต เช่น ปัญหาการดื่มสุรา บุหรี่ ยาเสพติด การพนัน การติดเกม การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การตั้งครกในวัยรุ่น การตกเป็นเหยื่อการบริโภควัตถุอันตราย การใช้ความรุนแรง การทะเลาะวิวาท เป็นต้น นอกจากนี้สถาบันครอบครัวซึ่งเป็นหน่วยที่เล็กที่สุด แต่มีความสำคัญมากที่สุดก็มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมและเศรษฐกิจ พ่อแม่ต้องไปทำงานหาเลี้ยงครอบครัว ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนดูแลใกล้ชิดลูก ทำให้เด็ก ๆ เรียนรู้ชีวิตด้วยตนเองจากสังคมนอกบ้าน และอาจถูกชักจูงไปในทางที่เลื่อมเสีย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติถึงแม้ว่ารัฐบาลโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีกฎหมายหรือระเบียบต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาและส่งเสริมเด็กและเยาวชนในด้านต่าง ๆ รวมทั้งมีนโยบายหรือโครงการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนแล้วก็ตาม แต่เด็กเยาวชนของไทยจำนวนมากไม่น้อยยังคงเผชิญกับปัญหาดังกล่าวและยังหาทางออกไม่ได้

ปัญหาและปัจจัยเสี่ยงที่เกิดขึ้นกับเด็กไทยมีด้วยกันหลายสาเหตุ เช่น ความแตกแยกในครอบครัว หย่าร้าง การขาดความอบอุ่น อยู่ในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว และการขาดการดูแลจากคนในครอบครัว ระบบการศึกษาที่ไม่เท่าเทียมกัน ไม่เหมาะสมกับสภาพชีวิตเด็กแต่ละพื้นที่ หรือขาดการดูแลเอาใจใส่จากครูรวมถึงการมีกลุ่มเพื่อนที่ชอบใช้ความรุนแรง การบริโภคสื่อที่ไม่เหมาะสม ทั้งเรื่องของความรุนแรง เรื่องเพศ ปัญหาการติดเกม อดายมุข และการพนันในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงสภาพแวดล้อมในชุมชนที่เป็นแหล่งอดายมุข ซึ่งกระตุ้นพฤติกรรมเสี่ยง ทั้งการเที่ยวกลางคืน การดื่มเหล้า เสพสารเสพติด การทะเลาะวิวาท พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ การตั้งกลุ่มหรือแก๊งเพื่อก่อพฤติกรรมเสี่ยงภัยบนท้องถนน นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐเองก็มีปัญหาในการทำงานที่ซ้ำซ้อนกัน อีกทั้งยังขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และข้อมูลเชิงพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน หรือชุมชน ทำให้การแก้ไขปัญหาไม่ตรงตามความเป็นจริง (คณะกรรมการการพัฒนาระดับสังคมและกิจการเด็ก เยาวชน สตรีผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส. 2556)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตระหนักในความสำคัญของการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งสถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภทมี

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความเข้มแข็ง จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ มาตรการ และจุดเน้น ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมุ่งที่จะพัฒนานักเรียนในทุกระดับให้มี สมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเจตนารมณ์และความมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สอดคล้องกับมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี ความสุข และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำโครงการยกระดับคุณภาพ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติโดยคัดเลือกจากสถานศึกษาและสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาที่เป็นต้นแบบ เพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการคัดเลือก สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประจำปีการศึกษา 2559 - 2561 ปรากฏว่า สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 มีเพียงโรงเรียนเดียวที่ได้รับ รางวัล ได้แก่ โรงเรียนภูพระวิทยาคม ได้รับรางวัล เกียรติบัตรระดับทองแดง ในปีการศึกษา 2560 จากผลการประกาศรางวัลจะเห็นได้ว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 และสถานศึกษาในสังกัด มีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่มีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มี ประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2560)

บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ในส่วนของเป้าหมาย การขับเคลื่อนเพื่อยกระดับคุณภาพ เป้าหมายที่ 5 กำหนดให้ สถานศึกษาจัดระบบดูแลนักเรียนที่ เสริมสร้างพัฒนาการของผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จึงได้ดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามนโยบาย ของรัฐบาล โดยได้ดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนภายใต้โครงการเฝ้าระวังติดตาม ผู้เรียน ซึ่งจัดให้มีกิจกรรมติดตามผู้เรียน กิจกรรมครูที่ปรึกษาพบผู้เรียน กิจกรรมให้คำปรึกษา กิจกรรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรม กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน กิจกรรมเครือข่ายผู้ปกครอง จาก กิจกรรมที่ดำเนินงานในปีการศึกษา 2560 พบว่า นักเรียนมีปัญหา ดังนี้ นักเรียนออกกลางคัน มีปัญหาในการปรับตัว การสมรส เจ็บป่วย อุบัติเหตุ หาเลี้ยงครอบครัว มีฐานะยากจน และมี ปัญหาครอบครัว ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ นักเรียนออกกลางคัน จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 0.08 ของนักเรียนทั้งหมด โดยมีสาเหตุ ดังนี้ มีฐานะยากจน ครอบครัวแตกแยก นักเรียน

ร้อยละ 80 อาศัยอยู่กับปู่ย่า ตายาย ปัญหาผู้สาว ตั้งครรภ์ในวัยเรียน พ่อแม่ให้ลูกแต่งงาน ปัญหา ยาเสพติด มั่วสุมอบายมุข ลักขโมย เรียนอ่อน ติด 0 ร มส นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้และ ผู้ปกครองไม่ยอมรับให้เด็กเป็นเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้และไม่ได้รับการแก้ไขในระดับ ประถมศึกษา ขึ้นก็ยังไม่อยากเรียน ติดเพื่อนรุ่นพี่ที่ไม่เรียนแต่มาร่วมงานกิจกรรมต่าง ๆ ทาง โรงเรียนจัด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. 2560)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยในฐานะที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สนใจที่จะศึกษา สภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ซึ่งผลจากการศึกษาจะใช้เป็นข้อมูลให้ผู้ที่ เกี่ยวข้องได้นำไปประกอบการพิจารณา ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ให้มีความเหมาะสม อันจะส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อการป้องกันปัญหา หรือลด ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นกับนักเรียน ซึ่งเป็นอนาคตที่สำคัญของชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จำแนก ตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 30 แตกต่างกัน
2. ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30
2. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหา นักเรียน และพัฒนาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30
3. เป็นแนวทางกำหนดการบริหารการดำเนินงาน กำหนดนโยบายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30
4. เป็นแนวทางให้กับครูที่ปรึกษา ครูที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จำแนกตามประเภทการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการกำหนดขอบเขตของการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ในกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกรอบแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 18) มีการดำเนินงาน 5 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน
- 1.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน
- 1.4 ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน
- 1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ในปีการศึกษา 2561 จำนวนทั้งสิ้น 2,061 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จำนวน 327 คน ที่ได้จากการสุ่มโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542 : 148 - 149) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นระดับชั้น

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 ประสบการณ์การปฏิบัติงาน ประกอบด้วย

3.1.1.1 ต่ำกว่า 10 ปี

3.1.1.2 ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

3.1.2 ขนาดของสถานศึกษา

3.1.2.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก

3.1.2.2 สถานศึกษาขนาดกลาง

3.1.2.3 สถานศึกษาขนาดใหญ่

3.1.2.4 สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

ระยะที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยอาศัยวิธีการสัมภาษณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดเกี่ยวกับขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 8 คน และครูจำนวน 8 คน รวม 16 คน สัมภาษณ์ตามขนาดสถานศึกษา ประกอบด้วย สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ อย่างละ 2 สถานศึกษา โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คัดเลือกจากสถานศึกษาที่มีผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป็นสถานศึกษาที่ได้รับโล่รางวัลยอดเยี่ยม หรือดีเด่น หรือได้รับเกียรติบัตรระดับทอง หรือระดับเงิน หรือระดับทองแดงในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2559 - 2561

2. **ตัวแปรที่ศึกษา** ได้แก่ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

นัยสำคัญเฉพาะ

1. **สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน** หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน มีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหา ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีประกอบด้วย

1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การศึกษาข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับด้านสุขภาพ ด้านการเรียน ด้านครอบครัว ด้านสารเสพติด ด้านความปลอดภัย และด้านความรู้ความสามารถ โดยอาศัยการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน ระเบียบสะสม และแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก

1.2 การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา โดยใช้เครื่องมือ ได้แก่ แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน (SDQ) เกณฑ์การคัดกรองนักเรียน แบบบันทึกการคัดกรอง และแบบสรุปการคัดกรอง

1.3 การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษา เพื่อช่วยป้องกันไม่ให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาและเป็นการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหากลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ โดยใช้วิธีการและเครื่องมือ ได้แก่ การจัดกิจกรรมโฮมรูม การเยี่ยมบ้านนักเรียนการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนและการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำเนินชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1.4 การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การให้การดูแลนักเรียน ความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและวิธีการช่วยเหลือ การป้องกันสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา โดยใช้วิธีการและเครื่องมือ ได้แก่ การให้คำปรึกษาเบื้องต้น และการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

1.5 การส่งต่อนักเรียน หมายถึง การส่งนักเรียนที่มีปัญหาหรือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงไป ยังครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ครูพยาบาล ครูประจำวิชา เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน สำหรับการส่งต่อภายใน แต่ถ้าในกรณีที่มีปัญหาอยากต่อการช่วยเหลือ ให้ส่งต่อภายนอก ไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก

2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน ให้ครูมีการประสานงานกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และชุมชน ส่งผลให้นักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา

3. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นครูและปฏิบัติการสอนจนถึงปัจจุบัน ในที่นี้แบ่งเป็น

3.1 ต่ำกว่า 10 ปี

3.2 ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

4. ขนาดสถานศึกษา หมายถึง ขนาดของสถานศึกษามัธยมศึกษาที่ครูปฏิบัติการสอน แบ่งตามจำนวนนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานการบริหารงบประมาณและบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 มี 4 ขนาด คือ

4.1 ขนาดเล็ก จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1 - 499 คนลงมา

4.2 ขนาดกลาง จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500 - 1,499 คน

4.3 ขนาดใหญ่ จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 - 2,499 คน

4.4 ขนาดใหญ่พิเศษ จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 2,500 คน ขึ้นไป

5. ครู หมายถึง ข้าราชการครูและพนักงานราชการที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

6. สถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 หมายถึง หน่วยงานสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีหน้าที่กำหนดนโยบาย กำกับ ติดตามการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดชัยภูมิ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินการวิจัยการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้เรียบเรียงทั้งในประเทศและต่างประเทศ นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. กรอบแนวคิดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.1 ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.2 ความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.3 วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
 - 1.5 ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.6 กลยุทธ์ความสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.7 แผนภูมิแสดงกระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. องค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
 - 2.2 การคัดกรองนักเรียน
 - 2.3 การส่งเสริมนักเรียน
 - 2.4 การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.5 การส่งต่อนักเรียน
3. บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.1 ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2546 : 4) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ไขปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูประจำชั้น หรือครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด

กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 6) กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและการบริหารทั้งระบบโรงเรียน โดยอาศัยศักยภาพและความสัมพันธ์ของนักเรียนที่มีกับครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว และฝ่ายปกครอง รวมทั้งมีการประสานระหว่างระบบครอบครัวระบบโรงเรียน และสาธารณสุขที่ต้องรับส่งต่อปัญหาวัยรุ่นที่สำคัญและเร่งด่วน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551ก : 6) กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและนอกสถานศึกษาอันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน ฯลฯ มีส่วนร่วม

วราวุฒิ เหล่าจินดา (2559 : 25) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบ มีขั้นตอนการดำเนินงาน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน โดยมีบุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยมุ่งหวังเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีทักษะการดำรงชีวิต และปลอดภัยจากวิกฤตทั้งปวง

ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา (2560 : 3) กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคลากรภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน

สรุปได้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน เพื่อส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหา ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

1.2 ความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และแนวการจัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคน โดยมาตรา 22 ให้ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคน มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา ตามมาตรา 23 ข้อ 5 ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการ คือ เรื่องความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มาตรา 24 กำหนดให้การจัดการเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์ และประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา และประสานความร่วมมือกับบิดามารดาและผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ให้มีคุณภาพทั้งเก่ง ดี มีสุข สอดคล้องกับมาตรฐานด้านผลผลิต คือ นักเรียนในการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรฐานที่ 1 นักเรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพมาตรฐานที่ 2 มุ่งให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 3 นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

กรมสุขภาพจิต (2546 : 1 - 2) กล่าวว่า การพัฒนานักเรียนให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังไว้ โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้นนอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็มีปรากฏอยู่เช่นกัน เป็นต้นว่า ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่าง ๆ ปัญหาของครอบครัวซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด มีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมหรืออื่น ๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของ

ทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียนให้เติบโตตามที่มุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน โดยเฉพาะบุคลากรครูทุกคนในโรงเรียน ซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด ด้วยความรักความเมตตาต่อศิษย์ และความภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนา คุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโตองงาม เป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป

บทบาทของครูที่กล่าวมานั้นคงไม่ใช่เรื่องใหม่มีการปฏิบัติกันอย่างสม่ำเสมอและได้ ดำเนินการมานานแล้วนับตั้งแต่อดีตจนได้รับการยกย่องให้เป็นปูชนียบุคคล แต่เพื่อให้ทันต่อการ เปลี่ยนแปลงของยุคสมัย โดยเฉพาะการทำงานอย่างมีระบบที่มีกระบวนการทำงาน มีหลักฐานการ ปฏิบัติงาน มีเทคนิค วิธีการ หรือการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแล้ว ความสำเร็จของงานย่อมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ผลดีย่อมเกิดขึ้นกับทุกคนทั้งทางตรง และทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หรือสังคมต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนา ตามธรรมชาติและศักยภาพ (มาตรา 22) ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่อง หนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการ คือ เรื่อง ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต อย่างมีความสุข (มาตรา 23 ข้อ (5)) ทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียนให้คำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคลให้ผู้เรียนได้รู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้ง มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกัน พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ในการปฏิรูปวิชาชีพครู ซึ่งเป็นการพัฒนาครูให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถมี คุณลักษณะที่ได้คุณภาพ และมาตรฐานวิชาชีพ ตามการประกันคุณภาพการศึกษา กรมสามัญศึกษา ด้านปัจจัย คือ ครู ที่ระบุในมาตรฐานที่ 2 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยมี ตัวชีวิตที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของครูในการพัฒนานักเรียน คือ การมีความรัก เอื้ออาทร เอาใจใส่ ดูแลผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ การมีมนุษยสัมพันธ์และสุขภาพจิตที่ดี พร้อมทั้งจะ แนะนำและร่วมกันแก้ปัญหาของผู้เรียน แสดงให้เห็นว่าครูต้องพัฒนาตนเองให้เป็นครูมืออาชีพ คือ นอกจากจะทำหน้าที่ครูผู้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้แก่แก่นักเรียนแล้ว ยัง ต้องทำหน้าที่อื่น ๆ ที่เป็นการสนับสนุนหรือพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ ทั้งดี เก่ง มีสุข ซึ่ง สอดคล้องกับมาตรฐานผลผลิต คือ นักเรียนในการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรฐานที่ 4 ที่มุ่ง ให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 5 มีสุนทรียภาพและ ลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา มาตรฐานที่ 6 รู้จักตนเอง พึ่งตนเองได้ และมีบุคลิกที่ดี

มาตรฐานที่ 7 มีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ปลอดภัยจากสิ่งเสพติดให้โทษ ซึ่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานดังกล่าวได้ โดยผ่านกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ ซึ่งมีความสอดคล้องกับมาตรฐานด้านกระบวนการของการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรฐานที่ 1 ที่ให้โรงเรียนมีการบริหารและการจัดการอย่างเป็นระบบ มาตรฐานที่ 4 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มาตรฐานที่ 7 ส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนในการจัดและพัฒนาการศึกษา ดังนั้นระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นระบบที่สามารถดำเนินการเพื่อรับการประกันคุณภาพได้ ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านปัจจัยด้านผลผลิตและด้านกระบวนการ

กรมสุขภาพจิตและกรมสามัญศึกษา จึงตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องมียุทธศาสตร์การดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีกระบวนการทำงานเป็นระบบมีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอันจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ โดยมีแนวคิดหลักในการดำเนินงาน ดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละคนมีความเป็นปัจเจกบุคคล ดังนั้น การยึดนักเรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาเพื่อดูแลช่วยเหลือ ทั้งด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหา หรือการส่งเสริมจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น

2. ความสำเร็จของงาน ต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ทั้งการร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ ของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรในโรงเรียนทุกระดับ ผู้ปกครอง หรือชุมชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 2) ในฐานะที่มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เล็งเห็นภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นต่อเด็กและเยาวชนมากมาย ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในอนาคตจึงมีนโยบายสำคัญที่จะต้องร่วมมือกับทุกฝ่าย เพื่อแก้ไขปัญหา วิธีการหนึ่ง คือ การนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาดำเนินการอย่างจริงจัง เนื่องจากระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เป็นระบบที่ช่วยป้องกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ รวมทั้งยังช่วยเสริมสร้างคุณภาพที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม ความสามารถมีคุณธรรมจริยธรรมและวิถีชีวิตที่เป็นสุข

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาต้องเน้นทั้งความรู้และคุณธรรม โดยมีครูเป็นผู้ดำเนินการ เพื่อพัฒนานักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังไว้ ดังแนวทางการจัดการศึกษามาตรา 22 ให้ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคน มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การดำเนินการเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดีจึงต้องมีระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ที่ มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอน อันจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนประสบความสำเร็จ และการดำเนินงานต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.3 วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีดังนี้

(กรมสุขภาพจิต. 2546 : 2 - 3)

1. เพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้โรงเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือชุมชน มีการทำงานร่วมกันโดยผ่านกระบวนการทำงานที่ชัดเจน พร้อมด้วยเอกสาร หลักฐานการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบหรือรับการประเมินได้

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคน ให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 4)

1. เพื่อให้โรงเรียนมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีกระบวนการ วิธีการ และเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานสามารถตรวจสอบได้
2. เพื่อส่งเสริมให้ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรภายนอกที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ทั้งนี้เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีดังนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2546 : 3)

1. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา
2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี และอบอุ่น
3. นักเรียนรู้จักตนเองและควบคุมตนเองได้
4. นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข
5. นักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ แต่ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากครูและผู้เกี่ยวข้อง มีการทำงานเป็นทีม ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติและชื่นชมผลงาน เพื่อสร้างสรรค์ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้เป็นรูปธรรม และจะก่อประโยชน์ต่อนักเรียนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 8)

1. นักเรียน

- 1.1 ได้รับการดูแลช่วยเหลือและพัฒนาด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิตและสภาพแวดล้อมทางสังคมอย่างทั่วถึง
- 1.2 ได้รับการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ไขปัญหาทั้งด้านการเรียนรู้และความสามารถพิเศษ
- 1.3 ได้รู้จักตนเอง สามารถปรับตัว และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
- 1.4 มีทักษะชีวิตและมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน ครูและผู้ปกครอง

2. ครู

- 2.1 ตระหนักและเห็นความสำคัญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 2.2 มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน
- 2.3 มีผลงานสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา
- 2.4 มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู

3. ผู้บริหาร โรงเรียน

- 3.1 รู้ศักยภาพของครูในการขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้

3.2 ได้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน เพื่อใช้ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน หลักสูตรและคุณภาพการจัดการศึกษา

3.3 มีรูปแบบกระบวนการพัฒนาและการพัฒนาเชิงระบบภายใต้การมีส่วนร่วม

4. ผู้ปกครอง ชุมชน

4.1 ตระหนักในการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน

4.2 เข้าใจถึงวิธีการอบรมสั่งสอนบุตรหลาน

4.3 เป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตรหลาน

4.4 มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุตรหลาน เป็นครอบครัวที่เข้มแข็ง

5. โรงเรียน

5.1 มีผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา

5.2 ได้รับการยอมรับ การสนับสนุนและความร่วมมือจากบุคลากร จากชุมชนและจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง

5.3 มีการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้และเอื้ออาทร

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

6.1 พัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน

6.2 พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำงาน การนิเทศติดตามผล / ประเมินผล และการวิจัยที่เกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

6.3 มีระบบข้อมูลสารสนเทศ ทั้งข้อมูลระดับบุคคลและระดับ โรงเรียน เพื่อใช้พัฒนางานต่อไป

7. ประชาชาติ

7.1 มีการเชื่อมโยงข้อมูลของเยาวชนทุกระดับ

7.2 ลดปัญหาที่ส่งผลต่อเด็กและเยาวชน และลดค่าใช้จ่ายของหน่วยงาน

ต่าง ๆ

7.3 ประชาชนมีคุณภาพ และเป็นกำลังอันสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ

สรุปได้ว่า ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สำคัญก็คือประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นสำคัญ ทำให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี และอบอุ่น นักเรียนรู้จักตนเองและควบคุมตนเองได้ นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข นักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ นอกจากนี้ ประโยชน์ของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนยังเกิดต่อครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง / ชุมชน โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและประเทศชาติ

1.5 ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีดังนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2546 : 3)

1. ผู้บริหาร โรงเรียน รวมทั้งผู้ช่วยผู้บริหารทุกฝ่าย ตระหนักถึงความสำคัญ ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินงาน หรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ
2. ครูทุกคนและผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนักในความสำคัญ ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน มีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน
3. คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะ ต้องมีการประสานกันอย่างใกล้ชิด และมีการประชุมในแต่ละคณะ อย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด
4. ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงาน โดยต้องได้รับความร่วมมือ จากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ จากโรงเรียน
5. การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูล ความรู้แก่ครูที่ปรึกษา / ครูประจำชั้นผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะ เรื่อง ทักษะการปรึกษาเบื้องต้นและแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน โรงเรียนควร ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

สรุปได้ว่า ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากครูและผู้เกี่ยวข้อง มีการทำงาน เป็นทีม ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติและชื่นชมผลงาน เพื่อสร้างสรรค์ระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นรูปธรรม และจะก่อประโยชน์ต่อนักเรียนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีดังนี้ ผู้บริหารโรงเรียน ครูทุกคน คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะ ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลัก สำคัญในการดำเนินงานและการอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูล ความรู้แก่ครู ที่ปรึกษา / ครูประจำชั้น

1.6 กลยุทธ์ความสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ได้รับการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหา ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยกลยุทธ์สู่ความสำเร็จ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 9 - 12)

1. การบริหารเชิงระบบ
2. การทำงานเป็นทีม
3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้
4. การนิเทศติดตามและประเมินผล

1. การบริหารเชิงระบบ

การบริหารเชิงระบบในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 การวางแผน (Plan) เป็นการวางระบบซึ่งเป็นองค์ประกอบแรกที่สำคัญที่สุด จะต้องกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานเป็นกระบวนการแต่ละขั้นตอนมีวิธีการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน และมีการบันทึกข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ข้อมูลจากการบันทึกนี้จะนำไปสู่การตรวจสอบประเมินตนเองและให้ผู้อื่นตรวจสอบได้ และเป็นสารสนเทศที่สะท้อนให้เห็นคุณภาพตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของระบบย่อยอันจะส่งผลถึงคุณภาพรวมของโรงเรียนทั้งระบบ

1.2 การดำเนินงาน (Do) เป็นการปฏิบัติงานร่วมกันของทุกคน โดยใช้กระบวนการ วิธีการต่าง ๆ และการบันทึกผล บุคคลภายในองค์กรที่รับผิดชอบในระบบย่อยต่าง ๆ จะปฏิบัติ และบันทึกผลอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน

1.3 การตรวจสอบ / ประเมินผล (Check) เป็นการประเมินตนเองร่วมกัน ประเมินหรือผลัดเปลี่ยนกันประเมินภายในระหว่างบุคคลหรือระหว่างทีมย่อยในโรงเรียน

1.4 การปรับปรุงพัฒนา (Act) เป็นการนำผลการประเมินมาแก้ไขพัฒนางาน ซึ่งอาจจะ แก้ไขพัฒนาในส่วนที่เป็นกระบวนการ วิธีการ บังคับหรือการบันทึกให้ดีขึ้นจนระบบคุณภาพหรือวงจรคุณภาพเป็นวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรอย่างยั่งยืน

2. การทำงานเป็นทีม

การดำเนินงานเพื่อให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนบรรลุผลสำเร็จและเป็นไปอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องใช้ยุทธวิธีการทำงานร่วมกันเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลักดันและบูรณาการ การทำงานเข้าสู่ระบบ และพัฒนาบุคลากร สนับสนุนบังคับจูงใจต่อการดำเนินงาน ติดตาม ประเมินผล พร้อมทั้ง

สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ร่วมคิด และร่วมทำไปพร้อม ๆ กัน ตลอดจนแสวงหาแนวทางในการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองและชุมชน

ในการทำงานเป็นทีมเพื่อช่วยเหลือเหลือนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพนั้น ประกอบด้วย 3 ทีม ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2544 : 45)

1. ทีมนำ ได้แก่ คณะผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นผู้วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน จัดทำแผนกลยุทธ์ ควบคุม กำกับ ติดตามและสนับสนุนเสริมสร้างพลังร่วม (Empowerment) เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทีมสนับสนุน เป็นทีมหลักในการสนับสนุนประสานงานด้านวิชาการ และอื่น ๆ ให้เกิดการสร้างระบบคุณภาพขึ้น ทีมสนับสนุนจะเป็นใครขึ้นอยู่กับพัฒนาระบบว่าจะมีจุดเน้นที่ระบบใด เช่น ทีมสนับสนุนของระบบการดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียนหัวหน้าทีม คือ รองผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย (กรมสามัญศึกษา. 2544 : 78)

3. ทีมทำ เป็นทีมที่สมาชิกรับผิดชอบการทำงานโดยตรง เช่น ระบบการดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียน คือ ทีมระดับชั้น ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาจะเป็นผู้มอบหมายหน้าที่ในการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ

3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะทำให้ได้รับทราบจุดแข็งจุดอ่อนในการดำเนินงานของตน เพื่อให้เกิดแนวทางที่จะพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำได้ทั้งภายในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนและนอกโรงเรียน โดยมีบรรยากาศการทำงานที่เป็นกันเองไม่ใช้คำสั่งการหรือบังคับบัญชาทำให้ผู้ปฏิบัติงานในแต่ละส่วนเกิดความรู้สึกที่ดี ไม่ต้องกังวลเรื่องการประเมินผลตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา

4. การนิเทศติดตามและประเมินผล

การนิเทศติดตามและประเมินผล เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนางานซึ่งจะช่วยส่งเสริม สนับสนุนและให้ข้อมูลย้อนกลับที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนางานการนิเทศติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ ควรดำเนินการให้เป็นระบบ โดยมีแนวปฏิบัติ ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2546 : 32)

1. ขั้นการวางแผน

1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการ

1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด ความสำเร็จ เครื่องมือ และ

วิธีการในการนิเทศติดตามและประเมินผล

1.3 กำหนดแผนงาน / ปฏิทินการดำเนินงาน

2. ขั้นการดำเนินงาน ดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ด้วยวิธีการที่หลากหลายตามสภาพจริงของสถานการณ์

3. ขั้นการตรวจสอบ

3.1 ตรวจสอบติดตามการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.2 ประเมินผลการดำเนินงาน วิเคราะห์ผลการตรวจสอบและการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4. ขั้นการปรับปรุงและพัฒนางาน นำผลการประเมินมาปรับปรุงและดำเนินการตามแผนใหม่อย่างต่อเนื่องการนิเทศ ติดตามและประเมินผลจะบรรลุเป้าหมายได้ต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 98 - 100)

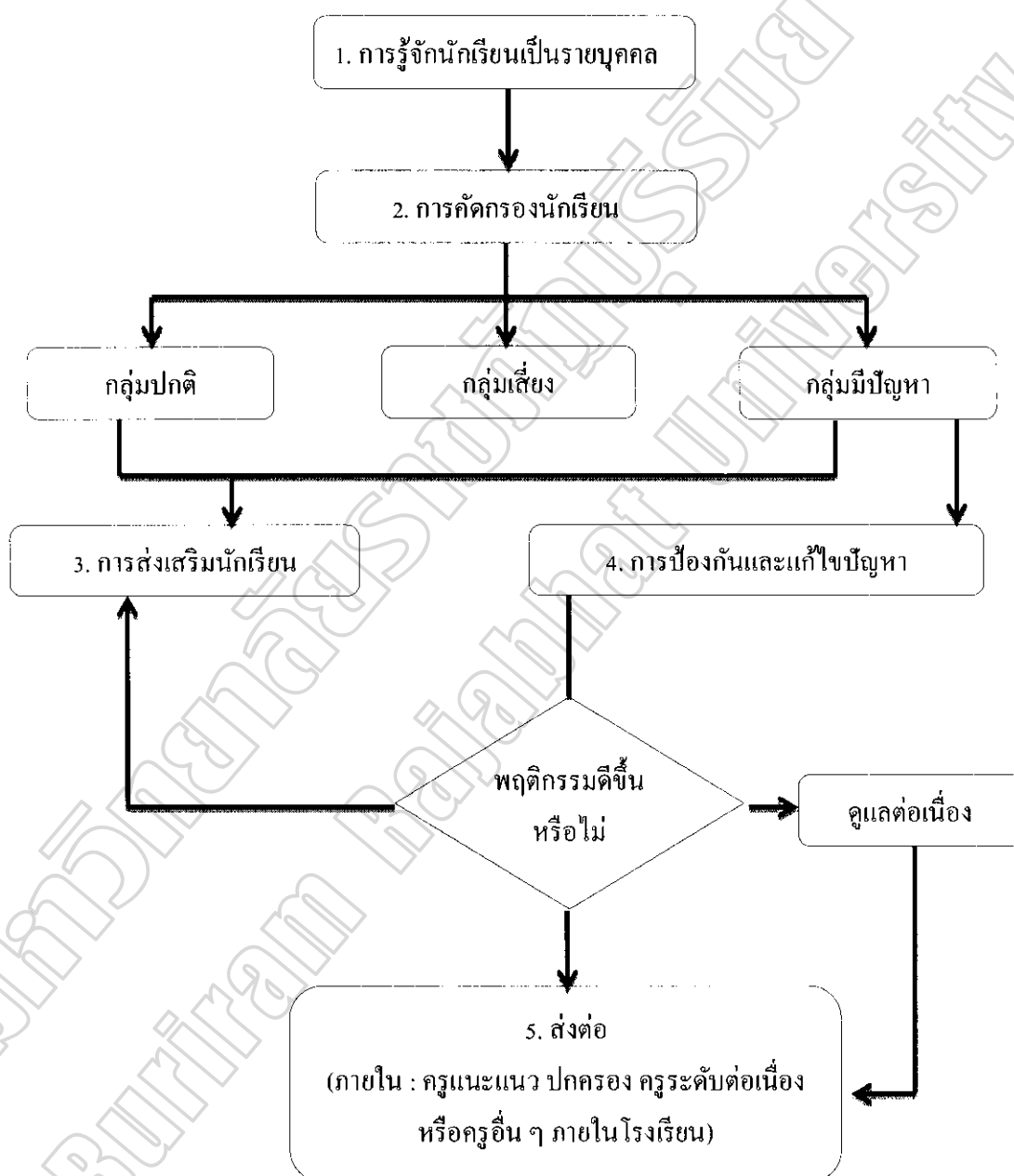
1. การมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
2. การวางแผนตามระบบมาตรฐาน (PDCA)
3. มีการนิเทศ ติดตามผลเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง
4. จัดทำระบบสารสนเทศ
5. สรุปรายงานและเผยแพร่

การนิเทศ ติดตามและประเมินผลจึงเป็นกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลงานในระหว่างการดำเนินงานด้วยการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนซึ่งกันและกัน โดยมีกระบวนการวางแผน ที่เป็นระบบ กำหนดขั้นตอน วิธีการ เครื่องมือที่มีมาตรฐาน เป็นการประเมินระบบและผลลัพธ์ของระบบทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา ระหว่างผู้ประเมินและผู้รับการประเมินอย่างเป็นกัลยาณมิตร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นไปตามสภาพจริงในการนำมาใช้ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

สรุปได้ว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สำเร็จนั้นต้องอาศัยกลยุทธ์สู่ความสำเร็จ ดังนี้ การบริหารเชิงระบบ การทำงานเป็นทีม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การนิเทศ ติดตามและประเมินผลที่สำคัญ คือ การบริหารเชิงระบบ ประกอบด้วยขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Plan) การดำเนินงาน (Do) การตรวจสอบ / ประเมินผล (Check) และการปรับปรุงพัฒนา (Act) นอกจากนี้บุคลากรในการดำเนินงานก็สำคัญเช่นกัน หากบุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในแนวทางการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนคุณภาพแล้ว การดำเนินงานย่อมประสบความสำเร็จ

1.7 กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีวิธีการดำเนินงานตามขั้นตอนต่อไปนี้

ภาพประกอบ 2.1 กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ที่มา : กรมสุขภาพจิต (2546 : 4)

กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษาตลอดกระบวนการ โดยมีการประสานงานหรือรับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ครูที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ปกครองซึ่งมีวิธีการและเครื่องมือตัวอย่างสรุปได้ดังแสดงในตาราง 2.1 (กรมสุขภาพจิต. 2546 : 5 - 7)

ตาราง 2.1 กระบวนการดำเนินงาน วิธีการ และเครื่องมือตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กระบวนการดำเนินงาน	วิธีการ	เครื่องมือ
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ศึกษาข้อมูลจาก	
1.1 ด้านความสามารถ	1) ระเบียบสะสม	1) ระเบียบสะสม
- การเรียน	2) แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) หรือ	2) แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) หรือ
- ความสามารถ	3) อื่น ๆ เช่น	3) อื่น ๆ เช่น
อื่น ๆ	- แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q.)	- แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q.)
1.2 ด้านสุขภาพ	- การสัมภาษณ์นักเรียน	- แบบสัมภาษณ์นักเรียน
- ร่างกาย	- การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน	- แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองและการเยี่ยมบ้านนักเรียน
- จิตใจ	- การเยี่ยมบ้านนักเรียน	- แบบบันทึกการตรวจสุขภาพด้วยตัวเอง ฯลฯ
- พฤติกรรม	ฯลฯ	
1.3 ด้านครอบครัว	- ตรวจสอบเอกสารเสพติด	
- เศรษฐกิจ		
- การคุ้มครองนักเรียน		
1.4 ด้านอื่น ๆ		
2. การคัดกรองนักเรียน	วิเคราะห์ข้อมูลจาก	1) เกณฑ์การคัดกรองนักเรียน
2.1 กลุ่มปกติ	1) ระเบียบสะสม	2) แบบสรุปผลการคัดกรองและช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล
2.2 กลุ่มเสี่ยง	2) แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) หรือ	3) แบบสรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็นห้องเรียน
2.3 กลุ่มมีปัญหา	3) แหล่งข้อมูลอื่น ๆ	

ตาราง 2.1 (ต่อ)

กระบวนการดำเนินงาน	วิธีการ	เครื่องมือ
3. การส่งเสริมนักเรียน (สำหรับนักเรียนทุกกลุ่ม)	จัดกิจกรรมต่อไปนี้ 1) กิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) 2) ประชุมผู้ปกครองนักเรียน (Classroom Meeting) 3) กิจกรรมอื่น ๆ ที่ครูพิจารณา ว่าเหมาะสมในการส่งเสริม นักเรียนให้มีคุณภาพมากขึ้น	1) แนวทางในการจัดกิจกรรม โฮมรูมของโรงเรียน 2) แนวทางการจัดกิจกรรม ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน ของโรงเรียน 3) แบบบันทึก / สรุป ประเมินผลการดำเนิน กิจกรรม โฮมรูมประชุม ผู้ปกครองชั้นเรียนอื่น ๆ
4. การป้องกันและแก้ไข ปัญหา (จำเป็นอย่างมากสำหรับนัก เรียนกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา)	1) ให้การปรึกษาเบื้องต้น 2) ประสานงานกับครูและ ผู้เกี่ยวข้อง ๆ เพื่อการจัด กิจกรรม สำหรับการป้องกัน และการช่วยเหลือแก้ไข ปัญหาของนักเรียน 2.1 กิจกรรมในห้องเรียน 2.2 กิจกรรมเสริมหลักสูตร 2.3 กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy) 2.4 กิจกรรมซ่อมเสริม 2.5 กิจกรรมสื่อสารกับ ผู้ปกครอง 2.6 กิจกรรมอื่น ๆ เช่น การเข้าค่าย	1) แนวทางการจัดกิจกรรม เพื่อการป้องกันและแก้ไข ปัญหาของนักเรียน 5 กิจกรรม 2) แบบบันทึกสรุปผล การคัดกรองและช่วยเหลือ นักเรียนเป็นรายบุคคล 3) แบบบันทึกรายงานผล

ตาราง 2.1 (ต่อ)

กระบวนการดำเนินงาน	วิธีการ	เครื่องมือ
5. ส่งต่อ 5.1 ส่งต่อภายใน 5.2 ส่งต่อภายนอก	1) บันทึกการส่งเสริมนักเรียนไปยังครูที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือนักเรียนต่อไป เช่น ครูแนะแนว ฝ่ายปกครอง ครูประจำวิชาครูพยาบาล เป็นต้น ซึ่งเป็นการส่งเสริมต่อภายใน 2) บันทึกการส่งเสริมนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก โดยครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการ	1) แบบบันทึกการส่งต่อของโรงเรียน 2) แบบรายงานแจ้งผลการช่วยเหลือนักเรียน

หมายเหตุ : โรงเรียนสามารถพิจารณาเลือกใช้วิธีการ และเครื่องมืออื่น ๆ เพิ่มเติม นอกเหนือจากที่ระบุเพื่อการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นตามความเหมาะสมของสภาพโรงเรียน

ที่มา : กรมสุขภาพจิต (2546 : 5 - 7)

องค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 17) กล่าวว่า กระบวนการดำเนินงานทั้ง 5 ประการดังกล่าวมีความสำคัญ มีวิธีการและเครื่องมือที่แตกต่างกันออกไป แต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง ซึ่งเอื้อต่อการพัฒนางานบุคลากรเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนให้เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

กรมสุขภาพจิต (2546 : 2) กล่าวว่า ความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน ที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็น ข้อมูลเชิงประจักษ์ ไม่ใช่ความรู้สึกหรือ การคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหานักเรียนซึ่งจะ ทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือ นักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด

1. ข้อมูลพื้นฐานนักเรียน

ครูที่ปรึกษา ควรมีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนอย่างน้อย 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1.1 ด้านความสามารถ แยกเป็น

1) ด้านการเรียน ครูที่ปรึกษาควรทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละ วิชาผลการเรียนเฉลี่ยในแต่ละภาคเรียน พฤติกรรมการเรียนในห้องเรียนที่มีผลต่อการเรียนรู้ของ นักเรียน เช่น ไม่ตั้งใจเรียน ขาดเรียน เป็นต้น

2) ด้านความสามารถอื่น ๆ ควรทราบบทบาทหน้าที่พิเศษในโรงเรียน ความสามารถพิเศษ การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

1.2 ด้านสุขภาพร่างกาย แยกเป็น

1) ด้านร่างกาย เช่น ส่วนสูง น้ำหนัก โรคประจำตัว ความบกพร่องทาง ร่างกาย เช่น การได้ยิน การมองเห็น เป็นต้น

2) ด้านจิตใจ ด้านพฤติกรรม เช่น มีอารมณ์ซึมเศร้า วิตกกังวลพฤติกรรม อยู่ไม่นิ่ง สมาธิสั้น บุคลิกภาพเก็บตัว ขี้อาย ตลอดจนความประพฤติดังต่าง ๆ

3) ด้านครอบครัว แยกเป็น

(1) ด้านเศรษฐกิจ เช่น รายได้ของบิดา มารดา ผู้ปกครอง อาชีพของ ผู้ปกครอง ค่าใช้จ่ายที่นักเรียนได้รับในการมาโรงเรียน เป็นต้น

(2) ด้านความคุ้มครองนักเรียน รายละเอียดที่ครูที่ปรึกษาต้องทราบ เช่น จำนวนพี่น้องบุคลากรในครอบครัว สถานภาพของบิดา มารดา บุคคลที่ดูแลรับผิดชอบนักเรียน ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ลักษณะที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ความเจ็บป่วยของบุคคล ในครอบครัว การใช้สารเสพติด การติดสุรา การเล่นเกมพนัน เป็นต้น

2. การศึกษาจากข้อมูล ได้แก่

2.1 ผลงานของนักเรียน การเขียนเกี่ยวกับอัตชีวประวัติ บันทึกประจำวัน หรือ ชิ้นงาน เช่น สมุดทำงาน / แบบฝึกหัด งานฝีมือ / สิ่งประดิษฐ์ โครงการ

2.2 เอกสารหลักฐานอื่น ๆ เช่น ระเบียบสะสม การศึกษาเด็กเป็นรายกรณี บันทึกสุขภาพจากแพทย์ บันทึกสรุปการประเมินจุดแข็งจุดอ่อน (SDQ) บันทึกสรุปการสำรวจเบื้องต้นเพื่อคัดแยกความพิการ / บกพร่อง บันทึกสรุปสำรวจความสามารถพิเศษ 10 แฉว บันทึกสรุปการสำรวจนักเรียนด้วยโอกาส

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 18) ได้กำหนดความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้นสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ไม่ใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด โดยพิจารณาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน ดังนี้

1. ด้านความสามารถ แยกเป็น

1.1 ด้านการเรียนรู้ รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละวิชา ผลการเรียนรู้ในแต่ละภาคเรียนและพฤติกรรมกรเรียนในห้องเรียน ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น ไม่ตั้งใจเรียน ขาดเรียน เป็นต้น

1.2 ด้านความสามารถอื่น ๆ รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ คือ บทบาทหน้าที่พิเศษในโรงเรียน ความสามารถพิเศษและการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

2. ด้านสุขภาพ แยกเป็น

2.1 ด้านร่างกาย รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ คือ น้ำหนัก โรคประจำตัว ความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การได้ยิน และการมองเห็น

2.2 ด้านจิตใจ พฤติกรรม รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ คือ อารมณ์ ซึมเศร้า วิดกกังวล ความประพฤติ พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง สมาธิสั้น บุคลิกภาพเก็บตัว ซื่อาย

3. ด้านครอบครัว แยกเป็น

3.1 ด้านเศรษฐกิจ รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ คือ รายได้ของบิดามารดา ผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครองและค่าใช้จ่ายที่นักเรียนได้รับในการมาโรงเรียน

3.2 ด้านการคุ้มครองนักเรียน รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ คือ จำนวนพี่น้องบุคคลในครอบครัว สถานภาพของบิดามารดา บุคคลที่รับผิดชอบนักเรียน ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ลักษณะที่อยู่อาศัยและความเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัว หรือการใช้สารเสพติด การติดสุรา การพนัน เป็นต้น

4. ด้านอื่น ๆ ที่ครูอาจารย์พบเพิ่มเติมซึ่งมีความสำคัญที่เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

5. แนวทางการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียน

การศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคลมีประเด็นที่ควรพิจารณาและเครื่องมือหรือแหล่งข้อมูลประกอบตามตัวอย่าง ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 39 - 42)

ตาราง 2.2 แนวทางการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียน

ข้อมูลนักเรียน	ข้อมูลพื้นฐาน	เครื่องมือ / แหล่งข้อมูล
1. ความสามารถด้านการเรียน	1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละรายวิชา 2. ผลการเรียนเฉลี่ยของภาคเรียน / ปีการศึกษาที่ผ่านมา 3. ผลการทดสอบวัดความรู้มาตรฐานระดับชาติ (NT) 4. พฤติกรรมการเรียน	1. ระเบียบสะสม 2. แบบประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน 3. แบบทดสอบทางการเรียนประเภทต่าง ๆ 4. แบบสำรวจพฤติกรรมทางการเรียน ฯลฯ
2. ความสามารถพิเศษ	1. พฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความสามารถพิเศษ 2. ผลงาน ชิ้นงาน โครงการงาน	1. ระเบียบสะสม 2. แบบสำรวจความสามารถพิเศษ (10 แนว)

ตาราง 2.2 (ต่อ)

ข้อมูลนักเรียน	ข้อมูลพื้นฐาน	เครื่องมือ / แหล่งข้อมูล
3. ด้านสุขภาพร่างกาย	3. เอกสารหลักฐานร่องรอยที่แสดงถึงพฤติกรรมที่โดดเด่น 1. ความปกติ ความพิการหรือความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การมองเห็น การได้ยิน ความบกพร่องด้านการพูด 2. โรคประจำตัว 3. ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนสูงกับน้ำหนัก 4. ความสะอาดของร่างกาย	3. แบบประเมินพหุปัญญา 4. แฟ้มสะสมผลงาน ฯลฯ 1. แบบสำรวจนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 2. ระเบียบสะสม 3. แบบบันทึกสุขภาพ 4. แบบบันทึกการสัมภาษณ์ 5. แบบบันทึกการสังเกต ฯลฯ
4. จิตใจและพฤติกรรม	1. สภาพอารมณ์ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ความวิตกกังวล 2. ความประพฤติ เช่น การลักขโมย การทำร้ายตัวเอง 3. พฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเรียน ความสามารถ และการปรับตัว เช่น พฤติกรรมไม่อยู่นิ่ง สมาธิสั้น 4. ความสัมพันธ์กับเพื่อน / ครู / ผู้ปกครอง	1. บันทึกการเยี่ยมบ้าน 2. แบบประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน 3. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) 4. แบบบันทึกการสังเกต 5. แบบบันทึกการสัมภาษณ์ ฯลฯ
5. ด้านเศรษฐกิจ	1. รายได้ผู้ปกครอง 2. ภาระหนี้สิน	1. ระเบียบสะสม 2. แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน

ตาราง 2.2 (ต่อ)

ข้อมูลนักเรียน	ข้อมูลพื้นฐาน	เครื่องมือ / แหล่งข้อมูล
6. การคุ้มครองสวัสดิภาพ	3. ความเพียงพอของรายรับกับรายจ่าย	3. แบบระบบข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา
	4. จำนวนเงินที่นักเรียนได้รับและใช้จ่ายในแต่ละวัน	4. แบบบันทึกการสัมภาษณ์
7. ด้านการใช้สารเสพติด	1. ความสามารถในการคุ้มครองดูแลนักเรียนได้อย่างปลอดภัย	1. ระเบียบสะสม
	2. ความเหมาะสมของสภาพที่อยู่อาศัย	2. แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน
	3. ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว	3. แบบสำรวจข้อมูลนักเรียนด้วยโอกาส
	4. การถูกรุกล้ำและล่วงละเมิดทางเพศ	4. แบบบันทึกการสังเกต ฯลฯ
8. ด้านความปลอดภัย	1. พฤติกรรมที่แสดงออก	1. แบบบันทึกการสังเกต
	2. พฤติกรรมการเรียนในชั้นเรียน	2. แบบบันทึกการสัมภาษณ์
	3. การใช้จ่ายเงิน	3. แบบสอบถาม
	4. การคบเพื่อน	4. บันทึกการเยี่ยมบ้าน
	5. สุขภาพและบุคลิกภาพ	5. แบบสรุปผลการตรวจสุขภาพ
	6. สถานภาพทางครอบครัวและสิ่งแวดล้อม	6. แบบสรุปผลการตรวจปีศาจ ฯลฯ
	7. ผลการตรวจปีศาจ	
8. ด้านความปลอดภัย	1. สถานภาพครอบครัวและสิ่งแวดล้อม	1. ระเบียบสะสม
	2. ข้อมูลการเดินทาง / การใช้ยานพาหนะ	2. แบบประเมินจุดแข็ง จุดอ่อนของนักเรียนนักเรียน / ผู้ปกครอง

ตาราง 2.2 (ต่อ)

ข้อมูลนักเรียน	ข้อมูลพื้นฐาน	เครื่องมือ / แหล่งข้อมูล
9. พฤติกรรมทางเพศ	3. การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา 4. การแต่งกายที่สื่อแหลม 1. บุคลิกภาพทางเพศ 2. การแสดงออกทางเพศ	3. แบบบันทึกการสัมภาษณ์ 4. แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน 5. แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน ฯลฯ 1. แบบบันทึกการสังเกต 2. แบบบันทึกการสัมภาษณ์ 3. แบบสอบถาม 4. แบบทดสอบบุคลิกภาพ 5. ข้อมูลจากแหล่งอื่น เช่น จากเพื่อน ผู้ปกครอง

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 39 - 42)

พิทักษ์ ทวี (2557) กล่าวว่า ขั้นตอนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีหลักปฏิบัติง่าย ๆ และสามารถทำได้ ดังนี้

1. จัดทำบัญชีรายชื่อและสรุปผลการเรียนของนักเรียนแต่ละคน โดยจำแนกนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน (สร้างเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มเอง ตามความเหมาะสม)
2. จัดทำแบบฟอร์มแนะนำตนเองของนักเรียนที่ครอบคลุมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน
3. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันระหว่างครูผู้สอนและนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน

สำหรับขั้นตอนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลนี้ ผู้เขียนได้เริ่มดำเนินการ โดยการนำผลการเรียนของนักเรียนมาวิเคราะห์และจำแนกกลุ่ม เก่ง ปานกลาง อ่อน ในเบื้องต้นไว้และ

เตรียมแบบฟอร์มการแนะนำตนเองให้นักเรียนบันทึกด้วยตนเอง ในช่วงโครงการปฐมนิเทศ ควบคู่กับข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน (ทุกครั้งที่สอน) ซึ่งถือเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่จะมองข้ามไม่ได้ นอกจากนี้ การออกเยี่ยมบ้านนักเรียน และการประเมินพฤติกรรมนักเรียนด้านต่าง ๆ โดยใช้ SDQ จะช่วยให้ครูผู้สอน ครูที่ปรึกษา นำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาปรับปรุง หรือแก้ไขนักเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การศึกษาข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับด้านสุขภาพ ด้านการเรียน ด้านครอบครัว ด้านสารเสพติด ด้านความปลอดภัย และด้านความรู้ความสามารถ โดยอาศัยการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน ระเบียบสะสม และแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก

2.2 การคัดกรองนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2546 : 11) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียนว่าการคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มปกติ ได้แก่ นักเรียนที่รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ
2. กลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา ได้แก่ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือ ป้องกันหรือแก้ปัญหาตามแต่กรณี

กรมสุขภาพจิต (2546 : 13) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียนมีประเด็นที่ควรคำนึงถึงในการปฏิบัติ ดังนี้

1. การจัดกลุ่มนักเรียนนี้ มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหา ให้ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา เพราะมีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งหากครูที่ปรึกษาไม่ได้คัดกรองนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มแล้ว ความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาของนักเรียนจะมีน้อยลงมีผลต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือ ซึ่งบางกรณีจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน
2. แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนนั้น ให้อยู่ในดุลยพินิจของครูที่ปรึกษาและยึดถือเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วย ดังนั้น โรงเรียนจึงควรมีการประชุมครูเพื่อการพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน เพื่อให้มีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนที่เหมือนกัน เป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่าความรุนแรงหรือความถี่ของพฤติกรรมเท่าใดจึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา

3. ผลการคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษาต้องระมัดระวังอย่างยิ่งที่จะไม่ทำให้นักเรียนรับรู้ได้ว่าตนถูกจัดกลุ่มอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา ซึ่งมีความแตกต่างจากกลุ่มปกติ โดยเฉพาะวัยรุ่นที่มีความไวต่อการรับรู้ (Sensitive) แม้แต่นักเรียนจะรู้ตัวดีว่าขณะนี้ตนมีพฤติกรรมอย่างไรหรือประสบกับปัญหาใดก็ตาม และเพื่อเป็นการป้องกันการล้อเลียนในหมู่เพื่อนอีกด้วย ดังนั้นครูที่ปรึกษาต้องเก็บผลการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับ นอกจากนี้ครูที่ปรึกษาคควรมีการติดตามและประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อการช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งก็ต้องระมัดระวังการสื่อสารที่ทำให้เกิดความรู้สึกว่า บุตรหลานของตนถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่ผิดปกติ แตกต่างจากเพื่อนนักเรียนอื่น ๆ ที่อาจมีผลเสียด้านนักเรียนในภายหลังได้ โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กเหล่านี้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 43) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียนเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำผลที่ได้มาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรองที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้น สถานศึกษาควรมีการประชุมครูกำหนดเกณฑ์การคัดกรอง เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกันให้เป็นที่ยอมรับของครูในสถานศึกษา และสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง การคัดกรองนักเรียนจะแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มปกติ หมายถึง นักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของตนเองหรือสังคมส่วนรวมในด้านลบ
2. กลุ่มเสี่ยง หมายถึง นักเรียนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติ เช่น เก็บตัว แสดงออกเกินขอบเขต การปรับตัวทางเพศที่ไม่เหมาะสม ทดลองสิ่งเสพติด ผลการเรียนรู้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางลบ จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือ ป้องกัน หรือแก้ไขปัญหาด้านแต่กรณี
3. กลุ่มมีปัญหา หมายถึง นักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาชัดเจนมีผลกระทบต่อวิถีของตนเองหรือต่อสังคมส่วนรวมในด้านลบ จากการคัดกรองจะพบเด็กที่มีความต้องการพิเศษแทรกอยู่ในเด็กทั้ง 3 กลุ่ม ซึ่งเด็กที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้ ได้แก่
 1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น
 2. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
 3. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
 4. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
 5. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
 6. เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรม
 7. เด็กออทิสติก

8. เด็กอัจฉริยะ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระบุรี เขต 2 (2560) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียน อัจฉริยะกลุ่ม ได้ 4 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติซึ่งควรได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันและการส่งเสริมพัฒนา
2. กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การป้องกันหรือแก้ไขปัญหาด้านแต่กรณี
3. กลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มมีปัญหาด้านตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียน ต้องช่วยเหลือและแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน
4. กลุ่มพิเศษ คือ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีความเป็นอัจฉริยะ แสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่น ด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน อย่างเป็นที่ประจักษ์เมื่อเทียบกับผู้มีอายุในระดับเดียวกันภายใต้สภาพแวดล้อมเดียวกัน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การส่งเสริมนักเรียนได้พัฒนาศักยภาพความสามารถพิเศษนั้นจนถึงขั้นสูงสุด การจัดกลุ่มนักเรียนนี้ มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหามาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหามา เพราะมีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งหากครูที่ปรึกษาไม่ได้คัดกรองนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มแล้ว ความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อการแก้ไขปัญหามาของนักเรียนจะมีน้อยลง มีผลต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือ ซึ่งบางกรณีจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน

ทวีศักดิ์ ศิริรัตนธาดา (2560 : 14) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียน เป็นองค์ประกอบหนึ่งในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เครื่องมือคัดกรองที่นำมาใช้ในโรงเรียนเพื่อคัดกรองปัญหาพฤติกรรม คือ แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน SDQ (The Strengths and Difficulties Questionnaire) ซึ่งจัดแบ่งเป็นกลุ่มปัญหาพฤติกรรม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์ ด้านอยู่ไม่นิ่ง ด้านเกร ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และด้านสัมพันธ์ภาพทางสังคม

การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้ว อยู่ในเกณฑ์ ของกลุ่มปกติซึ่งควรได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันและการส่งเสริมพัฒนา

2. กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การป้องกันหรือแก้ไขปัญหาด้านแต่กรณี

3. กลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องช่วยเหลือและแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน การจัดกลุ่มนักเรียนมีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหานักเรียนได้ดียิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหามีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งหากครูที่ปรึกษาไม่ได้คัดกรองนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มแล้วความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อการแก้ไขปัญหานักเรียนจะมีน้อยลง มีผลต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือ ซึ่งบางกรณีจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน ผลการคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องระมัดระวังอย่างยิ่งที่จะไม่ทำให้นักเรียนรับรู้ได้ว่าตนถูกจัดกลุ่มอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา ซึ่งมีความแตกต่างจากกลุ่มปกติแม้ว่านักเรียนจะรู้ตัวดีว่าขณะนี้ตนมีพฤติกรรมอย่างไร หรือประสบกับปัญหาใดก็ตาม และเพื่อเป็นการป้องกันการล้อเลียนในหมู่เพื่อนอีกด้วย ดังนั้น ครูที่ปรึกษาต้องเก็บผลการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับ นอกจากนี้หากครูที่ปรึกษามีการประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อการช่วยเหลือนักเรียน ก็ควรระมัดระวังการสื่อสารที่ทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกว่าการบูลลี่ของบุตรหลานของตนอยู่ในกลุ่มที่ผิดปกติแตกต่างจากเพื่อน นักเรียนอื่น ๆ ซึ่งอาจมีผลเสียต่อนักเรียนในภายหลังได้

ทวิตศักดิ์ ศิริรัตน์เรขา (2560 : 15 - 16) กล่าวว่า ระบบการช่วยเหลือเด็ก แบบ RTI (Response to Intervention) คือ กระบวนการคัดกรอง ประเมิน ให้การช่วยเหลือและติดตามการตอบสนองต่อการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ ตามระดับความเข้มข้นในการช่วยเหลือ (Multi - tiered System of Supports) ซึ่งโดยทั่วไปใช้ 3 ระดับ แต่ละระดับเป็นดังนี้

ระดับที่ 1 (Tier 1) เป็นการจัดการเรียนการสอนตามปกติ (Universal) สำหรับนักเรียนทุกคนในชั้นเรียน ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดโดยใช้วิธีการหลากหลายที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียน

ระดับที่ 2 (Tier 2) เป็นการช่วยเหลือแบบเข้มข้น (Intensive Support) ให้การช่วยเหลือแบบกลุ่มย่อย 2 - 5 คน โดยครูประจำชั้น หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะรายวิชาสอนซ่อมเสริม 3 - 4 ครั้งต่อสัปดาห์ครั้งละ 30 - 60 นาที ระยะเวลาในการช่วยเหลือ 9 - 12 สัปดาห์มีการประเมินอย่างสม่ำเสมอ และปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนตามการตอบสนองของผู้เรียน

ระดับที่ 3 (Tier 3) เป็นการช่วยเหลือแบบรายบุคคล (Individualized Support) โดยมีครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้รับผิดชอบจัดการเรียนการสอนหรือให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มีครูประจำชั้นและผู้ปกครองเป็นทีมสนับสนุนรับทราบและมีส่วนร่วมใน

กระบวนการทุกอย่าง มีการประเมินและติดตามผลอย่างใกล้ชิด และบ่อยครั้ง ว่าผู้เรียนตอบสนองต่อการเรียนการสอนอย่างไร รวมทั้งความต้องการเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อและบริการอื่นใดทางการศึกษา การคัดกรองแบบครอบคลุมนักเรียนทุกคน (Universal Screening) นำมาใช้เพื่อค้นหากลุ่มเสี่ยงด้านการเรียนรู้ ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกในระบบการช่วยเหลือเด็กแบบ RTI เพื่อรวบรวมข้อมูลและตัดสินใจว่าจะประเมินเด็กเพิ่มเติม หรือให้ความช่วยเหลือในระดับที่เข้มข้นขึ้นหรือไม่ และในการปรับเปลี่ยนระดับความเข้มข้นจะต้องได้รับการอนุญาตจากผู้ปกครองด้วยเสมอ เครื่องมือคัดกรองไม่ได้มีการกำหนดตายตัวว่าจะใช้เครื่องมือใด สามารถพิจารณาตามความเหมาะสม แต่ที่สำคัญ คือ มีคุณสมบัติในการวัดที่ดีมีค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) และค่าความแม่นยำ (Validity) สูง การนำมาใช้ควรใช้อย่างระมัดระวังและถูกวิธี การคัดกรองจะทำทุกภาคการศึกษาในแต่ละปีประเทศในอเมริกาและยุโรปใน 1 ปีการศึกษา มี 3 ภาคการศึกษา มีการคัดกรองทั้ง 3 ภาคการศึกษา สำหรับในประเทศไทยซึ่งมี 2 ภาคการศึกษา อาจทำการคัดกรองเพียง 2 ภาคการศึกษาก็เพียงพอ แต่ควรกำหนดช่วงเวลาที่จะทำการคัดกรองให้ชัดเจน การให้ความช่วยเหลือเด็ก แบบ RTI เน้นในด้านการศึกษาเป็นหลัก ในปัจจุบันมีการบูรณาการการช่วยเหลือด้านสุขภาพจิต คือ ปัญหาด้านอารมณ์พฤติกรรมและสังคมเข้าเป็นระบบเดียวกันด้วย (Positive Behavior Interventions and Supports - PBIS) ซึ่งนอกจากช่วยลดปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนยังช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอีกด้วย สามารถดำเนินการ โดยการเพิ่มการใช้เครื่องมือคัดกรองด้านพฤติกรรม และการให้ความช่วยเหลือด้านพฤติกรรม เช่น การเสริมสร้างทักษะสังคมกลุ่มเสริมสร้างทักษะการแก้ไขความขัดแย้งกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน และการพบกับนักจิตวิทยาโรงเรียนหรือผู้ให้การปรึกษาประจำโรงเรียน เป็นต้น ระบบนี้ยังไม่ได้ดำเนินการอย่างแพร่หลายในประเทศไทย แต่มีการศึกษาวิจัยนำร่องระบบไปบ้างแล้ว ในกลุ่มนักวิชาการด้านการศึกษาและมีการดำเนินการในโรงเรียนนานาชาติบางแห่ง เป็นระบบที่ควรพัฒนาต่อและขยายผลให้ครอบคลุม เนื่องจากสามารถช่วยเหลือเด็กได้ทุกคน โดยความเข้มข้นในการช่วยเหลือปรับเปลี่ยนไปตามผลการตอบสนองต่อการช่วยเหลือ

ในการดำเนินงานคัดกรองนักเรียน สถานศึกษาควรมีการประชุมครู กำหนดเกณฑ์การคัดกรอง เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน ให้เป็นที่ยอมรับของครูในสถานศึกษาและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่า ความรุนแรงหรือความถี่เท่าไรจึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา และที่สำคัญอย่าให้นักเรียนรู้ว่าตนเองจัดอยู่ในกลุ่มใด ให้ถือว่าผลการคัดกรองนักเรียนต้องเป็นความลับของสถานศึกษาให้นักเรียนรู้ไม่ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 43)

1. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

- 1.1 นักเรียนทุกคนได้รับการคุ้มครอง
- 1.2 มีเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 1.3 รายงานผลการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 1.4 รายงานผลการคัดกรองนักเรียนเป็นรายห้อง
- 1.5 สรุปผลการคัดกรองข้อมูลนักเรียนเป็นรายห้องสำหรับครูประจำชั้น /
- 1.6 สรุปผลการคัดกรองข้อมูลนักเรียนเป็นระดับชั้นสำหรับสถานศึกษา

ครูที่ปรึกษา

2. แนวทางการคัดกรองนักเรียน

การดำเนินงานคัดกรองนักเรียนรายบุคคลมีประเด็นที่ควรพิจารณาและเครื่องมือหรือแหล่งข้อมูลประกอบตามตัวอย่าง ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 44)

ตาราง 2.3 แนวทางการคัดกรองนักเรียน

ข้อมูลนักเรียน	ข้อมูลพื้นฐาน	เครื่องมือ / แหล่งข้อมูล
การคัดกรองนักเรียน 1. เด็กกลุ่มปกติ 2. เด็กกลุ่มเสี่ยง 3. เด็กมีปัญหา	ข้อมูลการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล	1. เกณฑ์การคัดกรองนักเรียน 2. แบบบันทึกการคัดกรอง 3. แบบสรุปผลการคัดกรอง

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 44)

การคัดกรองนักเรียน โดยการจัดแบ่งตามพฤติกรรมที่ได้จากการศึกษาและรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2547 : 67)

1. ทีมประสานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประชุมครู เพื่อร่วมกันกำหนด / ปรับปรุง / พัฒนาเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนให้สอดคล้องกับสภาพของนักเรียนของแต่ละโรงเรียน หรือในแต่ละพื้นที่

2. ทีมประสานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พิจารณาคัดเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองนักเรียน

3. ทีมประสานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอบรมแนวทางการคัดกรองนักเรียนให้ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา ในกรณีที่ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาไม่เคยผ่านการอบรม

4. ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาดำเนินการคัดกรองนักเรียน โดยใช้แบบบันทึก คัดกรองรายบุคคล

5. ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาสรุปผลจากแบบคัดกรองนักเรียน โดยแยกนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

5.1 กลุ่มปกติ

5.2 กลุ่มเสี่ยง

5.3 กลุ่มมีปัญหา

6. ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษารายงานผลการคัดกรองนักเรียน

7. นำผลการประเมินไปปรับปรุง แก้ไข พัฒนาและดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป เครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองนักเรียน ได้แก่

สุทธิพร คล้ายเมืองปัก (2560) กล่าวว่า แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน (SDQ) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองปัญหาสุขภาพจิตที่พบบ่อยในเด็ก เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนให้การแก้ไขต่อไป แบบประเมินนี้ออกแบบมาให้ใช้กับเด็กอายุระหว่าง 4 - 16 ปี ลักษณะของพฤติกรรมสามารถจัดเป็นกลุ่มพฤติกรรมได้ 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มพฤติกรรมด้านอารมณ์ กลุ่มพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง กลุ่มพฤติกรรมด้านความประพฤติ กลุ่มพฤติกรรมด้านบุคลิกภาพและความสัมพันธ์ และกลุ่มพฤติกรรมด้านความสามารถทางสังคม อีกส่วนหนึ่งของแบบประเมินเป็นการประเมินผลกระทบของพฤติกรรมว่ามีความเรื้อรัง ส่งผลกระทบต่อบุคคลรอบข้างต่อตัวเด็กเอง ต่อสัมพันธภาพทางสังคมและการใช้ชีวิตประจำวันของเด็กมากน้อยเพียงใด แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน (SDQ) มี 3 ชุด สำหรับผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน สำหรับครูเป็นผู้ประเมิน และสำหรับเด็กประเมินตนเอง แบบประเมินทั้ง 3 ชุดนี้ มีลักษณะข้อคำถามคล้ายคลึงกัน แต่มีความแตกต่างในเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผลเล็กน้อย ครูที่ประเมินเด็ก ตลอดจนผู้ปกครองที่จะเป็นผู้ประเมินเด็ก ควรรู้จักเด็กและมีความใกล้ชิดกับเด็ก อนึ่ง หากผลที่ได้จากแบบประเมินทั้งสามชุดมีความขัดแย้งกัน อาจใช้การสัมภาษณ์หรือใช้เครื่องมืออื่นช่วยในการพิจารณาเพิ่มเติม อย่างไรก็ตาม ไม่มีแบบประเมินหรือเครื่องมือชนิดใดสมบูรณ์แบบ แบบประเมินนี้เป็นเพียงเครื่องมือเพื่อช่วยเหลือในการคัดกรองปัญหาเด็กเท่านั้น ไม่ใช่เป็นตัวชี้้นำผู้ปกครองหรือครูในการตัดสินใจสำหรับเด็ก

ทวิตต์คี ลีริร์ตน์เรธา (2560 : 22 - 25) กล่าวว่า แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน (SDQ) เป็นเครื่องมือที่นำมา ใช้คัดกรองปัญหาสุขภาพจิตที่พบได้บ่อยในเด็ก เป็นแบบคัดกรองที่ ใช้ง่าย สั้น กระชับ ครอบคลุมปัญหาหลัก มีจุดเด่น คือ มีการประเมินถึงผลกระทบต่อ พฤติกรรม ใช้ติดตามความก้าวหน้า และการเปลี่ยนแปลงของอาการได้อีกด้วย ผู้พัฒนา พัฒนาจาก ต้นฉบับเดิมของ นายแพทย์โรเบิร์ต กูดแมน (Robert Goodman) จิตแพทย์ชาวอังกฤษ ในปี ค.ศ. 1994 แปลและศึกษาความถูกต้องโดยกรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุขฉบับแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 และฉบับปรับปรุงในปี พ.ศ. 2546 โดยเพิ่มการตรวจสอบความตรงด้านภาษา ข้อบ่งชี้ ในการใช้

1. ใช้คัดกรองปัญหาพฤติกรรม ในเด็กอายุ 4 - 16 ปีในโรงเรียน หรือสถาน บริการสาธารณสุข
2. ใช้ประเมินระดับความรุนแรงของปัญหาพฤติกรรม
3. ใช้ติดตามความก้าวหน้า และการเปลี่ยนแปลงของอาการ คุณสมบัติ ฉบับปรับปรุงในปี พ.ศ. 2546 ได้เพิ่มขึ้นตอนการแปลและแปลย้อนกลับเป็นภาษาอังกฤษ ตรวจสอบ ความตรงของการแปลโดยผู้เชี่ยวชาญทั้งในประเทศไทย สหพันธรัฐเยอรมัน และ สหราชอาณาจักร และมีการศึกษาหาค่าเกณฑ์เฉลี่ยในเด็กไทย ในปี พ.ศ. 2547 จากการประเมินค่าเกณฑ์ เฉลี่ยของระดับคะแนนมีปัญหาในฉบับภาษาไทย พบว่าสูงกว่าฉบับที่มีการศึกษาในประเทศแถบ ตะวันตกเล็กน้อย ดังนั้น จึงควรมีการใช้จุดตัดคะแนนเพื่อคัดแยกเด็กกลุ่มมีปัญหาออกจากเด็ก กลุ่มอื่น ๆ โดยใช้เกณฑ์เฉลี่ยของไทย หาค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมี ค่าความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ระดับสูง โดยมีค่าแอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ฉบับครู 0.76 ฉบับผู้ปกครอง 0.81 และฉบับประเมินตนเอง 0.70 บัจฉัย ด้าน อายุ เพศ มีลักษณะความสัมพันธ์สอดคล้องกับฉบับภาษาอังกฤษ และฉบับแปลอื่น ๆ ข้อจำกัด แบบประเมินนี้ไม่สามารถประเมินปัญหาการเรียน ในเรื่องความบกพร่องทางการเรียนรู้ หรือความบกพร่องทางสติปัญญาได้และปัญหาพฤติกรรมอื่น ๆ ในเด็กโต เช่น สารเสพติดเล่นการพนัน พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น การใช้ในโรงเรียนจึงควรมีระบบคัดกรองและการ ช่วยเหลืออื่นร่วมด้วยในกรณีที่ต้องการค้นหาปัญหาที่ครอบคลุมมากขึ้น

วิธีการใช้แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน (SDQ) ประกอบด้วยแบบประเมิน 3 ฉบับ คือ 1. ฉบับครูประเมิน 2. ฉบับผู้ปกครองประเมิน 3. ฉบับนักเรียนประเมินตนเอง (เฉพาะเด็กโต อายุ 11 - 16 ปี) ซึ่งอาจเลือกใช้เพียงบางฉบับ หรือใช้ร่วมกันก็ได้โดยทั้ง 3 ฉบับ มีลักษณะ ข้อคำถามคล้ายคลึงกัน แต่มีความแตกต่างกันในเกณฑ์ที่ใช้แปลผลเล็กน้อยโดยมีการกำหนดจุดตัด ที่เหมาะสมในการสืบค้นปัญหาแต่ละด้านของแบบประเมิน แต่ละฉบับแตกต่างกัน แบบประเมิน

ประกอบด้วยข้อคำถาม ฉบับละ 25 ข้อ ซึ่งมีลักษณะของพฤติกรรมด้านบวกและด้านลบ จัดเป็นกลุ่มพฤติกรรม 5 ด้าน ๆ ละ 5 ข้อ คือ

1. พฤติกรรมเกร (Conduct Problems) ข้อ 5, 7, 12, 18, 22
2. พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง (Hyperactivity) ข้อ 2, 10, 15, 21, 25
3. ปัญหาทางอารมณ์ (Emotional Problems) ข้อ 3, 8, 13, 16, 24
4. ปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อน (Peer Problems) ข้อ 6, 11, 14, 19, 23
5. พฤติกรรมสัมพันธ์ทางสังคม (Pro - social Behavior) ข้อ 1, 4, 9, 17, 20

คะแนนรวมของกลุ่มที่ 1 - 4 เป็นคะแนนที่แสดงถึงปัญหาพฤติกรรมของเด็กในด้านนั้น ๆ (Total Difficulties Score) ส่วนคะแนนในด้านที่ 5 เป็นคะแนนที่แสดงถึงจุดแข็งของเด็ก (Strength Score) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพิจารณานำ จุดแข็งมาใช้เพื่อให้การช่วยเหลือแก้ปัญหาในด้านอื่น ๆ ให้กับเด็กต่อไป ในขณะที่เดียวกันคะแนนด้านสัมพันธ์ทางสังคมก็เป็นตัวบ่งชี้ให้ครูได้ทราบถึงความยากง่ายในการแก้ปัญหา ถ้าเด็กมีจุดแข็ง (คะแนนด้านสัมพันธ์ทางสังคมสูง) การให้ความช่วยเหลือปัญหาพฤติกรรมจะง่ายกว่าเด็กที่ไม่มีจุดแข็ง (คะแนนด้านสัมพันธ์ทางสังคมต่ำ) เป็นต้น แต่ละมีข้อ 3 ตัวเลือกคือ “ไม่จริง” “จริงบ้าง” และ “จริงแน่นอน” ให้เลือกตอบเพียงตัวเลือกเดียว ในแต่ละข้อคำถาม โดยตอบให้ครบทุกข้อ ให้ใกล้เคียงความเป็นจริงกับพฤติกรรมของเด็กที่เกิดขึ้นในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา ยกเว้นการใช้เพื่อติดตามลักษณะพฤติกรรมของนักเรียน การประเมินซ้ำสามารถทำได้ทุกปีการศึกษา คำถามเพิ่มเติมในด้านหลังของแบบประเมิน เป็นการประเมินผลกระทบของพฤติกรรมว่ามีความเรื้อรังส่งผลกระทบต่อบุคคลรอบข้าง ตัวเด็กเอง มีผลต่อสัมพันธ์ทางสังคม ชีวิตประจำวันของเด็ก มากน้อยอย่างไร ซึ่งในส่วนนี้ใช้คำลงสรุปว่า “เป็นระดับความรุนแรงของปัญหา” อาจใช้การสัมภาษณ์หรือเครื่องมืออื่นช่วยในการพิจารณาเพิ่มเติมกรณีที่เห็นว่าผลที่ได้ขัดแย้งกับความเป็นจริงอย่าลืมว่าไม่มีเครื่องมือชนิดใดสมบูรณ์แบบ ขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของผู้ตอบแบบประเมินเป็นสำคัญ แบบประเมิน ชุดนี้เป็นเพียงเครื่องมือเพื่อช่วยเหลือในการคัดกรองปัญหานักเรียนเท่านั้น ไม่ใช่เป็นตัวชี้นำครูในการตัดสินใจของนักเรียน ผู้ประเมิน โดยเฉพาะครูผู้ปกครองควรรู้จักเด็กและมีความใกล้ชิดกับเด็กมาระยะเวลาหนึ่งและควรประเมินทั้ง 25 ข้อ ในครั้งเดียวกัน ระยะเวลาที่นักเรียนประเมินตนเอง ครูเป็นผู้ประเมินนักเรียน หรือผู้ปกครองเป็นผู้ประเมินนักเรียน ควรเป็นระยะเวลาที่ใกล้กัน

การแปลผลแบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน SDQ

การให้คะแนน แบ่งเป็น 5 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ คะแนนแต่ละด้านจะอยู่ระหว่าง 0 - 10 คะแนน คะแนนรวม 0 - 40 คะแนน (รวม 4 ด้าน ยกเว้นด้านสัมพันธ์ทางสังคม)

ข้อคำถามส่วนใหญ่ ถ้าตอบ “ไม่จริง” ให้ 0 คะแนน “จริงบ้าง” ให้ 1 คะแนน และ “จริงแน่นอน” ให้ 2 คะแนน ในขณะที่บางข้อ การให้คะแนนจะตรงกันข้าม

ข้อคำถามที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23 และ 24

ตอบ

“ไม่จริง” ให้ 0 คะแนน

“จริงบ้าง” ให้ 1 คะแนน

“จริงแน่นอน” ให้ 2 คะแนน

ข้อคำถามที่ 7, 11, 14, 21 และ 25 ตอบ

“ไม่จริง” ให้ 2 คะแนน

“จริงบ้าง” ให้ 1 คะแนน

“จริงแน่นอน” ให้ 0 คะแนน

ในแบบประเมินแต่ละฉบับจะมีจุดตัดของคะแนน ที่แบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม คือ “กลุ่มปกติ” “กลุ่มเสี่ยง” และ “กลุ่มมีปัญหา” ซึ่งแต่ละกลุ่มก็จะมีระบบการดูแลช่วยเหลือตามลำดับขั้น

การแปลผลแบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน ฉบับภาษาไทย จากการศึกษาหาค่าเกณฑ์เฉลี่ยในเด็กไทย สำหรับฉบับปรับปรุงปี พ.ศ. 2546 เป็นดังนี้

ตาราง 2.4 SDQ ฉบับครูประเมิน

รายการประเมิน	ปกติ	เสี่ยง	มีปัญหา
คะแนนรวม	0 - 13	14 - 16	17 - 40
- คะแนนปัญหาทางอารมณ์	0 - 3	4	5 - 10
- คะแนนพฤติกรรมเกร	0 - 3	4	5 - 10
- คะแนนพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง	0 - 5	6	7 - 10
- คะแนนปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อน	0 - 4	5	6 - 10
- คะแนนพฤติกรรมด้านสัมพันธ์ภาพทางสังคม	5 - 10		0 - 4
	(จุดแข็ง)		(ไม่มีจุดแข็ง)

ตาราง 2.4 (ต่อ)

รายการประเมิน	ปกติ	เสี่ยง	มีปัญหา
คะแนนรวม	0 - 15	16 - 18	19 - 40
- คะแนนปัญหาทางอารมณ์	0 - 4	5	6 - 10
- คะแนนพฤติกรรมเกร	0 - 3	4	5 - 10
- คะแนนพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง	0 - 5	6	7 - 10
- คะแนนปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อน	0 - 4	5	6 - 10
- คะแนนพฤติกรรมด้านสัมพันธ์ภาพทางสังคม	5 - 10 (จุดแข็ง)		0 - 4 (ไม่มีจุดแข็ง)

ที่มา : ทวีศักดิ์ สิริรัตนเรขา (2560 : 25)

ทวีศักดิ์ สิริรัตนเรขา (2560 : 32 - 35) กล่าวว่า เกณฑ์การคัดกรองนักเรียน การคัดกรองนักเรียนเพื่อจัดเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง / มีปัญหานั้น ครูที่ปรึกษาสามารถวิเคราะห์ ข้อมูลจากกระเบียนสะสม SDQ และอื่น ๆ ที่จัดทำเพิ่มเติม แต่ทั้งนี้โรงเรียนแต่ละแห่งจำเป็นต้อง ประชุมครูเพื่อพิจารณาเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน เพื่อให้ครูที่ปรึกษามีหลักในการคัดกรอง นักเรียนตรงกันทั้งโรงเรียน ดังมีตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 2.5 เกณฑ์การคัดกรองนักเรียน

ข้อมูลนักเรียน	กลุ่มปกติ	กลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา
1. ด้านความสามารถ		
1.1 ด้านการเรียน	- ผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 ขึ้นไป - ไม่มี 0 ร มส ในทุกวิชา - ไม่เข้าเรียนในวิชาต่าง ๆ ไม่เกิน 3 ครั้ง ใน 1 วิชา	- ผลการเรียนเฉลี่ยต่ำกว่า 1.5 - ไม่เข้าเรียนในวิชาต่าง ๆ 3 - 5 ครั้ง ต่อ 1 วิชา - มี 0 ร มส 1 - 5 วิชา ใน 1 ภาคเรียน

ตาราง 2.5 (ต่อ)

ข้อมูลนักเรียน	กลุ่มปกติ	กลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา
1.2 ความสามารถพิเศษ	- มาโรงเรียนไม่ทันเคารพธงชาติไม่เกิน 10 ครั้ง ใน 1 ภาคเรียน - ถ้านักเรียนมีความสามารถพิเศษจะเป็นจุดแข็งของนักเรียนในทุกกลุ่ม	อ่านหนังสือไม่คล่อง - เขียนหนังสือไม่ถูกต้องแม้คำสะกดง่าย ๆ - มาโรงเรียนไม่ทันเคารพธงชาติมากกว่า 10 ครั้งใน 1 ภาคเรียน
2. ด้านสุขภาพ		
2.1 ด้านร่างกาย	- อายุ น้ำหนัก และส่วนสูงสัมพันธ์กัน - ร่างกายแข็งแรง - ไม่มีโรคประจำตัว	- น้ำหนักผิดปกติและไม่สัมพันธ์กับส่วนสูงหรืออายุ - มีโรคประจำตัว หรือเจ็บป่วยบ่อย ๆ - มีความพิการทางกาย หรือบกพร่องด้านการได้ยิน การฟัง การมองเห็น หรืออื่น ๆ
2.2 ด้านจิตใจพฤติกรรม	- หากโรงเรียนใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ให้พิจารณาตามเกณฑ์ของ SDQ - หากโรงเรียนใช้เครื่องมืออื่น ๆ เช่น แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ก็ให้ใช้เกณฑ์ของเครื่องมืออื่น ๆ รวมทั้งการพิจารณาควบคู่กับข้อมูลอื่น ๆ ที่มีเพิ่มเติม	
3. ด้านครอบครัว		
3.1 ด้านเศรษฐกิจ	- ครอบครัวมีรายได้พอเพียงในการเลี้ยงครอบครัว	- รายได้ครอบครัวต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน - บิดา หรือมารดาตกงาน

ตาราง 2.5 (ต่อ)

ข้อมูลนักเรียน	กลุ่มปกติ	กลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา
<p>3.2 ด้านการคุ้มครองนักเรียน</p>	<p>- นักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกในครอบครัว</p> <p>- ที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนที่ดี ไม่อยู่ใกล้แหล่งมั่วสุมหรือแหล่งเลี้ยงอันตราย</p>	<p>- มีภาระหนี้สิน</p> <p>- ไม่มีอาหารกลางวันรับประทาน</p> <p>- ไม่มีเงินซื้ออุปกรณ์การเรียน</p> <p>- อยู่หอพัก</p> <p>- บิดา มารดา หย่าร้างหรือสมรสใหม่</p> <p>- ที่พักอยู่ในชุมชนแออัด หรือใกล้แหล่งมั่วสุม หรือแหล่งท่องเที่ยวกลางคืน</p> <p>- มีความขัดแย้งในครอบครัวหรือทะเลาะกันเป็นประจำ</p> <p>- มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อบิดา หรือมารดา</p> <p>- มีการใช้สารเสพติดหรือเล่นการพนันในครอบครัว</p> <p>- มีบุคคลในครอบครัวเจ็บป่วยด้วยโรคทางจิตเวช</p> <p>- มีการใช้ความรุนแรงในครอบครัว</p> <p>- มีการถูกล่วงละเมิดทางเพศ</p>
<p>4. ด้านอื่นๆ</p> <p>4.1 ด้านยาเสพติด</p>	<p>ไม่ใช้สารเสพติด ยกเว้นการดื่มเบียร์ สุรา หรือ บุหรี่เป็นครั้งคราวเพื่อสังคมและยังสามารถควบคุมตนเองได้</p>	<p>ติดสารเสพติด เช่น บุหรี่ สุรา กัญชา ยาบ้า หรือสารเสพติดอื่นๆ</p>

ตาราง 2.5 (ต่อ)

ข้อมูลนักเรียน	กลุ่มปกติ	กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา
4.2 ด้านเพศ	- ปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศได้ เหมาะสมกับวัย	- จับคู่ชัดเจนและแยกกลุ่ม อยู่ ด้วยกันสองต่อสองบ่อยครั้ง - มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ เช่น ทอม ตุ๊ด ดี เป็นต้น แต่นักเรียนและครอบครัว ไม่เห็นว่าเป็นปัญหา - มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ ซึ่งมีผลกระทบต่อการเรียน ของนักเรียนในระดับเสี่ยง

ที่มา : ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา (2560 : 32 - 35)

สรุปได้ว่า การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน ที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา โดยใช้เครื่องมือ ได้แก่ แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน (SDQ) เกณฑ์การคัดกรองนักเรียน แบบบันทึกการคัดกรอง และแบบสรุปการคัดกรอง

2.3 การส่งเสริมนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 21) กล่าวว่า การส่งเสริมนักเรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพมีความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาและเป็นการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหากลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ มีพฤติกรรมดีขึ้นตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป วิธีการและเครื่องมือเพื่อการส่งเสริมนักเรียน มีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ แต่มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ

1. การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) มีการดำเนินการดังนี้

กรมสุขภาพจิต (2546 : 18) กล่าวว่า กิจกรรมโฮมรูม เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อ การส่งเสริมนักเรียนเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มก็ได้ซึ่งสถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรม โฮมรูมอาจเป็นที่ ห้องเรียน หรือนอกห้องเรียน ให้มีบรรยากาศเสมือนบ้านที่มีครูที่ปรึกษาและนักเรียนเป็นดัง สมาชิกในครอบครัวเดียวกัน มีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น การรู้จักตนเองของนักเรียน การรู้จักผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม มีทักษะการตัดสินใจ ทักษะการปรับตัว และการวางแผนชีวิต เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ครูและนักเรียนควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ด้วยกัน ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมโฮมรูม จะช่วยให้ครูที่ปรึกษารู้จักนักเรียนมากขึ้น สามารถ ส่งเสริมความสามารถและป้องกันปัญหาของนักเรียนได้อีกด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 16) กล่าวว่า ครูที่ปรึกษาเป็น ผู้จัดกิจกรรมโฮมรูม ดังนี้

1. ร่วมกันกำหนดหัวข้อการจัดกิจกรรมโฮมรูมแต่ละระดับชั้นให้สอดคล้องกับ นโยบายโรงเรียนความต้องการของผู้ปกครอง นักเรียน และสถานการณ์ปัจจุบัน
2. กำหนดวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมโฮมรูมเพื่อให้ครู - นักเรียนคุ้นเคยกัน สร้างทักษะการดำรงชีวิตพัฒนาศักยภาพ และป้องกัน / แก้ไขปัญหาของนักเรียน
3. กำหนดแผนการจัดกิจกรรมโฮมรูมโดยเน้นกระบวนการที่หลากหลาย เช่น กลุ่มสัมพันธ์เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสถานการณ์จำลอง กรณีศึกษา เป็นต้น
4. ดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูมด้วยบรรยากาศที่อบอุ่น นักเรียนมีส่วนร่วม มีการเสริมแรงและปรับพฤติกรรมของนักเรียน
5. บันทึกผลการจัดกิจกรรมโฮมรูมด้านพฤติกรรมนักเรียน สัมพันธภาพของ กลุ่ม และผลงานนักเรียนเป็นรายครั้ง
6. ประเมินผลการจัดกิจกรรมโฮมรูมในด้านคุณลักษณะผู้เรียนและความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมโฮมรูม เมื่อสิ้นภาคเรียน หรือปีการศึกษา
7. หากคุณลักษณะใดของผู้เรียนยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ให้มีการจัดกิจกรรม เสริมและประเมินใหม่
8. สรุปรายงานผลการจัดกิจกรรมโฮมรูมต่อผู้เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาการจัด กิจกรรมโฮมรูมในภาค / ปีการศึกษาต่อไป

ชัยสมร คชนทร์เดชา (2552 : 53) กล่าวว่า หลักการจัดกิจกรรมโฮมรูมไว้ ดังนี้ การดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูมควรได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารและความร่วมมือ จากครูที่ปรึกษา การตั้งจุดมุ่งหมายควรเกิดจากการพิจารณาร่วมกันจากคณะทำงาน ผู้ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน เวลาที่เหมาะสมประมาณ 45 นาที / สัปดาห์

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมโฮมรูมเป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้รู้จักตนเองของนักเรียน การรู้จักผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม มีทักษะการตัดสินใจ ทักษะการปรับตัวและการวางแผนชีวิต ช่วยส่งเสริมความสามารถของนักเรียน ทำให้ครูที่ปรึกษารู้จักนักเรียนมากขึ้น ซึ่งครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

2. การเยี่ยมบ้านนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 2) กล่าวว่า

การเยี่ยมบ้านนักเรียน หมายถึง วิธีการศึกษา รวบรวมข้อมูล ที่ช่วยให้ครูได้ทราบชีวิตความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียน โดยการพบปะสนทนากับผู้ปกครองนักเรียน เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น เจตคติซึ่งกันและกัน ตลอดจนเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างบ้านกับ โรงเรียน ทำให้ครูได้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนอย่างชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น การเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นการแสดงถึงความร่วมมือระหว่างบ้านกับสถานศึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและทำให้ครูได้พบเห็นสภาพความเป็นจริงของนักเรียนทั้งสภาพแวดล้อมทางครอบครัว และชุมชนรวมถึงการติดตามข้อมูลนักเรียนที่จบการศึกษา การแนะแนว การประชุมผู้ปกครองเชิงรุก และการสร้างเครือข่ายการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถประเมินสาเหตุของปัญหาแล้วดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนเป็นข้อมูลสารสนเทศ เพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 2 - 3) กล่าวว่า

การเยี่ยมบ้านนักเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ครูได้ทราบถึงสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ที่แท้จริงของครอบครัวนักเรียน พร้อมทั้งได้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวนักเรียน
2. สร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้านกับ โรงเรียนอันจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือที่ดี ในการช่วยแก้ปัญหาหรือพัฒนานักเรียน และทราบถึงทัศนคติของผู้ปกครองที่มีต่อ โรงเรียน
3. ให้คำปรึกษาและแนะนำกับผู้ปกครองเกี่ยวกับเรื่องการศึกษา การอบรมสั่งสอน และการเลี้ยงดูนักเรียน
4. โรงเรียนมีข้อมูลสารสนเทศที่เป็นข้อเท็จจริงเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาส่งเสริม ป้องกัน และแก้ปัญหของนักเรียน

5. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีข้อมูล สารสนเทศเพื่อใช้ในการวางแผน กำหนดนโยบาย ในการพัฒนาส่งเสริม การดำเนินงานของโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 18) กล่าวว่า การเยี่ยมบ้าน นักเรียนมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

ก่อนการเยี่ยมบ้าน

1. ศึกษาข้อมูลจากระเบียนสะสม / แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐาน เพิ่มเติมเกี่ยวกับประวัติและสรุปข้อมูล ที่สำคัญเพื่อการจดจำผู้เรียนได้
2. จัดทำตารางกำหนดการเยี่ยมบ้านนักเรียน ศึกษาแผนที่ / เส้นทางและพาหนะ เดินทางไปบ้านนักเรียน
3. แจกวัสดุประสงค์การไปเยี่ยมบ้านกับผู้ปกครองและติดต่อบริษัทนำหมายวัน เวลาการไปเยี่ยมบ้าน

ระหว่างการเยี่ยมบ้าน

1. ไปตรงเวลานัดหมาย ควรแต่งกายสุภาพ ทักทาย ปราศรัย สร้างความคุ้นเคย ด้วยไมตรีจิต ก่อนเริ่มการสนทนา
2. พุฒถึงนักเรียนในเชิงบวกและร่วมหารือกับผู้ปกครองเรื่องการพัฒนา / ช่วยเหลือแก้ไขปัญหา นักเรียน
3. ระวังเรื่องการใช้สายตา น้ำเสียง และกิริยาท่าทางในการสื่อสารกับผู้ปกครอง อย่างกัลยาณมิตร
4. กระตุ้นให้ผู้ปกครองได้พูดหรือแสดงความคิดเห็นมากกว่าการฟังครูพูด ไม่ทำตัวเป็นครูของผู้ปกครอง
5. ไม่บันทึกเทปเสียง / ภาพ นอกจากจะได้รับอนุญาตจากผู้ปกครองใช้ การสัมภาษณ์และสังเกต แบบมีส่วนร่วมจากสภาพจริง
6. ยุติการสนทนาและลาจากด้วยบรรยากาศที่เป็นมิตร

หลังการเยี่ยมบ้าน

1. ตรวจสอบ / วิเคราะห์ข้อมูล หากไม่ครบถ้วนให้หาข้อมูลเพิ่มเติม
2. สรุปผลการเยี่ยมบ้านรายบุคคล รายห้อง และภาพรวมของโรงเรียน
3. นำผลการสรุปที่พบว่านักเรียนมีปัญหาตรวจสอบร่วมกับการรวบรวม ข้อมูลด้วยวิธีอื่น ๆ มาคัดกรองและดำเนินการแก้ไข / ช่วยเหลือและพัฒนาตามสภาพจริง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 4) กล่าวว่า การเยี่ยมบ้านนักเรียนมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1. แจ้งให้นักเรียนและผู้ปกครองทราบล่วงหน้าก่อนออกเยี่ยมบ้านนักเรียน
2. ตั้งจุดมุ่งหมายของการไปเยี่ยมบ้าน พร้อมทั้งเตรียมหัวข้อที่จะสัมภาษณ์ตามแบบบันทึกการเยี่ยมบ้านของนักเรียน และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น แบบสำรวจความพึงพอใจแผ่นพับเผยแพร่ข้อมูลโรงเรียน แบบกำกับติดตามข้อมูลศิษย์เก่า เป็นต้น
3. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนก่อนเยี่ยมบ้านนักเรียน
4. ระหว่างการเยี่ยมบ้านครูต้องมีกัลยาณมิตรที่ดีต่อผู้ปกครอง โดยสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการสนทนา
5. ครูควรคำนึงถึงความเหมาะสมและระยะเวลาในการไปเยี่ยมบ้าน
6. บันทึกข้อมูลทันทีในการเยี่ยมบ้านตามแบบบันทึกการเยี่ยมบ้านของนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 6) กล่าวว่า การดำเนินงานเยี่ยมบ้านนักเรียนระดับโรงเรียน มีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน
2. ประชุมบุคลากรและคณะกรรมการเพื่อร่วมกันวางแผน กำหนดปฏิทินการดำเนินงาน
3. ดำเนินงานตามปฏิทินที่กำหนด และจัดทำหนังสือประชาสัมพันธ์แจ้งให้ผู้ปกครอง และประชาชนทราบการดำเนินงาน ด้วยวิธีการอย่างหลากหลาย เช่น การประชุมผู้ปกครอง การจัดทำป้าย แผ่นพับ จดหมายข่าว และการประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน เป็นต้น
4. นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน
5. ประเมินผลและรายงานผลการเยี่ยมบ้านนักเรียนต่อหน่วยงานต้นสังกัด
6. นำผลการประเมินจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อวางแผน ปรับปรุง พัฒนา และประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 10) กล่าวว่า ตัวอย่าง
แนวทางการให้ความช่วยเหลือหลังจากการเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นดังนี้

ตาราง 2.6 ตัวอย่างแนวทางการให้ความช่วยเหลือหลังจากการเยี่ยมบ้านนักเรียน

ด้านที่ต้องการความช่วยเหลือ	แนวทาง / กิจกรรมให้ความช่วยเหลือ
1. ด้านเศรษฐกิจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดหาทุนการศึกษา 2. จัดหางานพิเศษให้ทำเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน 3. จัดหาปัจจัยพื้นฐานให้ เช่น อาหารกลางวัน เสื้อผ้า หนังสือยืมเรียน จักรยานยืมเรียน ฯลฯ
2. ด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดอาหารเสริม 2. จัดกิจกรรมโฮมรูมฝึกทักษะชีวิตด้านอารมณ์และสุขภาพจิต 3. แจกผู้เกี่ยวข้องร่วมช่วยดูแล กรณีมีโรคประจำตัว เช่น ครูผู้สอนรายวิชา ต่าง ๆ 4. ส่งต่องานอนามัยโรงเรียนหรือแพทย์ (กรณีรุนแรง)
3. ด้านการเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. แจกผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้สอนรายวิชา เพื่อจัดการสอนซ่อมเสริม 2. จัดกิจกรรมโฮมรูมเกี่ยวกับการส่งเสริมประสิทธิภาพในการเรียนรู้ / การวางแผนการเรียนที่เหมาะสมกับลีลาการเรียนรู้ (Learning Style) ของตนเอง
4. ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดกิจกรรมทักษะชีวิตในการป้องกันตัวจากการถูกล่วงละเมิด 2. ให้คำปรึกษาแนะนำวิธีปฏิบัติตนที่สมควร เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต การปรับเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมที่ปฏิบัติต่อนักเรียน

ตาราง 2.6 (ต่อ)

ด้านที่ต้องการความช่วยเหลือ	แนวทาง / กิจกรรมให้ความช่วยเหลือ
5. ด้านความสามารถพิเศษ	1. จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน 2. จัดเวทีให้โอกาสนักเรียนแสดงความสามารถ ส่งเข้าประกวดแข่งขัน ในระดับต่าง ๆ
6. ด้านความปลอดภัย	1. ประสานงานเครือข่ายผู้ปกครองเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยง - ความรุนแรงในครอบครัว 2. แจ้งคณะกรรมการคุ้มครองเด็กให้ร่วมพิจารณาช่วยเหลือ เรื่อง สารเสพติด - การติดเกม / อินเทอร์เน็ต

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 10)

สรุปได้ว่า การเยี่ยมบ้านนักเรียน หมายถึง วิธีการศึกษา รวบรวมข้อมูล ที่ทำให้ครูได้ทราบชีวิต ความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมทางบ้าน โดยการพูดคุยกับผู้ปกครอง แลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ได้แก่ แจ้งให้นักเรียนและผู้ปกครองทราบล่วงหน้า ครูต้องเตรียมหัวข้อที่จะสัมภาษณ์ พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกการเยี่ยมบ้านของนักเรียน เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น

3. การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting)

กรมสุขภาพจิต (2546 : 20) กล่าวว่า การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน เป็นการพบปะกัน ระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครองนักเรียนเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และร่วมมือกันดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระหว่างบ้าน โรงเรียนและผู้ปกครองด้วยกัน การประชุมผู้ปกครองดังกล่าวจะทำให้นักเรียนได้รับความเอาใจใส่จากผู้ปกครองมากขึ้น ทั้งการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพ มีความสามารถมากยิ่งขึ้น หรือร่วมมือกับทางโรงเรียนในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาของนักเรียน แนวดำเนินการครูที่ปรึกษาควรจัดประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ซึ่งการประชุมนี้ การรายงานสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือให้มากยิ่งขึ้น ดังนั้น สิ่งสำคัญควรตระหนักในการจัดกิจกรรมประชุมก็คือ

2.1 การเตรียมการ ครูที่ปรึกษาควรเตรียมความพร้อมก่อนการประชุมในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะข้อมูลของนักเรียนแต่ละคนและกิจกรรมที่จะดำเนินการ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน

2.2 การสื่อสาร ครูที่ปรึกษาควรระมัดระวังคำพูดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบหรือต่อต้านจากผู้ปกครอง เช่น การตำหนินักเรียนหรือผู้ปกครอง การแจ้งข้อบกพร่องของนักเรียนในที่ประชุมหรือจะเป็นการส่วนตัวก็ตาม แต่ควรเป็นการพูดที่แสดงถึงความเข้าใจในตัวนักเรียน แสดงถึงความห่วงใยใส่ใจของครูที่มีต่อนักเรียนทุกคนและอาศัยกิจกรรมที่จะทำให้ผู้ปกครองตระหนักในความรับผิดชอบและต้องการปรับปรุงหรือแก้ไข ในส่วนที่บกพร่องของนักเรียน

2.3 การจัดกิจกรรมในการประชุม ควรเริ่มด้วยการสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้ปกครองด้วยกันก่อน จึงควรมีกิจกรรมอื่น ๆ ให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นสาระที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.4 การสรุปผลและบันทึกหลักฐานการประชุมผู้ปกครอง ในการประชุมแต่ละครั้ง ครูที่ปรึกษาควรมีการสรุปผลและจัดทำเอกสารเป็นหลักฐาน เพื่อประโยชน์ ดังนี้

- 1) เป็นหลักฐานในการจัดประชุมแต่ละครั้ง
- 2) เป็นข้อมูลสำหรับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป
- 3) เป็นข้อมูลสำหรับการจัดประชุมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองในครั้งต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 48) ได้ระบุข้อควรตระหนักในการดำเนินกิจกรรมผู้ปกครองชั้นเรียน ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาควรระมัดระวังคำพูดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบ หรือการต่อต้านจากผู้ปกครอง เช่น การตำหนินักเรียน หรือผู้ปกครอง การแจ้งข้อบกพร่องของนักเรียนในที่ประชุม
2. ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา ควรใช้คำพูดที่แสดงถึงความเข้าใจในตัวนักเรียน แสดงถึงความห่วงใย เอาใจใส่ของครูที่มีต่อนักเรียนทุกคน
3. ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา ควรนำกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้ปกครองตระหนักในความรับผิดชอบและต้องการปรับปรุง แก้ไขในส่วนที่บกพร่องของนักเรียนร่วมกับสถานศึกษา
4. การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ควรเป็นกิจกรรมที่หลากหลายตามความสนใจของนักเรียน เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปะ เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 22) กล่าวว่า
บทบาทครูที่ปรึกษาในการจัดการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน มีดังนี้

1. เตรียมการประชุม โดยการจัดเตรียมข้อมูลนักเรียน สำหรับแจ้งกับผู้ปกครอง วางแผนการ จัดกิจกรรม จัดเตรียมสถานที่ วัสดุอุปกรณ์เอกสาร สถานที่และจดหมายเชิญประชุม

2. กำหนดวัตถุประสงค์การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนเน้นการสร้างสัมพันธภาพระหว่างครูกับ ผู้ปกครอง สร้างความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน และการสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง

3. กำหนดขั้นตอนการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน เริ่มต้นด้วยการสร้างความคุ้นเคย แจ่มจุดประสงค์ การประชุมและดำเนินการจัดกิจกรรมการประชุมแบบมีส่วนร่วม

4. ดำเนินการจัดการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนด้วยบรรยากาศที่อบอุ่น เป็นกันเอง ผู้ปกครองมีส่วนร่วม พูดคุยถึงพฤติกรรมของนักเรียนในด้านดีในภาพรวม ปรึกษาปัญหาเฉพาะของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และร่วมกันสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง

5. บันทึกผลการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน ด้านความร่วมมือในการจัดกิจกรรม ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นในการร่วมพัฒนา / ป้องกันและแก้ปัญหา นักเรียน การให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

6. ประเมินผลการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนในด้านความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการประชุม และข้อเสนอแนะการจัดประชุมครั้งต่อไป

7. หากผู้ปกครองพึงพอใจน้อย ให้มีการนำผลการเสนอแนะไปปรับปรุงการจัดประชุมในครั้งต่อไป

8. สรุปรายงานผลการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนต่อผู้เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาการจัดประชุม ผู้ปกครองชั้นเรียนในภาค / ปีการศึกษาต่อไป

สรุปได้ว่า การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน หมายถึง การพบปะกันระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และร่วมมือกันดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนควรจัดประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ในการประชุมเป็นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือให้มากยิ่งขึ้น

4. การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำเนินชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 46) กล่าวว่า ทักษะที่จำเป็น
และแนวทางการเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต แนวทาง / วิธีการ / กิจกรรม มีดังนี้

ตาราง 2.7 ทักษะที่จำเป็น และแนวทางการเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต แนวทาง / วิธีการ /
กิจกรรม

ทักษะที่ต้องการจำเป็น	แนวทางการเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต แนวทาง / วิธีการ / กิจกรรม
<p>ด้านที่ 1 ด้านการจัดการดูแล ช่วยเหลือ ตนเอง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทักษะการรู้จักตนเอง - ทักษะการคิด การตัดสินใจ และ แก้ปัญหา 	<ol style="list-style-type: none"> 1. บริการแบบสำรวจและแบบทดสอบเพื่อการเรียนรู้และ เข้าใจตนเอง จัดบริการแนะแนวและการให้คำปรึกษา บริการสื่อ ส่งเสริม พัฒนา การรู้จักตนเอง 2. กิจกรรมกลุ่มสนใจ การแสดงออกด้านศิลปะ นาฏศิลป์ ดนตรีและกีฬา การเสริมสร้างสุขนิสัยที่ดีเพื่อการดูแลรักษา สุขภาพกาย - ใจ ฝึกการแสดงออก ทางอารมณ์และการ ควบคุมอารมณ์ที่เหมาะสม ฝึกทักษะการคิดบวก ฝึกทักษะ การเรียนรู้ (ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ) ฝึกการเรียนรู้และการรู้สึก ซาบซึ้งในศิลปะ วรรณคดีธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฝึกการคิด การตัดสินใจและแก้ปัญหา 3. จัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด สวยงาม เป็นระเบียบ ปลอดภัย เป็นแบบอย่าง การสร้างเสริมสวัสดิภาพ ความ ปลอดภัย และสุขนิสัยที่ดีเอื้อต่อการรับรู้ ตกแต่งสถานที่ แหล่งเรียนรู้ที่มีส่วนเชื่อมโยงถึงวัฒนธรรม ศิลปะ วรรณกรรม จัดโอกาสและสถานการณ์ให้นักเรียน ได้ แสดงออกด้านความสนใจ ความสามารถ และความถนัด ของตนเอง ได้แสดงความคิด ความรู้สึกในเรื่องราวและ ข่าวคราวต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และในบทเรียน

ตาราง 2.7 (ต่อ)

ทักษะที่ต้องการจำเป็น	แนวทางการเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต แนวทาง / วิธีการ / กิจกรรม
<p>ด้านที่ 2 ด้านการเรียนรู้</p> <p>- ทักษะการแสวงหาข้อมูล ข่าวสาร ความรู้</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. บริการข้อมูล ข้อเสนอแนะ การให้คำปรึกษา และสื่อในการสนับสนุนการเรียนรู้ แสวงหาข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ 2. จัดกิจกรรมแข่งขันทักษะการสืบค้นข้อมูล ข่าวสาร และความรู้การเสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน การอ่านและวิเคราะห์ข่าวรายวัน ให้มีการนำเสนอผลงานอันเกิดจากการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน จัดประกวดผลงานการออกแบบ คิดค้น สร้างชิ้นงานจากการเรียนรู้ในชั้นเรียน และประกวดการเล่า การเขียน จาก การฟัง การอ่าน การสืบค้น แสวงหา หรือประสบการณ์จริง 3. จัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด สวยงามปลอดภัย อบอุ่น จัดสถานที่ เวทีลาน บริเวณต่าง ๆ ที่ทำท่าย มีบรรยากาศเอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิด ความสามารถ และผลงานและประสบการณ์ของนักเรียนจัดแหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียน จัดสถานการณ์ทำท่ายการใฝ่รู้ใฝ่เรียน การค้นคว้า แสวงหาคำตอบ การสร้างสรรค์ผลงานจากการเรียนรู้ในโอกาสต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง 4. กำหนดข้อตกลงและแนวปฏิบัติร่วมกันในการยึดมั่น เสรีภาพและเกียรติภูมิ ของตนเอง และเคารพสิทธิของผู้อื่น ในการจัดบรรยากาศความร่วมมือ ในการแสดงออก ทำที่ และพฤติกรรมเชิงบวกต่อเพื่อนมนุษย์จัดบรรยากาศ การมีส่วนร่วมของผู้เรียน ให้โอกาสและสนับสนุนการ แสดงออก ทางความคิดเห็นเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ การบริหารจัดการใน โรงเรียน และการเมืองทุกระดับ

ตาราง 2.7 (ต่อ)

ทักษะที่ต้องการจำเป็น	แนวทางการเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต แนวทาง / วิธีการ / กิจกรรม
<p>ด้านที่ 3 ด้านสังคม</p> <p>- ทักษะการปรับตัว ทักษะการสื่อสารและ สร้างสัมพันธภาพ</p>	<p>1. จัดบริการข่าวสาร บทความ และประชาสัมพันธ์ด้วยแบบหรือบุคคลที่ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นที่ยอมรับในสังคมด้านต่าง ๆ ยกย่อง เชิดชูเกียรตินักเรียนหรือบุคคลในชุมชนที่มีจิตสำนึกสาธารณะ มีพฤติกรรมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม บริการข้อมูล ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ การปรับตัวในสังคมแบบสำรวจและแบบทดสอบด้านบุคลิกภาพและการปรับตัว และการให้คำปรึกษา</p> <p>2. จัดกิจกรรมฝึกทักษะการสื่อสารทางภาษาพูด ภาษาเขียน ภาษาเขียน และ สัญลักษณ์ต่าง ๆ กิจกรรมจำลองทางสังคมและบทบาทสมมติการฝึกทักษะการตอบรับ ปฏิเสธ การเจรจาต่อรอง การชักจูง การเสริมสร้างและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และสร้างสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน ครอบครัว และสังคม</p>
<p>ด้านที่ 4 ด้านการจัดการและสร้างงาน อาชีพ</p> <p>- ทักษะการวางแผนและการจัดการ</p> <p>- ทักษะการทำงานเป็นทีม</p>	<p>1. บริการข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การแนะแนวและการให้คำปรึกษา ด้านอาชีพ บริการแบบสำรวจความสนใจในอาชีพและบริการจัดหาแหล่งฝึกปฏิบัติงาน</p> <p>2. จัดกิจกรรมสร้างเจตคติและค่านิยมที่เหมาะสมในการเลือกแนวทาง ประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง ฝึกประสบการณ์ปฏิบัติงานอาชีพ ทั้งในโรงเรียนและสถานประกอบการ ฝึกปฏิบัติงานประกอบการ อาชีพอิสระ เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน การทำงานเป็นทีม กิจกรรมสำรวจความสนใจ ในอาชีพ กิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน ตามความสนใจ และฝึกการวิเคราะห์และเลือกตัดสินใจเลือกแนวทาง การประกอบ</p>

ตาราง 2.7 (ต่อ)

ทักษะที่ต้องการจำเป็น	แนวทางการเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต แนวทาง / วิธีการ / กิจกรรม
	<p>อาชีพ</p> <p>3. จัดสถานที่สำหรับการฝึกปฏิบัติงาน เช่น สหกรณ์ โรงเรียน ชนาคาร์ ตลาดนัด ฯลฯ ส่งเสริมบรรยากาศการทำงานอย่างมีความสุขด้วยการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง</p>

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 46)

กรมสุขภาพจิต (2544 : 155 - 161) ได้เสนอแนะกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนไว้ดังนี้

1. กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย

1.1 สาระสำคัญ คือ การที่คนเรามาอยู่ร่วมกัน จำเป็นต้องทำความรู้จัก คุ้นเคยกันเพื่อเป็นพื้นฐานการสร้างสัมพันธ์ภาพ และปรับตัวให้อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

1.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยเพื่อให้ครู และนักเรียนได้รู้จักคุ้นเคยกันรวมทั้งเพื่อให้นักเรียนได้รู้จักกันและกันมากขึ้น

1.3 การดำเนินกิจกรรมให้นักเรียนแต่ละคนแนะนำตัวเอง เช่น ชื่อจริง ชื่อเล่น เป็นต้น

1.3.1 ให้นักเรียนจับคู่สัมภาษณ์เพื่อนแล้วจับกลุ่มสัมภาษณ์เพิ่มขึ้น

1.3.2 ให้นักเรียนบอกประโยชน์ที่ได้รับเพิ่มเติมจากการร่วมกิจกรรม

หมายเหตุ ในห้องเรียนที่นักเรียนรู้จักกันแล้ว อาจมีการเปลี่ยนกิจกรรมที่มีรายละเอียดเพิ่มมากขึ้นตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาจะเห็นสมควร

2. กิจกรรมความดี และความสามรถที่มี

2.1 สาระสำคัญ คือ การที่บุคคลได้มองเห็นความดี สิ่งที่ดีหรือความสามารถพิเศษของตนเอง จะทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมความดี ความสามารถที่มี คือ เพื่อให้ นักเรียนตระหนักถึงความดีและความสามารถพิเศษของตน และเพื่อให้ นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

2.3 การดำเนินกิจกรรม

2.3.1 ให้นักเรียนแต่ละคนเล่าถึงงานอดิเรกของตนเอง โดยอาจเสนอเป็นการเล่าเรื่องหรือแสดงท่าทางโดยใช้ภาษาไป แล้วให้เพื่อนทาย

2.3.2 ให้นักเรียนแต่ละคนเล่าถึงความสามารถพิเศษด้านต่าง ๆ ของตนเอง หากไม่มีครู และเพื่อนนักเรียนช่วยกันให้กำลังใจ และช่วยกันบอกถึงกิจกรรม หรือสิ่งที่นักเรียนทำได้ดี

2.3.3 ให้นักเรียนเล่าการกระทำของตนที่รู้สึกประทับใจหรือประสบการณ์ที่ทำให้ภาคภูมิใจ

2.3.4 ให้นักเรียนร่วมกันสรุปถึงข้อคิดที่ได้จากการร่วมกิจกรรมครั้งนี้

3. กิจกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียน

3.1 สารสำคัญ คือ โลกปัจจุบันเป็นโลกของข้อมูลข่าวสารที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จำเป็นที่เราทุกคน โดยเฉพาะเด็กวัยเรียนจะต้องติดตามข่าวสารเพื่อให้มีความรู้ข้อมูลใหม่ ๆ รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และสามารถนำข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ มาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียน และการดำเนินชีวิตประจำวัน

3.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมใฝ่รู้ ใฝ่เรียน คือ เพื่อให้ นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญในการ ใฝ่หาข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์นอกตำราเรียน และเพื่อให้ นักเรียนรู้จักวิธีการแสวงหา และเลือกใช้ข้อมูลข่าวสารอย่างเหมาะสม

3.3 การดำเนินกิจกรรม

3.3.1 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงข้อดี - ข้อเสียของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

3.3.2 ให้นักเรียนนำข่าว หรือข้อมูลความรู้จากสิ่งตีพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หรืออื่น ๆ มาเล่าให้เพื่อน ๆ ฟัง พร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อคิดที่ได้ แล้วครุ่นอภิปรายซักถาม

3.3.3 ให้นักเรียนที่มีประสบการณ์จากการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต มาเล่าประโยชน์หรือสิ่งไม่ดีที่ได้รับจากการใช้อินเทอร์เน็ต และให้อภิปรายร่วมกันถึงข้อควรระมัดระวังในการใช้อินเทอร์เน็ต

3.3.4 ให้นักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากการมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน และรักการแสวงหาความรู้อันเป็นประโยชน์นอกตำราเรียน

4. กิจกรรมการพัฒนาตนเองด้านการเรียน

4.1 สำคัญ คือ การส่งเสริมให้นักเรียนได้สำรวจและรู้จักตนเองในเรื่อง การเรียน จะช่วยให้นักเรียนมองเห็นแนวทางในการพัฒนาตนเองด้านการเรียนให้ประสบผลสำเร็จ

4.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมการพัฒนาตนเองด้านการเรียน คือ เพื่อให้ นักเรียนได้ประเมินตนเองในด้านการเรียน และสามารถบอกวิธีที่จะพัฒนาตนเองในด้านการเรียน

4.3 การดำเนินกิจกรรม

4.3.1 ครูอธิบายเกณฑ์การจบหลักสูตร

4.3.2 ให้นักเรียนรายงานการแก้ไข 0, ร, มส และ มผ สำหรับนักเรียนที่มี ผลการเรียนดังกล่าว

4.3.3 ให้นักเรียนรายงานผลการเรียนเฉลี่ยรายวิชาแต่ละภาคเรียนโดยเสนอ เป็นกราฟแท่ง

4.3.4 ให้นักเรียนที่ได้ผลการเรียนดีในแต่ละรายวิชาเล่าวิธีการเรียนที่ทำให้ ประสบผลสำเร็จ

4.3.5 ครูนำอภิปรายเรื่องการแบ่งเวลาในการทำการบ้าน การดูหนังสือ การทำกิจกรรมนอกหลักสูตร การอ่านและบันทึกย่อ การช่วยงานผู้ปกครอง ฯลฯ

5. กิจกรรมการผ่อนคลายความเครียด

5.1 สำคัญ คือ ความเครียดเกิดขึ้นได้กับคนทุกเพศ ทุกวัย ซึ่งหากนักเรียน รู้เท่าทันและขจัดออกไปได้ยิ่งเร็วเท่าไร ก็จะทำให้สุขภาพจิตดีขึ้นเท่านั้น แต่หากปล่อยไว้สะสม มากขึ้น จะส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกายและจิตใจทำให้ขาดความสุขในการดำเนิน ชีวิตและความสามารถในการเรียนลดลง ตลอดจนส่งผลกระทบต่อคนรอบข้างได้อีกด้วย

5.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมการผ่อนคลายความเครียด คือ เพื่อให้นักเรียน ตระหนักถึงความสำคัญของการผ่อนคลายความเครียด และรู้วิธีในการผ่อนคลายความเครียด การดำเนินกิจกรรม

5.2.1 ขออาสาสมัครนักเรียนเล่าถึงสถานการณ์ที่ตนเองเกิดความเครียดและ วิธีการจัดการกับความเครียดนั้น แล้วอภิปรายร่วมกันถึงสาเหตุ และผลของความเครียดรวมทั้ง แนวทางการขจัดความเครียด

5.2.2 ครูนำเสนอเทคนิคการผ่อนคลายความเครียดเบื้องต้น และให้นักเรียน ฝึกปฏิบัติตามครู แล้วนำไปใช้กับตนเอง เช่น การผ่อนคลายกล้ามเนื้อ การฝึกหายใจเพื่อ คลายเครียด เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 50) กล่าวว่า การส่งเสริม
ภูมิคุ้มกันด้านเพศศึกษาในโรงเรียน มีแนวทางดังนี้

การจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียน

1. จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครูประจำวิชาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามสาระ
การเรียนรู้ตามกลุ่มสาระ และรายวิชาในหลักสูตร จัดทำสาระเพิ่มเติมเป็นรายวิชาใหม่ บูรณาการ
เรื่องเพศศึกษาในรายวิชาบางกลุ่มสาระการเรียนรู้และครูแนะแนวจัดกิจกรรมแนะแนว / กิจกรรม
โฮมรูม

2. จัดกิจกรรมนักเรียน โดยนักเรียนจัดกิจกรรมชุมชน / ชมรมที่เรียนรู้เรื่อง
เพศศึกษา นักเรียน เพื่อนที่ปรึกษา และเครือข่ายนักเรียน / เยาวชน เป็นต้น

3. จัดเป็นโครงการ / กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น อบรมเพศศึกษานักเรียนแกนนำ
จัดค่ายเพศศึกษา จัดโปรแกรมฝึกทักษะการดำรงชีวิต

4. จัดสภาพแวดล้อม / อาคารสถานที่ ที่จัดปัจจัยเสี่ยงเกี่ยวกับภัยทางเพศ
การให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครอง

1. จัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน โดยมีสาระการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา

2. จัดอบรม / สัมมนาให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา

3. เผยแพร่เอกสาร / แผ่นพับ / VCD เรื่องเพศศึกษา

ความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียน ชุมชน / ผู้ปกครอง / สหวิชาชีพ

1. ดูแลเอาใจใส่จัดภัยทางเพศในชุมชน

2. เครือข่ายเพศศึกษา “เฝ้าระวังภัยทางเพศ”

3. จัดพื้นที่ให้นักเรียนได้แสดงความสามารถเชิงสร้างสรรค์

4. สนับสนุนปัจจัย / ทรัพยากร / แหล่งเรียนรู้ / วิทยากร

สรุปได้ว่า การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ใน
ความดูแลของครูที่ปรึกษา เพื่อช่วยป้องกันไม่ให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่ม
เสี่ยง หรือกลุ่มมีปัญหาและเป็นการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหากลับมาเป็น
นักเรียนกลุ่มปกติ โดยใช้วิธีการและเครื่องมือ ได้แก่ การจัดกิจกรรมโฮมรูม การเยี่ยมบ้าน
นักเรียน การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน และการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำเนินชีวิต
และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2.4 การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2545 : 178 - 180) ได้เสนอแนะการจัดกิจกรรมการป้องกัน และ แก้ไขปัญหาของนักเรียนไว้ดังนี้ คือ

1. กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นการจัดกิจกรรมนอกเวลาเรียน ไม่ใช่ในคาบเรียน โดย ส่วนใหญ่จึงเป็นเวลาเช้าก่อนเข้าแถว หรือเวลาเย็นหลังโรงเรียนเลิกแล้ว การจัดกิจกรรม อาจจัดทำ เป็นชมรมเป็นโครงการ หรือเป็นงานของโรงเรียน โดยมีครูที่ปรึกษากับนักเรียนร่วมกันพิจารณา เลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับตัวนักเรียน และความต้องการของนักเรียน โรงเรียนควรมีกิจกรรม ให้นักเรียนได้เลือกอย่างหลากหลาย ซึ่งนักเรียนอาจเข้าร่วมกิจกรรมในฐานะสมาชิก หรือเป็นผู้ ร่วมจัดกิจกรรม หรือเป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมเอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา การที่โรงเรียน มีแหล่งเรียนรู้อย่างเพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่จะใช้ศึกษาค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเองก็จะเอื้ออำนวย ให้การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นไปอย่างกว้างขวางมากขึ้น และหากโรงเรียนมีเทคโนโลยี ทันสมัย ก็จะจูงใจให้นักเรียนมาร่วมกิจกรรมมากขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตร คือนักเรียนได้ใช้เวลาว่างอย่างมีคุณค่าเกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม นักเรียนเห็นคุณค่า ภาคภูมิใจในตนเอง จากการแสดงออกถึงความสามารถที่ตนมี รวมทั้งช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมี ทักษะทางสังคมที่ดี

2. กิจกรรมในห้องเรียนเป็นการจัดกิจกรรมในห้องเรียน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรม กลุ่มที่ช่วยให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วม มีบทบาทในกลุ่ม และได้เรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Center) หรือการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) จึงเป็นส่วนสำคัญของการจัดกิจกรรมในห้องเรียน วัตถุประสงค์ของ กิจกรรมในห้องเรียน คือ การช่วยให้นักเรียนเพิ่มพูนทักษะทางสังคม นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ร่วมกันทำให้มีการเรียนรู้ที่เร็วขึ้น และนักเรียนเกิดความรู้สึภาคภูมิใจในตนเอง จากการได้ทำ กิจกรรมกลุ่ม หรือได้ช่วยงานครูในห้องเรียน

3. กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นกิจกรรมที่ครูที่ปรึกษาต้องพิจารณาจับคู่ให้นักเรียนให้ เหมาะสมกัน ทั้งด้านความสามารถบุคลิกภาพ เพื่อให้สามารถช่วยเหลือกันได้จริง และไม่มีปัญหา ในการจับคู่ หรือถูกข่มขู่ ถูกแกล้งจากเพื่อนที่ตนดูแล นักเรียนทั้งคู่ต้องสมัครใจที่จะจับคู่กัน และ ยินดีให้หรือรับการดูแลช่วยเหลือจากเพื่อนอีกคนหนึ่ง ครูที่ปรึกษาต้องสังเกตพฤติกรรมของทั้งคู่ อยู่เสมอว่า ช่วยเหลือกันได้หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร รวมทั้งควรมีการสอบถามหรือให้ คำแนะนำใน การจับคู่เพื่อการช่วยเหลือกันอย่างสม่ำเสมอ วัตถุประสงค์ของกิจกรรมเพื่อนช่วย เพื่อน คือ เพื่อให้ให้นักเรียนที่มีความสามารถหรือมีจุดเด่น จุดแข็งในด้านต่าง ๆ ได้ดูแลช่วยเหลือ

เพื่อนที่ด้อยกว่า และนักเรียนได้เรียนรู้การใส่ใจ เอื้อเฟื้อต่อกันและกัน รู้จักการให้ และการรับด้วยไมตรี

4. กิจกรรมซ่อมเสริมเป็นการแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักเรียน ซึ่งครูในระดับชั้นเดียวกัน จำเป็นต้องร่วมมือร่วมใจกันวางแผนการสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่เรียนอ่อน หรือเรียนรู้ช้า เรียนรู้ไม่ทันเพื่อน ครูที่ปรึกษาควรมีการประสานงานขอความร่วมมือจากครูประจำวิชา ก่อนส่งนักเรียนไปติดต่อกับเพื่อนเพื่อขอเรียนซ่อมเสริม วัตถุประสงค์ของกิจกรรมซ่อมเสริม คือ เพื่อช่วยให้นักเรียนที่มีผลการเรียนไม่ดีได้เรียนเพิ่มเติมจากครูประจำวิชาที่ตนเรียนอ่อน เรียนไม่ทันเพื่อน เพื่อให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบตนเองในเรื่องการเรียน และเพื่อให้นักเรียนได้ใส่ใจการเรียนของตนเองมากขึ้น

5. กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครองเป็นการช่วยเหลือนักเรียนโดยอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครอง ซึ่งครูที่ปรึกษาควรมีทักษะการสื่อสาร และควรบอกถึงความรู้สึกห่วงใยของครูที่มีต่อนักเรียนจากพฤติกรรมที่สังเกตเห็น แทนการแจ้งว่านักเรียนมีปัญหาในเรื่องใด เพื่อไม่ให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกต่อต้านไม่พอใจโรงเรียน ครูที่ปรึกษา หรือแม้แต่ตัวนักเรียนเอง วัตถุประสงค์ของกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครองคือ เพื่อให้ผู้ปกครองได้เกิดความตระหนัก และมีความใส่ใจดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น และรับทราบปัญหาของนักเรียนที่พบในโรงเรียน

กรมสุขภาพจิต (2546 : 22) กล่าวว่า ความสำคัญการป้องกันและแก้ไขปัญหาว่าใน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่นักเรียนทุกคนเท่าเทียมกันแต่ สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาจำเป็นต้องให้ความดูแลใส่ใจอย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกันและการแก้ปัญหาโดย ไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจน กลายเป็นปัญหาของสังคม การป้องกันและแก้ไขปัญหของนักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่ และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป นอกจากนี้ ทุกครั้งของการช่วยเหลือนักเรียน ควรมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานด้วย การป้องกันและแก้ไข ปัญหาให้กับนักเรียนนั้น มีหลายเทคนิควิธีการ แต่สิ่งที่ ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการ ได้แก่

1. การให้การปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียน เป็นการช่วยเหลือผ่อนคลายปัญหา ให้ลดน้อยลงทั้งด้านความรู้สึก ความคิด และการปฏิบัติตนของนักเรียน โดยมุ่งหวังให้นักเรียน มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงาม หรือพึงประสงค์ ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การปรึกษา มีประสิทธิภาพในการช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรมีความรู้และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับ จิตวิทยาวัยรุ่น ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ กระบวนการและทักษะการปรึกษาเบื้องต้น (การใช้คำถามการสร้างสัมพันธภาพ การรับฟังทั้งเนื้อหาและความรู้สึก การช่วยเหลือแก้ไขปัญหา)

แนวทางการแก้ไขปัญหานักเรียนในแต่ละลักษณะปัญหา (ด้านการเรียน สุขภาพครอบครัว หรือการใช้สารเสพติด การพนัน หนีเรียน เป็นต้น)

2. แนวการดำเนินการ ครูที่ปรึกษาควรมีความพร้อมในการให้การปรึกษาช่วยเหลือ นักเรียนด้วยความรู้สึกที่ดีต่อนักเรียน ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบการปรึกษาโดยมีกระบวนการในการปรึกษา คือ การสร้างสัมพันธภาพ พิจารณาและทำความเข้าใจปัญหา กำหนดวิธีการและดำเนินการแก้ไขปัญหา

3. การให้คำปรึกษา (Counseling) มีเทคนิคการให้คำปรึกษา ดังนี้

3.1 สร้างสัมพันธภาพ (Rapport) ความพร้อมทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ การแสดงออกทางบุคลิกภาพ สีหน้าท่าทาง คำพูด น้ำเสียง การรู้จักรับฟัง ตั้งใจ ยินดีให้คำปรึกษาช่วยเหลือ ให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความไว้วางใจ มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันและไม่ใช่เป็นสัมพันธภาพส่วนตัว แต่เป็นสัมพันธภาพในบทบาทของการให้คำปรึกษา

3.2 สร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย (Relax) การสามารถสังเกต บุคคลการจัดสถานที่สิ่งแวดล้อมที่เป็นสัดส่วน การกำหนดระยะเวลาที่การพูดคุย ไม่เร่งรัด ไม่เคร่งเครียด สร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ทำให้ผู้รับคำปรึกษารู้สึกผ่อนคลาย ทั้งทางร่างกายและจิตใจในการรับคำปรึกษา

3.3 ให้สามารถระบายความรู้สึกนึกคิด (Release) การให้โอกาสผู้รับคำปรึกษาได้พูดระบายความรู้สึกนึกคิด ความวิตกกังวล ความขัดแย้ง ความทุกข์ ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยรับฟังไม่ได้แย้งไม่ประเมินตัดสิน หรือแสดงความคิดเห็น ไม่เห็นด้วย หรือเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

3.4 สร้างความมั่นใจ (Reassure) การให้ผู้รับคำปรึกษามีความมั่นใจ เชื่อมมั่นในการมารับคำปรึกษา ให้กำลังใจ ชี้ให้เห็นว่าปัญหาสามารถแก้ไขได้ โดยผู้ให้คำปรึกษามีความพร้อม เข้าใจ เต็มใจในการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาร่วมกับผู้รับคำปรึกษา

3.5 สร้างข้อมูลความคิดใหม่ (Re - Educate) การให้ข้อมูลใหม่แก่ผู้รับคำปรึกษาให้มีความคิดอย่างมีเหตุผล ให้เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น เข้าใจปัญหา สาเหตุความต้องการของตนเอง มีความคิดที่ถูกต้องตามความเป็นจริง

3.6 เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ (Recreate) การกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษามีความคิดทางบวก มีความหวัง แรงจูงใจ มองเห็นคุณค่าความสามารถ ศักยภาพ ข้อดีของตนเอง ชี้ให้เห็นถึงวิธีการ ทิศทางในการปฏิบัติ ทางเลือกทางออกในการแก้ไขปัญหานั้นที่เหมาะสมอย่างมีเป้าหมาย

4. คุณสมบัติของผู้ให้คำปรึกษา

4.1 บุคลิกภาพเหมาะสม ลักษณะสีหน้า ท่าทาง ยิ้มแย้ม เป็นมิตร อบอุ่น มั่นคง เป็นตัวของตัวเอง คำพูด น้ำเสียงในการใช้ภาษา การสื่อสารที่นุ่มนวล ลักษณะอารมณ์จิตใจ สุขภาพจิตดี เต็มใจ พร้อมทั้งจะยอมรับ มีความสงบมั่นคง หนักแน่น มีความจริงใจและสามารถ ยืดหยุ่น ยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีเหตุผล

4.2 ทักษะที่ดี มีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับคำปรึกษา ยอมรับ เข้าใจธรรมชาติของ บุคคลแต่ละช่วงวัย เห็นคุณค่า ศักยภาพของบุคคล มีทัศนคติที่ดีในการมองปัญหาว่าสามารถ แก้ไขได้ สามารถมองหาศักยภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ศักยภาพของสิ่งแวดล้อม ในการนำมา ส่งเสริมเอื้ออำนวย ให้การช่วยเหลือแก้ไขปัญหา

4.3 มนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้มี ทักษะในการสื่อสาร รับฟัง สังเกต เข้าใจความคิด ความรู้สึก ความหมายของสีหน้า ท่าทางคำพูด ของผู้อื่นได้ สามารถแสดงออก สื่อสาร ด้วยความจริงใจ เป็นมิตร ให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจมีความ อบอุ่นใจ มีแรงจูงใจและศรัทธาในการรับคำปรึกษา

4.4 วุฒิภาวะทางอารมณ์เหมาะสม การแสดงพฤติกรรม ความคิด อารมณ์ จิตใจเหมาะสมกับอายุและบทบาทหน้าที่ โดยสอดคล้องกับเวลา สถานการณ์และกับบุคคล สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ มีเหตุผลที่ถูกต้อง เหมาะสม รู้จักหาข้อมูลในการพิจารณา วิเคราะห์ประเมิน ไม่ด่วนสรุป ไม่ยึดความรู้สึกนึกคิดของตนเองเป็นศูนย์กลาง สามารถยืดหยุ่น ยอมรับข้อมูล ข้อเท็จจริง เพื่อการปรับเปลี่ยนได้

4.5 มีจรรยาบรรณ มีความศรัทธา รับผิดชอบต่องานในบทบาทหน้าที่ รับผิดชอบต่อบุคคล หน่วยงานและสังคมที่เกี่ยวข้องในขอบเขตความสามารถ ปฏิบัติตนโดยการ ยึดหลักจรรยาบรรณ มีคุณธรรม พรหมวิหาร 4 และสามารถรักษาความลับของบุคคล ไม่มีอคติ ในการให้คำปรึกษา รักษาประโยชน์สิทธิของผู้รับคำปรึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551ข : 67) กล่าวว่า แนวทางแก้ไข / ช่วยเหลือนักเรียนจากผลการคัดกรอง ผลจากการคัดกรองเพื่อประเมินปัญหา พฤติกรรมนักเรียน และพบว่านักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหานั้น ครูหรือผู้เกี่ยวข้องสามารถ ดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียนด้วยวิธีต่าง ๆ ที่หลากหลายตามความเหมาะสม กับลักษณะปัญหาของ เด็กแต่ละคน ในที่นี้ขอนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาบางพฤติกรรมที่พบมากในปัจจุบัน ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

ตาราง 2.8 แนวทางแก้ไข / ช่วยเหลือนักเรียนจากผลการคัดกรอง ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน

พฤติกรรม	ลักษณะที่ปรากฏ	แนวทางแก้ไข / ช่วยเหลือ
1. ปรับตัวยาก	แสดงออกถึงความกังวล หรือ มีอารมณ์ตอบสนอง มากกว่าปกติเมื่อต้องเผชิญสถานการณ์ใหม่ ไม่ชอบ การเปลี่ยนแปลง ไม่ชอบเข้าสังคมที่ไม่คุ้นเคย	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้ทำงานร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน โดยเลือก กลุ่มเพื่อนที่นักเรียนพอจะร่วมงานได้ ในระยะแรก และเมื่อคุ้นเคยและปรับตัวได้ ค่อยให้เปลี่ยน ไปทำงานกับกลุ่มอื่น ๆ 2. ไม่ตำหนิหรือลงโทษหากนักเรียนมีทำที่ไม่พร้อม จะร่วมกิจกรรมใด ๆ อาจพูดคุยให้ แสดงความรู้สึกถึงความกังวล / ความกลัว และให้กำลังใจที่จะเผชิญ สถานการณ์ใหม่ ๆ 3. จัดกิจกรรมที่หลากหลายโดยใช้ทักษะที่ นักเรียนถนัดจนเคยชิน และหากิจกรรม สนับสนุนความสามารถ พิเศษนั้น ๆ พร้อม ชมเชยในโอกาสที่เหมาะสม 4. ถ้าอาการรุนแรงจนมีผลกระทบกับการ เรียนและวิถีชีวิตของนักเรียน / หรือเป็นความ ผิดปกติทางสมอง เชิญผู้ปกครองพบเพื่อ ร่วมกันแก้ปัญหาและพิจารณา ส่งจิตแพทย์ ต่อไป
2. เก็บตัวหรือ แยกตนเอง	ไม่ชอบสูงส่งกับใคร ไม่ชอบ เข้าสังคม มีเพื่อนน้อย พูด น้อย ไม่กล้าแสดงออก	<ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่ผลักดันให้นักเรียนตอบคำถามยาก ๆ กลางชั้นเรียน และเรียกให้ทำสิ่งที่ไม่ถนัด หน้าชั้นบ่อย ๆ ควรให้แสดงในสิ่งที่ถนัดทีละ น้อยค่อยเป็นค่อยไป และชื่นชมอย่าง สม่าเสมอ 2. แสดงความรักใคร่ห่วงใย ได้ถามทุกข์สุข ตามโอกาสอันควร 3. ฝึกให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง โดย หากิจกรรมสนับสนุนความถนัด

ตาราง 2.8 (ต่อ)

พฤติกรรม	ลักษณะที่ปรากฏ	แนวทางแก้ไข / ช่วยเหลือ
3. มีพฤติกรรมอ่อนกว่าวัย	ทำตัวเด็กกว่าวัย พูดออกอ้อน ยานคาง เหมือนเด็กเล็ก พูดไม่ชัด ไม่ยอมช่วยเหลือตนเอง พึ่งพาผู้อื่น คอยแต่จะให้คนอื่นช่วย หงุดหงิดง่าย โกรธเร็ว โกรธนาน รอคอยได้ไม่นานความอดทนต่ำ วู่วาม เอาแต่ใจตนเอง ไม่ชอบหรือ ไม่ยอมอยู่ในกติกาหรือกฎเกณฑ์	<p>4. ขอความช่วยเหลือจากกลุ่มเพื่อนนักเรียน ให้มาเป็นเพื่อนสนิท โดยมอบงานที่กลุ่มเขามีความสนใจคล้ายกัน เปิดโอกาสให้นักเรียนมีความสนิทสนมกัน</p> <p>5. หากพบว่าปัญหาหลักอยู่ที่ครอบครัว เชิญผู้ปกครองมาพบหรือเยี่ยมบ้านเพื่อพูดคุยหาแนวทาง ร่วมมือกันแก้ไข</p> <p>6. หากการช่วยเหลือไม่เป็นผลหรือปัญหาอาจเกิดจากความผิดปกติทางสมองควรส่งต่อจิตแพทย์</p> <p>1. ไม่สนับสนุนหรือชื่นชมพฤติกรรมเด็กกว่าวัย และไม่ตำหนิหรือล้อเลียน ลดความสนใจต่อพฤติกรรมที่เรียกร้องความสนใจลง ไม่ทำโทษรุนแรง ชื่นชมหากนักเรียนมีพฤติกรรมที่สมวัย</p> <p>2. พูดคุยกับนักเรียนโดยให้เห็นข้อดีของพฤติกรรมสมวัย สนับสนุนให้ช่วยเหลือตนเองมากขึ้น</p> <p>3. สนับสนุนให้นักเรียนมีพฤติกรรมสมวัย โดยผ่าน กิจกรรมที่เขาสนใจและมีความถนัด ให้ทำกิจกรรม ร่วมกับเพื่อน โดยรู้จักความยืดหยุ่น ประณีประนอม เอาใจใส่ความรู้สึกผู้อื่น ให้ยอมรับกติกาและรู้จัก อดทนรอคอย</p>

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 ข : 67 - 68)

ตาราง 2.9 แนวทางแก้ไข / ช่วยเหลือนักเรียนจากผลการคัดกรอง ด้านความผิดปกติทางจิตใจที่แสดงออกโดยอาการทางกาย

พฤติกรรม	ลักษณะที่ปรากฏ	แนวทางแก้ไข / ช่วยเหลือ
1. อาการทางกายผิดปกติจากสภาวะความเครียดทางจิตใจ (Mental Stress) มักเกิดในนักเรียนที่เป็นเด็กเรียนดีเรียบร้อย มีความหวังที่จะประสบความสำเร็จสูงจากครอบครัวขาดการแสดงออกทางอารมณ์มีความกังวลมากไปเกี่ยวกับอาการทางกายครอบครัวไม่ค่อยได้มีการพูดถึงถึงความรู้สึกของกันและกัน	<p>1. มีอาการปวดทางกาย เช่น ปวดศีรษะ ชัก ปวดท้อง การเคลื่อนไหวผิดปกติหรืออวัยวะแขนขาทำหน้าที่ไม่ได้ชั่วคราว</p> <p>2. ปวดที่ส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกายหรือหลายส่วนจนทำหน้าที่ประจำวันไม่ได้</p> <p>3. มีความคิดหมกมุ่น กลัวว่าจะเกิดโรคร้ายแรง แม้ได้รับการตรวจและให้ความมั่นใจจากแพทย์แล้วก็ตาม</p> <p>4. หมกมุ่นคิดว่ามีจุดบกพร่องในร่างกายถึงแม้จะไม่มีจริง</p> <p>5. อ่อนเพลียไม่มีแรง เหนื่อยง่าย มึนงง ปวดศีรษะ หงุดหงิด อาหารไม่ย่อย</p> <p>6. อาการมักเกิดหลังเหตุการณ์ที่ทำให้เครียด เช่น การทะเลาะกันรุนแรง การสูญเสียความสัมพันธ์กับบุคคลที่รัก ถูกขัดใจ กลัวเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น เช่น การสอบ</p>	<p>1. สนับสนุนจิตใจให้เข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน ตามปกติไม่ให้หมกมุ่นอยู่กับอาการทางกาย จนรู้สึกว่าคุณเองป่วย ไม่สามารถทำงานได้ อย่างคนอื่น</p> <p>2. แสดงความเข้าใจ เห็นใจ ยอมรับในการเจ็บป่วย อย่างจริงใจ ไม่ตำหนินักเรียนแกล้งทำ ไม่ทำให้เขาเสียหน้า เพราะเขาเองก็ไม่เข้าใจว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร</p> <p>3. ให้นักเรียนได้มีโอกาสระบายถึงความไม่สบายใจที่เกิดขึ้นอย่างเปิดเผย ทั้งเรื่องที่บ้าน โรงเรียน เพื่อน ครู ทั้งในด้านดีและด้านไม่ดี</p> <p>4. ฝึกให้นักเรียนพูดถึงอารมณ์ความรู้สึกออกมาโดยตรง เช่น ไม่พอใจใครก็บอกได้ด้วยคำพูด ที่เหมาะสม ทำการบ้านไม่ได้ให้ขอความช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ</p> <p>5. หากเกิดเรื่องภายในโรงเรียนจากท่าทีของครู เพื่อน ก็ควรช่วยเหลือกันโดยแก้ไขท่าทีและทำความเข้าใจกับนักเรียน</p> <p>6. หากิจกรรมที่ให้ความเพลิดเพลินให้นักเรียนมีโอกาสทำ เป็นการช่วยผ่อนคลายระบายความตึงเครียด และยังเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แทนการหมกมุ่นกับตนเอง</p> <p>1. สนับสนุนให้มีเพื่อนคู่หูร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามวัยได้พูด เล่น คุยกับเพื่อนอย่าง</p>

ตาราง 2.9 (ต่อ)

พฤติกรรม	ลักษณะที่ปรากฏ	แนวทางแก้ไข / ช่วยเหลือ
<p>2. ซึมเศร้า (Depress)</p>	<p>1. รู้สึกเศร้าหรือไม่สบายใจอย่างมากจนทนไม่ได้ไม่รู้สึกสนุกสนาน ไม่มีความสุข ไม่สนใจสิ่งแวดล้อม มองโลกในแง่ลบ วิตกกังวล วิจารณ์คำตำหนิ</p> <p>2. แยกตัวไม่สูงถึงกับเพื่อน รู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า ไร้ที่พึ่ง หดหนทาง ไม่มีความมั่นใจในตนเอง รู้สึกว่าตัวเองไม่มีความสามารถ รู้สึกผิด ละอายใจในเรื่องที่เคยทำผิดมาในอดีต มีความคิดอยากตาย คิดเรื่องฆ่าตัวตาย อาจมีการเขียนจดหมายลาบอไว้เป็นนัยโดยส่งลา ผูกข้าวของกับเพื่อนสนิท หรือ ได้ลงมือทำแต่ไม่สำเร็จ</p> <p>3. ไม่มีสมาธิผลการเรียนตกลง ไม่เอาใจใส่หน้าที่ของตน ทำทางหน้าตาหมองเศร้า</p>	<p>สนุกสนาน</p> <p>2. ให้คำแนะนำครอบครัวให้ดูแลนักเรียนตามปกติ ไม่ควรซักถามอาการของเด็กเสมอ ไม่มีทำที่ตำหนิและไม่ส่งเสริมเรื่องอาการที่นักเรียนเล่าให้ฟัง</p> <p>1. ไม่เร่งรัดให้นักเรียนให้กิจกรรมในช่วงที่เด็ก มีอาการซึมเศร้า มีการพูดคุยกับให้มีโอกาสระบายถึงความรู้สึก ไม่ต้องตื่นตระหนก ถ้าหากเขาพูดถึงการฆ่าตัวตาย ทำร้ายตัวเอง รักษาความลับของนักเรียน</p> <p>2. เอาใจใส่อย่างจริงจังในสิ่งที่นักเรียนพูด และความรู้สึกของนักเรียน ไม่ต้องกังวลที่จะถามเรื่องความคิดที่จะทำร้ายตัวเอง อาจใช้คำถาม เช่น มีเด็กหลายคนเมื่อรู้สึกเบื่อ หดที่พึ่ง หรือไม่สบายใจมาก ๆ มักจะคิดว่า เรื่องอาจจะดีขึ้นถ้าตัวเองตาย หนูเคยมีความคิดแบบนี้บ้างไหม ถ้านักเรียนมีความคิดที่จะฆ่าตัวตาย ต้องถามว่าวางแผนไว้อย่างไร ด้วยวิธีใด เมื่อไรที่จะลงมือทำ และเคยทำบ้างหรือยัง หากมีอย่าตำหนิหรือดูว่า ลองชักนำให้คิดถึงว่ามีวิธีการแก้ไขปัญหาอื่นอีกหรือไม่ที่เด็กยังไม่ได้นึกถึง และควรส่งพบแพทย์</p> <p>3. ช่วยเหลือนักเรียนด้านการเรียน เช่น จัดติวพิเศษ เพื่อให้เรียนทันเพื่อน ด้านการเงิน ก็ปรึกษาสังคมสงเคราะห์ช่วยเหลือ เพื่อให้ นักเรียนรู้สึกว่ามีที่พึ่ง</p>

ตาราง 2.9 (ต่อ)

พฤติกรรม	ลักษณะที่ปรากฏ	แนวทางแก้ไข / ช่วยเหลือ
3. มีความคิด หมกมุ่นเรื่องเพศ	<p>การเคลื่อนไหวช้า หรืออาจดู ลึกลึกลับ ยุกยิกอยู่ไม่นิ่ง</p> <p>4. ใช้สารเสพติดเพื่อลดความ ไม่สบายใจ บ่นว่ามีอาการ เจ็บป่วยทางกายบ่อย ๆ เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวด กล้ามเนื้อ</p> <p>5. ทำในสิ่งที่เสี่ยงอันตราย เกิดอุบัติเหตุ เพื่อจะให้ตัว บาดเจ็บเสียชีวิตลักษณะ ความสัมพันธ์ระหว่าง นักเรียนหนุ่มสาวในโรงเรียน อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ และปัญหาการตั้งครรภ์ ตามมา เพราะนักเรียน ปัจจุบันมีพัฒนาการทาง สรีระที่เข้าสู่วัยหนุ่มสาว รวดเร็ว และมีการกระตุ้น ความรู้สึกทางเพศจากสื่อต่าง ๆ มาก</p>	<p>4. จัดให้ร่วมกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กเกิด ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง รู้สึกว่าตนเองยังมี คุณค่า เริ่มจากกิจกรรมที่นักเรียนมีศักยภาพที่ จะทำได้ เพื่อเพิ่มสัมพันธภาพกับผู้อื่นแทนที่ จะโดดเดี่ยวตามลำพัง</p> <p>5. จัดหาเพื่อนคู่หูให้ช่วยนักเรียนในการทำ กิจกรรมในแต่ละวัน ไม่อยู่ตามลำพัง มีโอกาส พูดคุยกับคนอื่น</p> <p>6. แนะนำให้ครอบครัวพานักเรียนไปปรึกษา แพทย์พูดคุยหาสาเหตุให้พ่อแม่ดูแล ทำ กิจกรรมที่บ้านได้ตามปกติเข้าใจลักษณะ อารมณ์ที่ผ่านไป ไม่ตำหนิความกล้าช้าของ นักเรียน ควรพูดคุยซักถามกับเด็กด้วยท่าที เป็นกลาง ไม่ตำหนิ และไม่ส่งเสริม ประเมิน เด็กแบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 นักเรียนมีความ สนใจเพศตรงข้ามตามวัย ไม่มีความเสี่ยงเรื่อง เพศสัมพันธ์ควรพูดคุย และจัดกิจกรรมให้ เด็กเข้าใจความแตกต่างระหว่างหญิงชาย เหตุการณ์ที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ โดยไม่ตั้งใจ การรู้จักคาดการณ์ผลที่จะ ตามมา กลุ่มที่ 2 นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีโอกาสมี เพศสัมพันธ์สูง แนะนำเช่นเดียวกับกลุ่มที่ 1 หากมีอารมณ์ทางเพศ หากทางระบายออก ในทางที่เหมาะสม ให้รู้ว่าถ้ามีเพศสัมพันธ์จะ เกิดอะไรตามมา กลุ่มที่ 3 นักเรียนที่มี ประสบการณ์ทางเพศมาแล้ว สอนการมี</p>

ตาราง 2.9 (ต่อ)

พฤติกรรม	ลักษณะที่ปรากฏ	แนวทางแก้ไข / ช่วยเหลือ
<p>เด็กถูกทารุณกรรม จำแนกได้ 4 ประเภท คือ</p> <p>1. การถูกทำทารุณทางอารมณ์: เป็นการทำให้เด็กต้องทุกข์ทรมานใจ หวาดหวั่น ตกเป็นแพะรับบาป หรือ</p>	<p>1. พบรอยบาดแผลตามแขนขา ลำตัว เป็นแนวทรงรอยไฟจี้ และมีหลายแผล ทั้งแผลเก่าและใหม่</p> <p>2. ผู้ปกครองอธิบายอาการบาดเจ็บหรือสาเหตุการเกิดบาดแผลไม่สมเหตุสมผล อาจแสดงท่ารำคาญหรือโกรธ เมื่อถูกซักถามและดูไม่เต็มใจที่จะพานักเรียน</p>	<p>เพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย รู้จักป้องกัน การติดเชื้อ การคุมกำเนิดที่ถูกต้อง</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสอนการคุมกำเนิดไม่ใช่เป็นการ “ชี้นำ” โพร่งให้กระรอก” ควรสอนให้นักเรียนตระหนักว่า การมีเพศสัมพันธ์เพียงครั้งเดียวก็อาจตั้งครรภ์ได้ - สร้างค่านิยม ความภาคภูมิใจในตนเอง ในตัวนักเรียน การมี “แฟน” ไม่อาจสร้างความเป็นที่ยอมรับในสังคมได้เสมอไป - มีไม่น้อยที่ฝ่ายหญิงยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ เนื่องจากกลัวฝ่ายชายจะโกรธและห่างออกไป ครูควรช่วยสร้างค่านิยมในการให้คุณค่า ความสัมพันธ์ในแง่อื่น นอกเหนือไปจากเรื่องทางเพศ <p>1. ควรสงสัยและเฝ้าระวังในเด็กที่มีบาดแผลหลาย ๆ แบบ ซึ่มเศร้า แยกตัวเอง การเรียนตกลง ทำที่หวาดกลัว ขาดโรงเรียนบ่อย ๆ</p> <p>2. ควรเรียกนักเรียนมาพูดคุยเป็นการส่วนตัว ไม่คาดคั้น เพื่อให้เด็กผ่อนคลายและไว้วางใจ และวางตัวเป็นกลาง โดยบอกนักเรียนว่า ช่วยตัวนักเรียน และไม่คิดจะตำหนิหรือเอาผิดพ่อแม่ของเด็ก แต่เพื่อผลประโยชน์ของนักเรียนเอง ถ้านักเรียนยังไม่พร้อม จะบอกอย่าบีบบังคับติดตามสม่ำเสมอ คอยเวลาที่</p>

ตาราง 2.9 (ต่อ)

พฤติกรรม	ลักษณะที่ปรากฏ	แนวทางแก้ไข / ช่วยเหลือ
<p>ระบายนารมณ์</p> <p>แบบตีวักกระทบ</p> <p>คราด เช่น การ</p> <p>ตำหนิโดยใช้</p> <p>ถ้อยคำรุนแรง</p> <p>โดยไม่ได้</p> <p>คำนึงถึงจิตใจ</p> <p>นักเรียนโดย</p> <p>คาดหวังต่อเขา</p> <p>จนเกิน</p> <p>ความสามารถ</p> <p>นักเรียนไม่ได้รับ</p> <p>ความรัก ความ</p> <p>อบอุ่น การทะนุ</p> <p>ถนอมเท่าที่ควร</p> <p>2. การทอดทิ้ง ไม่</p> <p>ดูแลเอาใจใส่ ทั้ง</p> <p>การให้ความรัก</p> <p>การอบรมสั่ง</p> <p>สอน การดูแล</p> <p>เรื่องความเป็นอยู่</p> <p>การจัดอาหาร ที่</p> <p>เหมาะสมทั้ง ๆ ที่</p> <p>ผู้ปกครองอยู่ใน</p> <p>ฐานะที่จะทำได้</p> <p>3. การถูกทารุณ</p>	<p>3. นักเรียนมีลักษณะขาดการ</p> <p>เอาใจใส่ดูแล เช่น ผอมโซ</p> <p>เนื้อตัวไม่สะอาด</p> <p>4. มีประวัติครอบครัวเต็มไปด้วย</p> <p>ความลำบาก ดึงเครียด</p> <p>ทะเลาะเบาะแว้ง ตบตีกัน</p> <p>เป็นประจำ มีการใช้กำลัง</p> <p>ภายในครอบครัว ผู้ปกครอง</p> <p>ดื่มสุราเป็นประจำ พ่อแม่</p> <p>แยกทางกัน พ่อแม่อายุน้อย มี</p> <p>ปัญหาเรื่องเศรษฐกิจ ขาด</p> <p>ทักษะการดูแลเด็ก หรือไม่</p> <p>ต้องการเด็ก</p> <p>5. นักเรียนแสดงท่าที</p> <p>หวาดกลัว วิดกกังวล เมื่อพูด</p> <p>ถึงผู้ปกครอง หรือเมื่อ</p> <p>ผู้ปกครองเข้าใกล้</p> <p>6. เฉยเมย แยกตัวเอง ไม่</p> <p>สนใจสิ่งแวดลอม การเรียน</p> <p>ตกต่ำลง ไม่สดชื่น ดวงตา</p> <p>แห้งแล้ง ไม่รู้หนาวรู้ร้อน</p> <p>7. นักเรียนไม่ค่อยอยากกลับ</p> <p>บ้าน จะทำกิจกรรมทุกอย่าง</p> <p>ที่โรงเรียน พยายามกลับเป็น</p> <p>คนสุดท้ายหรือมาช้ากว่า</p>	<p>นักเรียนไว้วางใจ แล้วจะมาปรึกษาเอง</p> <p>3. หากิจกรรมที่สร้างความรู้สึกมีคุณค่าใน</p> <p>ตนเองให้กับนักเรียน</p> <p>4. หากกลุ่มเพื่อนที่ให้การยอมรับนักเรียน</p> <p>ช่วยให้เขาไม่เหงา</p> <p>5. การพูดคุยกับพ่อแม่เป็นไปในลักษณะเป็น</p> <p>การช่วยเหลือในปัญหาที่มีอยู่ เพื่อให้ให้นักเรียน</p> <p>ได้เรียนหนังสือต่อ ไม่คิดจะเข้าไปยุ่งย่ามใน</p> <p>เรื่องภายในครอบครัว หรือแยกเด็กจากพ่อแม่</p> <p>เพื่อให้พ่อแม่ร่วมมือ</p> <p>6. เมื่อพบเห็นและคิดว่าเรื่องรุนแรง ควร</p> <p>รายงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น</p> <p>คณะกรรมการคุ้มครองเด็ก</p>

ตาราง 2.9 (ต่อ)

พฤติกรรม	ลักษณะที่ปรากฏ	แนวทางแก้ไข / ช่วยเหลือ
<p>ทางกาย มักเกิดจากผู้เลี้ยงดู</p> <p>อารมณ์ฉุนเฉียว</p> <p>โกรธจัด ควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของตนเองไม่ได้</p> <p>ลงโทษนักเรียนอย่างรุนแรง ทำให้เกิดบาดเจ็บตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย</p> <p>4. การถูกทำทารุณทางเพศเป็นการกระทำทางเพศ ต่อนักเรียน แม้จะยินยอม หรือไม่ก็ตาม โดยนักเรียนอาจไม่เข้าใจว่าเกิดอะไรขึ้นกับตนเอง มักเกิดจากคนในครอบครัว หรือคนใกล้ชิด</p>	<p>ปกติ เพื่อหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ทางบ้าน หรืออยู่ตามบ้านเพื่อน</p> <p>8. ตัวนักเรียนเองอาจจะเป็นเด็กเลี้ยงยาก ชนมาก</p> <p>สติปัญญาต่ำ เป็นลูกบุญธรรม หรือลูกเลี้ยง มีลักษณะหน้าตาคล้ายคนที่พ่อแม่ไม่ชอบ</p>	

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551ข : 69 - 74)

ตาราง 2.10 แนวทางแก้ไข / ช่วยเหลือนักเรียนจากผลการคัดกรอง ด้านความประพฤติ

พฤติกรรม	ลักษณะที่ปรากฏ	แนวทางแก้ไข / ช่วยเหลือ
1. ไม่อยู่ในกฎเกณฑ์	ไม่สามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ กติกา หรือระเบียบของโรงเรียน หรือสังคมที่ตนอยู่ มักมีอารมณ์ฉุนเฉียว วุ่นวาย ก้าวร้าวเอาแต่ใจตัวเอง ไม่ยอมคน ไม่ยอมทำตามคำสั่ง ชอบการแย่งชิงสิ่งของจากผู้อื่น หรือ ในบางรายอาจมีลักษณะของการคล้อยตาม และถูกชักจูงง่าย ไม่มีความรับผิดชอบ ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่เชื่อมั่นตนเอง ทำผิดตามผู้อื่น	<p>1. ครูควรอ่อนน้อมถ่อมตนให้นักเรียนเป็นของตัวเอง และมีความรับผิดชอบไปด้วยกัน ควรมีขอบเขตที่พอเหมาะที่นักเรียนยอมรับได้ และครูเห็นว่าเหมาะสม ไม่ควรตำหนิหรือบังคับมากเกินไป ควรให้กำลังใจแก่เด็กที่สามารถทำอะไรได้ด้วยตนเอง ฝึกหัดให้มีความรับผิดชอบทีละน้อยๆ โดยครูทำในสิ่งที่ตนพูดเป็นตัวอย่าง ต้นแบบที่ดีไม่ใช้อำนาจ ในการปกครองชั้นเรียน ควรถือความยุติธรรม และมีเหตุผลเป็นหลัก และควรชี้แจงเหตุผล ในการลงโทษเมื่อนักเรียนกระทำผิด</p> <p>2. พูดคุยกับนักเรียนให้โอกาสเขาแสดงความขัดแย้งต่อต้านในใจ ครูรับฟังด้วยท่าทีสงบ ให้เหตุผลแก่นักเรียนอย่างอ่อนโยน แต่เด็ดขาด ไม่ควรใช้คำว่า “อย่า” มากเกินไป ไม่พูดจาเยาะเย้ย หรือหัวเราะเมื่อนักเรียนทำไม่ถูกต้อง หากนักเรียนสามารถทำพฤติกรรมที่เหมาะสม ควรให้คำชมเชยทันทีให้ความสนใจ ให้การยอมรับ</p> <p>3. จัดกิจกรรมที่นักเรียนสามารถแสดงออกในทางที่เหมาะสม ให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน ๆ</p> <p>4. จัดหาเพื่อนที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ดีกว่า ให้เป็นกลุ่ม ไม่ปล่อยให้มีการรวมกลุ่มในเพื่อน</p>

ตาราง 2.10 (ต่อ)

พฤติกรรม	ลักษณะที่ปรากฏ	แนวทางแก้ไข / ช่วยเหลือ
2. พฤติกรรมเกร	พบในนักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิง มักแสดงพฤติกรรมเป็นกลุ่ม แต่มีบางรายก็สามารถแสดงพฤติกรรมได้เมื่ออยู่คนเดียว ประพฤติตนไม่เคารพสิทธิผู้อื่น พุดปด โทกหก ลักข โมยหนีโรงเรียน หนีออกจากบ้าน หนีเที่ยว มั่วสุม ทำลายทรัพย์สิน ทำร้ายร่างกายผู้อื่น ทำร้ายสัตว์ รังแกข่มขู่ผู้อื่น	<p>ที่มีลักษณะเดียวกัน</p> <p>5. สื่อสารกับครอบครัวเพื่อให้เข้าใจปัญหาของนักเรียนดีขึ้น ให้พ่อแม่มีทิศทางการกำหนด ระเบียบ กฎเกณฑ์ภายในบ้านแบบเดียวกับทางโรงเรียน</p> <p>1. กำหนดกรอบวินัยที่ชัดเจน ตั้งแต่ต้นกับพฤติกรรมเกรอันธพาลสนับสนุนให้มีการแบ่งกลุ่มนักเรียนคละกันไป</p> <p>2. รับฟังนักเรียนโดยไม่ตัดสิน ไม่ตำหนิ จะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่มีความเชื่อมั่น และเป็นการให้โอกาสระบายความกดดันในใจ จะช่วยให้นักเรียนมองเห็นปัญหาในมุมมองด้านอื่น หาทางแก้ปัญหาด้วยวิธีใหม่</p> <p>3. จัดการฝึกฝนทักษะทางสังคม การสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น จัดสอนเสริมให้นักเรียนกลุ่มนี้อย่างใกล้ชิด</p> <p>4. เลือกกิจกรรมที่นักเรียนสนใจนำไปสู่การได้รับการยอมรับจากผู้อื่น หรือมีโอกาสรบายความกดดันในทางที่เหมาะสม จัดกิจกรรมที่เน้นความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น จัดกิจกรรมสร้างค่านิยมความรับผิดชอบต่อสังคม</p> <p>5. ควรเยี่ยมบ้านในกรณีที่มีปัญหารุนแรง หาแนวทางแก้ไขปัญหาที่มีความเป็นไปได้</p>

ตาราง 2.10 (ต่อ)

พฤติกรรม	ลักษณะที่ปรากฏ	แนวทางแก้ไข / ช่วยเหลือ
3. พฤติกรรมก้าวร้าว	มีการแสดงออกโดยการพูดจาส่งเสียงดัง ก้าวร้าว หรือแสดงออกด้านพฤติกรรม ความรุนแรงต่าง ๆ เช่น ชกต่อย กับเพื่อน ขว้างปาข้าวของบ่อย ๆ นาน ๆ และเกิดในหลายสถานการณ์	<p>1. ครูทำตัวเป็นแบบอย่างโดยไม่ใช้อารมณ์หรือความรุนแรง มีกฎเกณฑ์ในชั้นเรียนที่เหมาะสม</p> <p>2. ครูยอมรับอารมณ์ความรู้สึกของนักเรียน แต่ไม่ยอมรับพฤติกรรม ควรพูดกับนักเรียนโดยถือหลักว่าทุกคนมีสิทธิที่จะโกรธ ไม่พอใจ หรือเครียด แต่ไม่มีสิทธิ์ทำร้ายคนอื่น หรือทำลายข้าวของ รับฟังนักเรียน ให้เล่าเหตุการณ์ โดยไม่สรุปว่านักเรียนคิด มีท่าทีพร้อมที่จะรับฟัง ปัญหาในมุมมองของนักเรียน เมื่อเขาสงบลง ควรชี้แจงให้เข้าใจถึงสาเหตุที่ไม่ควรทำให้คำอธิบายที่กะทัดรัดชัดเจน ไม่ยกเรื่องที่ไกลตัว หรือเป็นนามธรรมมากเกินไปมาอบรม หากทางช่วยให้นักเรียนระบายความโกรธ หรือความก้าวร้าวทางอื่นที่เป็นไปได้ชมเชย เมื่อนักเรียนรู้จักควบคุมตัวเอง และแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม</p> <p>3. หากมีปัญหาหลักที่ครอบครัวควรเชิญผู้ปกครองมาพบหรือเยี่ยมบ้าน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา โดยระวังอย่าให้ผู้ปกครองรู้สึกถูกตำหนิหากพฤติกรรมไม่ดีขึ้น หรือสงสัยว่ามีสาเหตุจากความผิดปกติทางสมอง ควรปรึกษาจิตแพทย์ต่อไป</p>

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 ข : 75 - 77)

สรุปได้ว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ หมายถึง การให้การดูแลนักเรียน ความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและวิธีการช่วยเหลือ การป้องกันสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา โดยใช้วิธีการและเครื่องมือ ได้แก่ การให้คำปรึกษาเบื้องต้น และการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานี้

2.5 การส่งต่อนักเรียน

กรมสามัญศึกษา (2544 : 26 - 29) ได้เสนอแนะวิธีในการดำเนินงานส่งต่อนักเรียนไว้ดังนี้

1. อาจารย์ที่ปรึกษาประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนต่อ เพื่อให้ทราบล่วงหน้าก่อน โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้รับนักเรียนต่อได้เตรียมการในการช่วยเหลือนักเรียน
2. สรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมารวมทั้งผลที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือนั้น ให้ผู้ที่รับการช่วยเหลือนักเรียนทราบ โดยมีแบบบันทึกการส่งต่อ หรือแบบประสานงานขอความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้รับช่วยเหลือนักเรียนต่อทราบข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียน และการดำเนินงานของอาจารย์ที่ปรึกษาที่ผ่านมามาทำให้สะดวกในการวางแผนช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
3. อาจารย์ที่ปรึกษาควรชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อ โดยใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ ระวังไม่ให้เด็กเกิดความรู้สึกผิด กังวล หรือ โกรธ เป็นต้น แต่ให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีจากการส่งต่อและยินดีไปพบครูที่จะช่วยเหลือตามแต่กรณีที่อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาว่าเหมาะสม เพื่อให้เด็กเกิดความสบายใจ ยินดีรับการช่วยเหลือจากครูอื่น ๆ เช่น ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ครูประจำวิชา เป็นต้น
4. อาจารย์ที่ปรึกษา นัดแนะวัน เวลา สถานที่นัดพบกับครูที่รับช่วยเหลือนักเรียน และส่งต่อให้เรียบร้อย เพื่อรับรู้ว่า วัน เวลา สถานที่ ที่พบกัน
5. ติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อทราบความก้าวหน้าในการช่วยเหลือนักเรียน และความเปลี่ยนแปลงของนักเรียนการส่งต่อนักเรียน เป็นกิจกรรมสุดท้ายในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่ไม่ได้หมายความว่าอาจารย์ที่ปรึกษาหมดภาระกับนักเรียนที่ส่งต่อไปแล้วทันที แต่เป็นหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาที่ต้องคอยสอบถาม ติดตาม ดูแลนักเรียนที่ได้ส่งต่อนั้นด้วย

กรมสุขภาพจิต (2559 : 23) ได้เสนอแนะการส่งนักเรียนไปพบครูอื่น ๆ เพื่อให้การช่วยเหลือต่อไปนี้มีแนวทางการพิจารณาในการส่งต่อสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษา ดังนี้

1. นักเรียนมีพฤติกรรมคงเดิมหรือไม่ดีขึ้น หรือแย่ลง แม้ว่าอาจารย์ที่ปรึกษาจะดำเนินการช่วยเหลือด้วยวิธีการใด ๆ

2. นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือของอาจารย์ที่ปรึกษา เช่น นัดให้มาพบแล้วไม่มาตามนัดอยู่เสมอให้ทำกิจกรรมเพื่อการช่วยเหลือก็ไม่ยินดีร่วมกิจกรรมใด ๆ เป็นต้น

3. ปัญหาของนักเรียนที่เป็นเรื่องเฉพาะด้าน เช่น เกี่ยวข้องกับความรู้สึก ความซับซ้อนของสภาพจิตใจที่จำเป็นต้องให้การช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด และได้รับการบำบัดทางจิตวิทยาควรพิจารณาส่งต่อให้ผู้มีความรู้เฉพาะทางเพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 21 - 22) กล่าวว่า ในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยครูที่ปรึกษาตามกระบวนการแก้ปัญหา อาจมีบางกรณีที่ปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือ นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้ปัญหานักเรียนที่ปรึกษาหรือครูคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข การส่งต่อแบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1. การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่ให้การช่วยเหลือได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง เป็นต้น การส่งต่อภายในหากส่งไปยังครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองจะเป็นการแก้ปัญหาที่ยากต่อการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น ปัญหาเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรม ซ้ำซ้อนหรือรุนแรงแต่หากเกิดกรณียากต่อการช่วยเหลือก็ต้องส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอกต่อไป

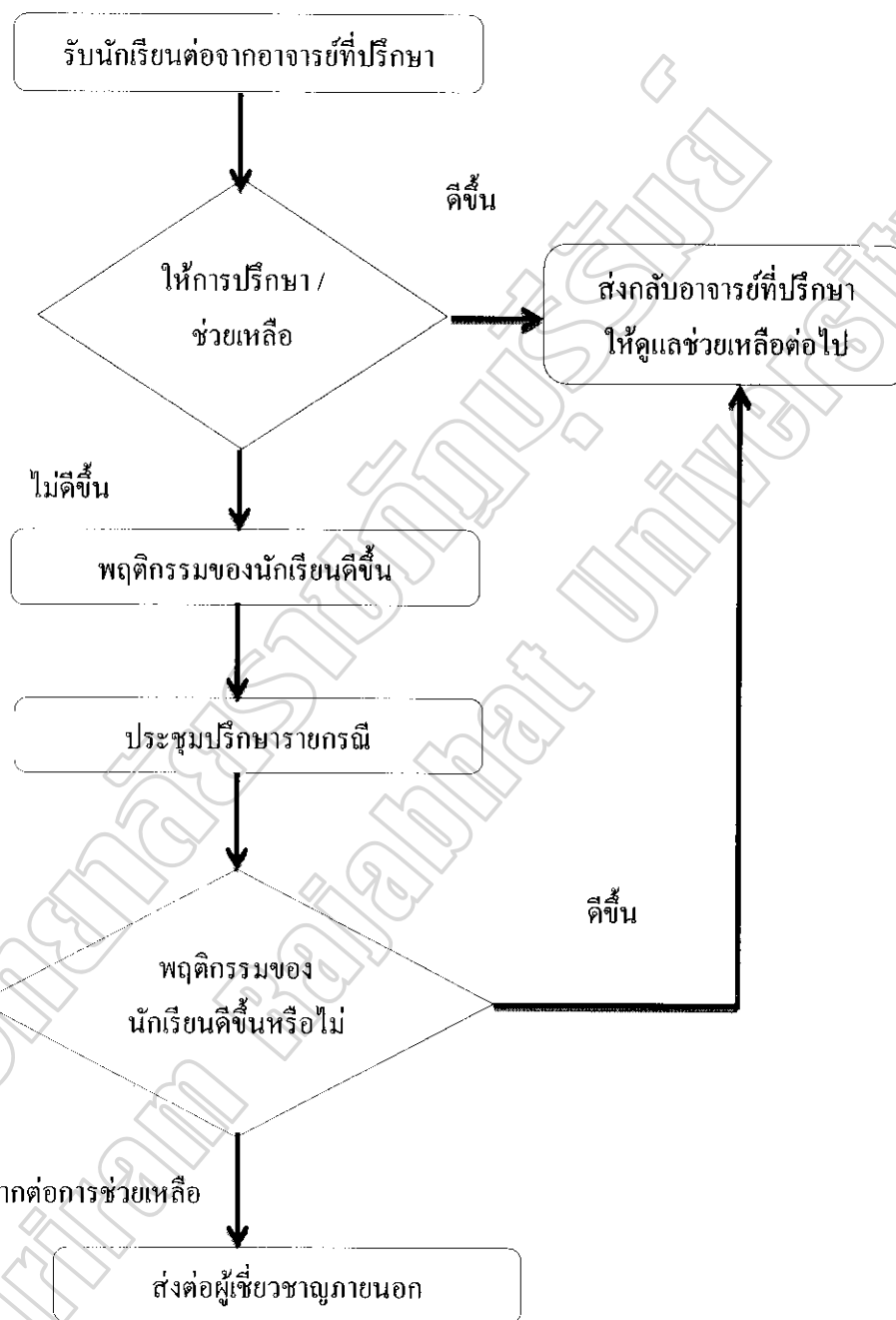
การส่งต่อภายในสถานศึกษามีแนวทางที่ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ควรถือปฏิบัติตามแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 : 52)

ตาราง 2.11 แนวทางการดำเนินงานส่งต่อภายใน

การดำเนินงาน	แนวทางการดำเนินงาน	เครื่องมือ / แหล่งข้อมูล
การส่งต่อภายใน	1. ทำความเข้าใจและชี้แจงนักเรียนถึงความจำเป็นที่ต้องส่งต่อ 2. ประสานงานกับครูหรือบุคลากรที่จะให้ความช่วยเหลือต่อนักเรียน 3. สรุปรายชื่อนักเรียนและวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมาในบันทึกการส่งต่อ 4. นัดหมายวัน เวลา สถานที่ที่จะไปพบครูที่จะให้การช่วยเหลือต่อ 5. ติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	1. แบบบันทึกการส่งต่อภายในของโรงเรียน 2. แบบรายงานแจ้งผลการช่วยเหลือนักเรียน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 52)

2. การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนว หรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังเชี่ยวชาญภายนอกการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียนหรือการส่งต่อนักเรียนนั้น ซึ่งในบางกรณีครูที่ปรึกษาดำเนินการ ได้ตั้งแต่กระบวนการการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือการคัดกรองนักเรียนก็ได้ โดยขึ้นอยู่กับกรณีปัญหาของนักเรียนแต่ละคนสำหรับการส่งต่อภายใน หากส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครอง จะเป็นการแก้ไขปัญหายากต่อการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น ปัญหาเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึกและปัญหาพฤติกรรมที่ซับซ้อนหรือรุนแรง เป็นต้น ครูที่รับต่อต้องมีการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบและประสานการทำงานกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ แต่หากเกิดกรณียากต่อการช่วยเหลืออีกก็ต้องส่งต่อ ผู้เชี่ยวชาญภายนอกเช่นกัน ดังภาพประกอบ 2.2

ภาพประกอบ 2.2 กระบวนการดำเนินงานของครูแนะแนว / ฝ่ายปกครอง
ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 53)

กรมสุขภาพจิต (2559 : 21) กล่าวว่า ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน โดยครูที่ปรึกษาตามกระบวนการในข้อ 4 นั้น อาจมีบางกรณีที่ปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้ เป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา หรือครูคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ความยุ่งยากของปัญหาอาจจะมีมากขึ้นหรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข การส่งต่อนักเรียนแบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1. การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาเช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง เป็นต้น

2. การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก

สำหรับการส่งต่อภายใน หากส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองจะเป็นการแก้ไขปัญหาที่ยากต่อการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น ปัญหาเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก ปัญหาพฤติกรรมที่ซับซ้อนหรือรุนแรง เป็นต้น ครูที่รับต่อต้องมีการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบและประสานการทำงานผู้เกี่ยวข้องเพื่อการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ แต่หากเกิดกรณียากต่อการช่วยเหลืออีก ก็ต้องส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอกเช่นกัน

กรมสุขภาพจิต (2559 : 23) กล่าวว่า แนวทางในการดำเนินการส่งต่อนักเรียน
มีดังนี้

ตาราง 2.12 แนวทางการส่งต่อนักเรียน

แนวทางการส่งต่อนักเรียน	จุดประสงค์
1. ครูที่ปรึกษาประสานงานกับครูที่ช่วยเหลือ นักเรียนต่อ เพื่อให้ทราบล่วงหน้าก่อน	- เพื่อให้ผู้รับนักเรียนต่อได้เตรียมการให้ การช่วยเหลือนักเรียน
2. สรุปรายชื่อข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับ การช่วยเหลือและวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมา รวมทั้ง ผลที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือนั้นให้ผู้ที่ได้รับ การช่วยเหลือนักเรียนทราบ โดยมีแบบบันทึก การส่งต่อหรือแบบประสานงานขอความร่วมมือ จากผู้เกี่ยวข้อง	- เพื่อให้ผู้รับช่วยเหลือนักเรียนต่อทราบข้อมูล เบื้องต้นของนักเรียนและดำเนินงานของครูที่ ปรึกษาที่ผ่านมาทำให้สะดวกในการวางแผน ช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
3. ครูที่ปรึกษาควรชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความ จำเป็นในการส่งต่อโดยใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ ระมัดระวังมิให้นักเรียนเกิดความรู้สึกผิด กังวล หรือ โกรธ เป็นต้น แต่ให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดี จากการส่งต่อและยินดีไปพบครูที่จะช่วยเหลือ ตามแต่กรณีที่ครูที่ปรึกษาพิจารณาที่เหมาะสม	- เพื่อให้นักเรียนเกิดความสบายใจ ยินดีรับการ ช่วยเหลือจากครูอื่น ๆ เช่น ครูแนะแนว ครูฝ่าย ปกครองครูประจำวิชา เป็นต้น
4. ครูที่ปรึกษานัดเวลา สถานที่นัดพบกับครูที่ได้รับ การช่วยเหลือนักเรียน และส่งต่อให้เรียบร้อย	- รับรู้ วัน เวลา สถานที่ที่พบกัน
5. ติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	- เพื่อทราบความก้าวหน้าในการช่วยเหลือ นักเรียนและความเปลี่ยนแปลงของนักเรียน

ที่มา : กรมสุขภาพจิต (2559 : 23)

สรุปได้ว่า การส่งต่อนักเรียน หมายถึง การส่งนักเรียนที่มีปัญหาหรือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงไปยัง ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ครูพยาบาล ครูประจำวิชา เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน สำหรับการส่งต่อภายใน แต่ถ้าในกรณีที่มีปัญหาอยากต่อการช่วยเหลือ ให้ส่งต่อภายนอกไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก

บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ตั้งอยู่ที่ 275 / 13 หมู่ 7 ถนนองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ สาย 1 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่ ควบคุม ดูแล ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ และผลักดันนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ปัจจุบันมีโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัด 37 โรงเรียน ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา พนักงาน และเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ รวม 2,620 คน และนักเรียน 31,653 คน

วิสัยทัศน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เป็นหน่วยงานหลักที่ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ให้ผู้เรียนมีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล บนพื้นฐานของความเป็นไทย

พันธกิจ

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ควบคู่คุณธรรมและดำรงชีวิตตามหลัก

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. พัฒนาระบบบริหารจัดการให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

ค่านิยมองค์กร

มุ่งผลสัมฤทธิ์ แนวคิดใหม่ บริการด้วยใจ โปร่งใสสะอาด

เป้าหมายการขับเคลื่อนเพื่อยกระดับคุณภาพ

เป้าหมายที่ 1 สถานศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลักเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ภายในปี 2560

เป้าหมายที่ 2 สถานศึกษาทุกแห่งผ่านการรับรอง มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกและมีผลการประเมินระดับดี / ดีมาก ไม่น้อยกว่าร้อยละ 100

เป้าหมายที่ 3 สถานศึกษาทุกแห่งจัดทำและใช้หลักสูตรที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน มีการใช้แหล่งเรียนรู้ สร้างเครือข่ายความร่วมมือจากชุมชน สถาบันการศึกษา แหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และภูมิปัญญาในท้องถิ่น เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และจังหวัด

เป้าหมายที่ 4 สถานศึกษาทุกแห่งมีการพัฒนาครู และมีผลการประเมินมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 10 ในระดับดี / ดีมาก

เป้าหมายที่ 5 สถานศึกษาจัดระบบดูแลนักเรียนที่เสริมสร้างพัฒนาการของผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

เป้าหมายที่ 6 สถานศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีมาตรฐานคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคมมากยิ่งขึ้น

เป้าหมายที่ 7 สถานศึกษามีความพร้อมด้านอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีสอดคล้องกับแผนการจัดชั้นเรียน

เป้าหมายที่ 8 สถานศึกษามีครูเพียงพอ อัตราส่วนครูต่อนักเรียน เป็นไปตามเกณฑ์ มีครูครบทุกกลุ่มสาระและเพียงพอต่อแผนการจัดชั้นเรียน ซึ่งกำหนดให้นักเรียนมีไม่เกิน 40 คน

เป้าหมายที่ 9 สถานศึกษามีอัตราส่วนนักเรียนต่อคอมพิวเตอร์ ต่ำกว่า 20 : 1 และสามารถใช้อุปกรณ์สารสนเทศทางการศึกษาเป็นเครื่องมือเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพ

1. ขยายโอกาสและเสริมสร้าง และเท่าเทียมในการเรียนต่อมัธยมศึกษา
2. พัฒนาคุณภาพนักเรียนสู่มาตรฐาน ผู้บริหารและครูมัธยมศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐานและยกระดับสู่มาตรฐานสากล
3. ยกระดับและพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาผู้บริหารและครูมัธยมศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐานและยกระดับสู่มาตรฐานสากล
4. สร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการศึกษาให้สถานศึกษาเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ
5. ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O - NET) ด้วย Best Practice สพม. 30 คือ STAR ' MODEL และ STOP - ED 2 WAY MODEL

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลยุทธ์ที่ 2 การเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึง

ครอบคลุมผู้เรียน ให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และมีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ

ข้อมูลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 มีโรงเรียนในสังกัด 37 โรงเรียน

มีการบริหารจัดการเป็นสหวิทยาเขต จำนวน 7 สหวิทยาเขต ดังนี้

1. สหวิทยาเขตเมืองพระยาภักดีชุมพล มีโรงเรียนทั้งหมด 4 โรงเรียน ได้แก่ ชัยภูมิภักดีชุมพล เมืองพญาแลวิทยา บ้านเขว้าวิทยายน และศีลสองวิทยา
2. สหวิทยาเขตพญาแล มีโรงเรียนทั้งหมด 5 โรงเรียน ได้แก่ สตรีชัยภูมิ บ้านค่ายวิทยา กาญจนภิเษกวิทยาลัยชัยภูมิ ภูพระวิทยาคม และกุศคุ้มวิทยา
3. สหวิทยาเขตบัวแดงภักดี มีโรงเรียนทั้งหมด 5 โรงเรียน ได้แก่ หนองบัวแดงวิทยา นางแดดวังชมพูวิทยา รัชมังคลาภิเษก ภูเมืองวิทยา ภักดีชุมพลวิทยา เจียงทองและพิทยาคม
4. สหวิทยาเขตเมืองสีมูม มีโรงเรียนทั้งหมด 5 โรงเรียน ได้แก่ จัตุรัสวิทยาการ หนองบัวบานวิทยา ละหานทรายเจริญวิทยา หนองบัวระเหววิทยาการ และห้วยเขย้วิทยา
5. สหวิทยาเขตแก่งคร้อ - คอนสวรรค์ มีโรงเรียนทั้งหมด 7 โรงเรียน ได้แก่ แก่งคร้อวิทยา นาหนองทุ่มวิทยา ท่ามะไฟหวานวิทยาคม คอนสวรรค์ สามหมอวิทยา โนนสะอาดวิทยา และปู้ดวังศึกษาลัย
6. สหวิทยาเขตภูตะเภา - พุ่งกะมัง มีโรงเรียนทั้งหมด 6 โรงเรียน ได้แก่ ภูเขียว บ้านแท่นวิทยา หนองคอนไทยวิทยาคม พระธาตุหนองสามหมื่น คอนสารวิทยาคม และ โนนคูณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก
7. สหวิทยาเขตดอกกระเจียว มีโรงเรียนทั้งหมด 5 โรงเรียน ได้แก่ บางอำพันวิทยาการ เริงรมย์วิทยาคม นายางกลักพิทยาคม เพชรพิทยาสรรค์ และเทพสถิตวิทยา

จากบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ในส่วนของเป้าหมายการขับเคลื่อนเพื่อยกระดับคุณภาพ เป้าหมายที่ 5 จะเห็นได้ว่าให้กำหนดให้ สถานศึกษาจัดระบบดูแลนักเรียนที่เสริมสร้างพัฒนาการของผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งกำหนดไว้

อย่างชัดเจน เพื่อให้สถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีการแสดงออกที่เหมาะสม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีสมรรถนะสำคัญต่าง ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา มีดังนี้

สราวุฒิ แก้วจรัญ (2555 : 94 - 95) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการศึกษาพบว่า

- 1) การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน รองลงมา คือ ด้านการส่งต่อ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการป้องกันแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ตามลำดับ
- 2) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและด้านการป้องกันแก้ไขปัญหาให้นักเรียนไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 4) ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่ปรึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 5) ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ โรงเรียนควรจัดข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้รู้จักนักเรียนเพิ่มขึ้น รองลงมาคือ ควรมีการสร้างความตระหนักและความสำคัญ การกำกับติดตามและประเมินผลอย่างเป็นจริงเป็นจัง และควรมีการติดตามและดูแลอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งมีครูและฝ่ายที่รับผิดชอบอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ

สุพรรณิ ภูแก้ว (2555 : 106 - 107) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการคัดกรองนักเรียน รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการส่งต่อนักเรียน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งมีความคิดเห็น โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษา มีความคิดเห็น โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ โรงเรียนจัดครูที่ปรึกษาไม่เพียงพอส่งผลให้ขาดครูดูแลนักเรียนที่ต่อเนื่องและทั่วถึง รองลงมา คือ ครูนักเรียนในสถานศึกษา ขาดความรู้ที่ชัดเจนในด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่วนข้อเสนอแนะที่มีจำนวนมากที่สุดคือ โรงเรียนควรจัดครูที่ปรึกษาได้ดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง รองลงมาคือ ควรจัดทำคู่มือ จัดอบรมครู นักเรียนในสถานศึกษา ด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

จันทร์ศรี โชติชื่น (2556 : 95 - 96) ได้ศึกษาสภาพการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านการรายงานและประชาสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและด้านการวางแผนการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สภาพการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนตามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งพบว่าโดยรวมมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน สภาพการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนตามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการกำหนดทิศทางและกลยุทธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวนที่มีมากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารจัดให้มีการประชุมครู เพื่อทราบสภาพปัญหาและความต้องการ มีการประชุม

เครือข่ายผู้ปกครองและชุมชน ผู้บริหารมีการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจเป้าหมายและกลยุทธ์ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ต้องพาครูไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และจะต้องเป็นโรงเรียนที่มีขนาดใกล้เคียงกัน

บรรยาย มารมณี (2556 : 106 - 107) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30บุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านการส่งต่อมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษา จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง พบว่าโดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่าโดยรวมมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษา ที่มีจำนวนมากที่สุด ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การช่วยเหลือโรงเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนควรกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการอย่างเร่งด่วน โรงเรียนควรกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีการนำผลไปพัฒนาการเรียนการสอน ตามลำดับ

รัชพล นรวรรณ (2556 : 118 - 119) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนอนุบาลประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลประโคนชัย ตามความคิดเห็นของครูมีการปฏิบัติงานในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาและด้านส่งต่อนักเรียน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนความคิดเห็นของนักเรียน พบว่า มีการปฏิบัติงานทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก 4 ด้านและอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลประโคนชัย ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมประชุมระดมสมอง พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียน

เป็นรายบุคคลควรจัดทำบันทึกข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลให้เป็นปัจจุบัน ด้านการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนควรจัดทำแบบคัดกรองร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โรงเรียนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนในทุกด้านที่หลากหลายซึ่งนักเรียนสามารถเลือกได้ตามความถนัด ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรงเรียนควรจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ที่เกี่ยวข้องให้บ่อยขึ้นเพื่อปรึกษาและหาแนวทางแก้ไขปัญหา ด้านส่งต่อนักเรียนโรงเรียนควรจัดทำข้อมูลการส่งนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญนอกให้เป็นระบบและสามารถตรวจสอบข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว

วิญญา ผ่องใส (2556 : 56 - 58) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา เขต 18 ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา เขต 18 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งเสริมนักเรียนตามลำดับ 2) สภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา เขต 18 จำแนกตามระดับชั้นการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) สภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา เขต 18 จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อนักเรียน มีปัญหาการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูมีประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี มีปัญหามากกว่าครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 - 20 ปีขึ้นไป

อนิวรรณ ติมูลา (2556 : 105 - 106) ได้ศึกษาบทบาทของครูในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการศึกษาพบว่า 1) ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของครูในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าเฉลี่ยต่ำ คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร กับครูเกี่ยวกับบทบาทของครูในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 3) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของครูในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันและ

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับบทบาทของครูในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ในการปฏิบัติขาดทักษะ ขาดความเข้าใจการใช้เครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูล ด้านการคัดกรองนักเรียน ควรมีเกณฑ์การคัดกรอง และผลสรุปที่เป็นระบบชัดเจนและมีการดูแลอย่างต่อเนื่อง ด้านการส่งเสริมนักเรียน ครูผู้สอนควรส่งเสริมนักเรียนให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการแนะแนวเพิ่มมากขึ้น ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา การศึกษาปัญหาไม่มีความชัดเจน ไม่เป็นระบบและด้านการส่งต่อนักเรียน การติดต่อประสานงานทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกโรงเรียน ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ชัดเจนและไม่เป็นระบบ

กฤตยา เรืองรัมย์ (2557 : 123 - 124) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 นุริรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ปรึกษา เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 นุริรัมย์โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ปรึกษา เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมพบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นกัน

ทัศน กาญจรัตน์ (2557 : 122 - 126) ได้ศึกษาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของบุคลากร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีพื้นที่ต่างกัน โดยรวมและรายด้านส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการส่งเสริม และพัฒนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2 ตามความคิดเห็นของบุคลากร มีปัญหาสำคัญ คือ ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาขาดข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหาที่แท้จริงทำให้แก้ไขปัญหาไม่ตรงจุด และครูมีภาระงานมากไม่มีเวลาให้คำปรึกษานักเรียน และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของบุคลากรที่สำคัญ คือ ควรมีกิจกรรมที่สร้างสรรค์ให้นักเรียนทำในเวลาว่างให้มากเพื่อป้องกันการจับกลุ่มของนักเรียน และควรลดงานเอกสารจากภายนอกให้ครูมีเวลากำกับจัดการเรียนในห้องเรียนให้มากขึ้น

ปกาวรรณ แก้วโพธิ์ (2559 : 91 - 93) ได้ศึกษาผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการช่วยเหลือและการส่งต่อนักเรียนและด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 2) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่ามีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะและแนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียน พบว่าควรมีการสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาได้ดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดและทุกภาคส่วนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน กิจกรรมที่ควรส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ได้แก่ การจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้กับนักเรียน เป็นต้น

วีระพล ลอยประโคน (2559 : 156 - 158) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการศึกษา พบว่า 1) ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียนรองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน 2) ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์

ในการปฏิบัติงานโดยรวมความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน 3) ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่มีจำนวนมากที่สุดในแต่ละด้านมีดังนี้ ผู้บริหารโรงเรียนควรเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนควรใช้แบบคัดกรองที่หลากหลาย และมีเกณฑ์ที่ชัดเจน ส่งเสริมนักเรียนตามความสามารถและความถนัด ครูที่ปรึกษาควรดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อนักเรียน และโรงเรียนต้องมีการประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนภายในโรงเรียน

สุกฤตา เสนาราช (2559 : 92 - 93) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า 1) ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนวเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมา คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข ด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนและด้านการส่งต่อนักเรียนตามลำดับ 2) ความคิดเห็นของผู้บริหารของผู้บริหารและครูแนะแนวเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูแนะแนวเกี่ยวกับสถานภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 4) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีจำนวนมากที่สุด คือ โรงเรียนควรจัดให้ครูที่ปรึกษาได้ดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง รองลงมา คือ ด้านการอบรมครูด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง การประสานงานกับหน่วยงานอื่นให้มากขึ้น ด้านครูที่ปรึกษาควรออกไปเยี่ยมบ้านเพื่อจะได้รู้จักนักเรียนเป็นอย่างดี โรงเรียนควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักเรียนในระดับชั้นเดียวกันและต่างระดับได้ร่วมกิจกรรมกัน เพื่อสร้างประโยชน์ให้นักเรียนและโรงเรียน ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น และมีการประชุมบ่อย ๆ ครูที่ปรึกษาควรทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนบ่อย ๆ ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเสนอ

แนวคิดติดต่อบรรบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนและด้านครูและโรงเรียนควรเข้มงวดกับกฎระเบียบของโรงเรียนเพราะไม่เช่นนั้นก็จะทำให้นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของกฎและระเบียบต่าง ๆ

แนนตัน (Nanton. 1997 : 106) ได้ศึกษาการรับรู้ของคณะครูโรงเรียนและของนักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมที่จะนำไปสู่แก๊งโจรและความรุนแรงในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย และสำรวจปัจจัยเสี่ยงอื่น ๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ การเข้าเรียนและการพักการเรียน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย คณะครู 92 คน และนักเรียน 148 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสำรวจด้านการรับรู้เกี่ยวกับแก๊งโจรและความรุนแรง ข้อมูลทางประชากรศาสตร์คัดมาจากรูปแบบฟอร์มคำขออนุญาตของผู้ปกครอง ข้อมูลทางผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ข้อมูลการเข้าเรียน และจำนวนการพักการเรียน ได้มาจากทะเบียนของโรงเรียน ข้อค้นพบที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

- 1) มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในการรับรู้ของคณะครูและการรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมที่จะนำไปสู่แก๊งโจรและความรุนแรงในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย
- 2) ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในการรับรู้ของคณะครูและนักเรียนผิวขาวในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย
- 3) ไม่มีความแตกต่างอย่าง มีนัยสำคัญในการรับรู้ของคณะครูและการรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมที่นำไปสู่แก๊งโจรและความรุนแรงในโรงเรียนระหว่างคณะครูและนักเรียนเพศชายกับคณะครูและนักเรียนเพศหญิง
- 4) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างผู้ขาดเรียน การพักการเรียน การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่นำไปสู่แก๊งโจรและความรุนแรงในโรงเรียนกับระดับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

ไพร์ซ์ (Price. 1998 : 73) ได้ศึกษาความแตกต่างในการเข้าเรียนด้านวิชาการและด้านการเคารพตนเองของนักเรียน ใน โรงเรียนที่ใช้รูปแบบวินัยที่สนับสนุนการแทรกแซงพฤติกรรมเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนที่ไม่ใช้รูปแบบวินัยที่สนับสนุนการแทรกแซงพฤติกรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนแบ่งออกเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทุกคนที่เข้าเรียนโรงเรียนประถมศึกษาสปริงแวลลีย์ในเมืองเรย์ทาวน์ รัฐมิสซูรี ซึ่งใช้รูปแบบที่วินัยสนับสนุนการแทรกแซงพฤติกรรมมาตั้งแต่ต้นนักเรียนเหล่านี้เริ่มเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แล้ว และนักเรียนจึงมีประสบการณ์มากพอที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมและการปฏิบัติการทางวิชาการ กลุ่มเปรียบเทียบเลือกมาจากกลุ่มโรงเรียนที่ไม่ใช้รูปแบบดังกล่าว นั่นคือ โรงเรียนประถมศึกษาโคว์บรูคในนครแคนซัสเหนือ ซึ่งมีลักษณะทางประชากรศาสตร์เหมือนกับโรงเรียนประถมศึกษาสปริงแวลลีย์ ผลการศึกษาพบว่า 1) ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างนักเรียน ที่เข้าร่วมรูปแบบที่วินัยที่สนับสนุนการแทรกแซงพฤติกรรมกับนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมรูปแบบดังกล่าวในด้านอัตราการขาดเรียนเป็นรายชั่วโมง 2) ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่าง

นักเรียนที่เข้าร่วมรูปแบบวินัยที่มสนับสนุนการแทรกแซงพฤติกรรมนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมรูปแบบดังกล่าวในตัวผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการไม่ว่าทางวิชาการอ่านหรือวิชาคณิตศาสตร์ และ 3) ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างนักเรียนที่เข้าร่วมรูปแบบวินัยที่มสนับสนุนการแทรกแซงพฤติกรรมกับนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมรูปแบบดังกล่าวในด้านมโนคติในตนเอง

แซนด์เลอร์ (Chandler, 2001 : 136) ได้ศึกษาการเปลี่ยนผ่านโดยใช้รูปแบบการให้บริการพิเศษแก่เด็กปฐมวัย 2 รูปแบบ ในการศึกษาได้สำรวจผู้ปกครองของเด็กวัยประถมศึกษาที่มีความพิการเพื่อระบุสารสนเทศและบริการให้แก่ผู้ปกครองในขณะที่พวกเขาและลูก ๆ ของพวกเขากำลังทำการเปลี่ยนผ่านจากการเข้าร่วมแต่แรก ๆ และโปรแกรมการศึกษาพิเศษก่อนวัยเรียนของรัฐบาล และได้ระบุภารกิจของผู้ปกครองและโปรแกรมด้านที่ชอบเป็นพิเศษด้วยภารกิจเหล่านี้ ได้แก่ การไม่เห็นด้วยกับการไม่มีทางเลือกที่จัดให้สำหรับบริการ การขาดแคลนสารสนเทศที่จัดให้การบริการ และการขาดแคลนสารสนเทศที่จัดให้เป็นทางเลือกที่มีอยู่ ความแตกต่างระหว่างการเปลี่ยนผ่านครั้งแรกกับครั้งที่สองได้นำมาอภิปรายในด้านประเด็นปัญหาที่ปรับปรุงตลอดเวลา และประเด็นที่ทำให้เลวร้ายลงตลอดเวลา

อัล - ตันซิจี (Al-Tanciji, 2001 : 2000) ได้ศึกษาการเข้าเกี่ยวข้องของผู้ปกครองในประเภทต่าง ๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกาและได้กำหนดว่าการเข้าเกี่ยวข้องของผู้ปกครองช่วยให้เกิดความสำเร็จของ “โรงเรียนดีเด่น” หรือไม่ เพื่อตอบคำถามวิจัยนี้จึงได้ทำการสัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่ ครู และผู้ปกครองจากโรงเรียนดีเด่น และโรงเรียนธรรมดาในเมืองคูเบีย รัฐซาร์จันท์ และเมืองรัส อัล-คยามาห์ โรงเรียนดีเด่นเหล่านี้ได้รับรางวัลมาด้นสำหรับการปฏิบัติทางวิชาการดีเด่น เพื่อทำการเปรียบเทียบจึงได้เลือกโรงเรียนธรรมดาจากที่ตั้งระดับประเทศที่เหมือนกันกับโรงเรียนดีเด่นมาศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ปฏิบัติกรเข้าเกี่ยวข้องของผู้ปกครองประเภทแรก คือ การทำหน้าที่ของผู้ปกครองที่บ้าน โรงเรียนติดต่อกับผู้ปกครองแต่ผู้ปกครองไม่กี่คนที่ตอบกลับมา ผู้ปกครองไม่กี่คนช่วยบุตรหลานของตนเองด้านการเรียนที่บ้าน ทั้งนี้เพราะส่วนใหญ่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองช่วยบุตรหลานของตนเองด้านการเรียนไม่ได้ นอกจากนี้เมื่อบุตรหลานโตขึ้นผู้ปกครองชอบให้บุตรหลานเป็นอิสระมากกว่า ยิ่งไปกว่านั้นผู้ปกครองไปร่วมกิจกรรมของโรงเรียนขึ้นอยู่กับโอกาส ถ้ากิจกรรมเป็นการเฉลิมฉลองการเข้าร่วมอาจจะมีสูงแต่ถ้ากิจกรรมเป็นการบรรยาย ผู้ปกครองอาจจะเข้าร่วมน้อยมาก ผู้ปกครองโดยทั่วไปเข้าเกี่ยวข้องในการตัดสินใจในโรงเรียนของบุตรหลานตน และมักจะไมช่วยโรงเรียนให้ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรชุมชนด้วย

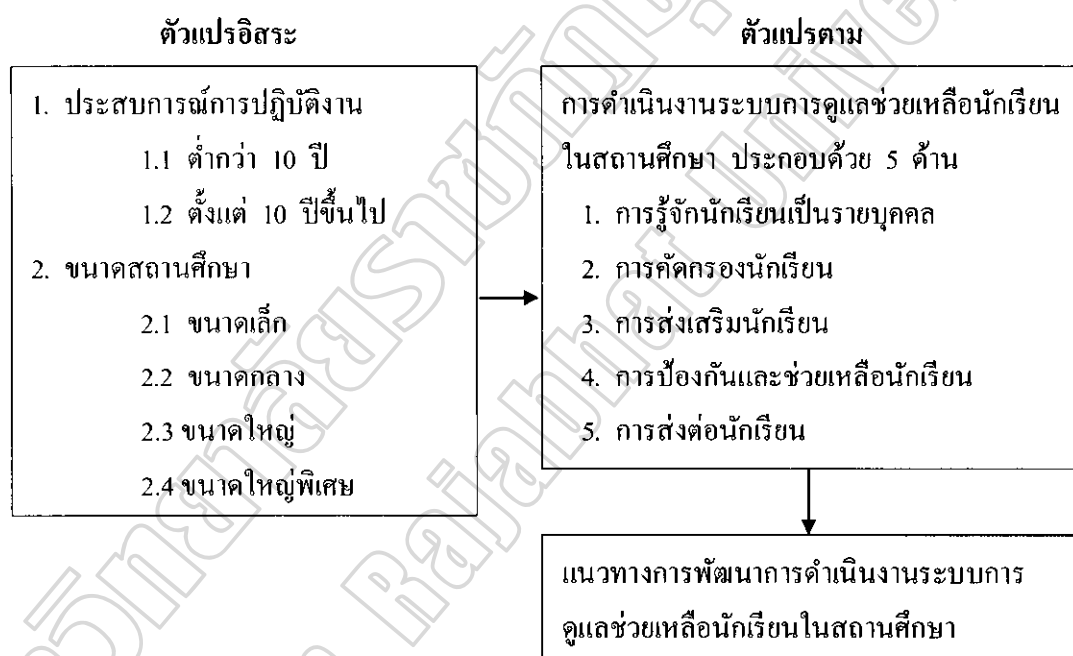
แอสกินส์ (Askins : 2002 : 1015 - A) ได้ทำการศึกษาโดยใช้การประชุมเชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนซึ่งเรียกเฉพาะว่า การประชุมกลุ่มครอบครัวในการแก้ไขปัญหาเด็กหนีเรียนโดยผู้ปกครองที่ลูกหลานหนีเรียนได้ร่วมประชุมปรึกษาหารือวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยกลุ่มครอบครัวประกอบด้วย กลุ่มเสียงต่ำ กลุ่มเสียงปานกลาง และกลุ่มเสียงสูง โดยกลุ่มเสียงต่ำเคยหรือไม่เคยได้รับการถูกลงโทษจากทางโรงเรียน กลุ่มเสียงปานกลางเคยได้รับการถูกลงโทษจากทางโรงเรียนบ้าง และกลุ่มเสียงสูงเคยได้รับการถูกลงโทษจากทางโรงเรียนอย่างรุนแรง ในการประชุมผู้ปกครองนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม การประชุมมีลักษณะเป็นกันเอง ยอมรับซึ่งกันและกัน ทุกคนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาค่าหนีเรียนของนักเรียนทำให้ผู้ปกครองได้เสนอความเข้มแข็งของตนเอง และใช้กระบวนการประชุม ซึ่งได้ช่วยยุติการแก้ไขปัญหาค่าหนีเรียนหนีเรียน กระบวนการประชุมผู้ปกครองเป็นกระบวนการเรียบง่าย ผลการดำเนินการเป็นพลวัต มีผลทางบวกต่อนักเรียน ครอบครัวและโรงเรียนและยังมีผลสำคัญต่อการมาโรงเรียนของนักเรียน ซึ่งวิธีแก้ปัญหาดังกล่าวมีประสิทธิภาพดีกว่ารูปแบบการแก้ปัญหาค่าหนีเรียนที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน

ออปพิทซ์ (Oppitz, 2003 : 2800 - A) ได้ศึกษาการพบนักเรียนเพื่อรู้จักความต้องการทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียน : ครูประมอญกับการเข้าใจการให้คำปรึกษาในชั้นเรียนรัฐอินเดียน่า พบว่า ลักษณะพิเศษของสิ่งต่างๆ เช่น เด็กครอบครัวหย่าร้าง ครอบครัวใหญ่อยู่รวมกัน เด็กขาดผู้ปกครอง ผู้ปกครองติดสารเสพติดและสุรา เด็กมีความรุนแรง ถูกทารุณทางเพศ เด็กสุขภาพไม่ดีต้องใช้ยารักษา สิ่งเหล่านี้จะเป็นแรงกดดันอย่างมากและมีผลกระทบต่อชีวิตเด็ก ดังนั้น ครูควรจัดการศึกษานอกระบบ กล่าวคือ ไม่เชิงวิชาการมากนัก ครูควรให้คำปรึกษาในชั้นเรียนเพื่อจัดประสบการณ์ที่ดีที่สุดในให้นักเรียน โดยพยายามพูดคุย ซักถามถึงความต้องการของเด็กและควรใช้วิธีการให้คำปรึกษาอย่างหลากหลาย ซึ่งการใช้คำปรึกษาในชั้นเรียนเป็นวิธีการป้องกันด้านการปกครอง และเป็นการเรียนแบบการปฏิบัติ

จากการศึกษางานวิจัย พบว่า สถานศึกษามีปัญหาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่าง ๆ สาเหตุเกิดจาก ครูมีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูจัดกระทำข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน ครูไม่เพียงพอต่อนักเรียนทำให้ครูดูแลนักเรียนไม่ทั่วถึง เป็นต้น จากที่กล่าวมาข้างต้น หากจะพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นั้น ควรที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน องค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสรุปมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพประกอบ 2.3

ภาพประกอบ 2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1. การศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30
2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

การดำเนินการวิจัยในแต่ละระยะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร เป็นครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ในปีการศึกษา 2561 จำนวนทั้งสิ้น 2,061 คน โดยจำแนกตามสหวิทยาเขตและขนาดสถานศึกษาดังตาราง 3.1

ตาราง 3.1 ประชากรครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

สหวิทยาเขต	ประชากรครูในสถานศึกษา				รวม
	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ	
1. เมืองพญาภักดิ์ชุมพล	13	44	130	171	358
2. พญาแล	46	81	0	162	289
3. บัวแดงภักดิ์	0	173	175	0	348
4. เมืองสี่มุม	61	118	0	0	179
5. แก่งคร้อ-คอนสวรรค์	94	105	136	0	335
6. กุตะกา-ทุ่งกะมัง	51	110	84	190	435
7. ดอกกระเจียว	74	43	0	0	117
รวมทั้งสิ้น	339	674	525	523	2,061

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จำนวน 327 คน ที่ได้จากการสุ่มโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542 : 148 - 149) และหลังจากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ดังตาราง 3.2 มีรายละเอียดดังนี้

1. แบ่งสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เป็นกลุ่มย่อยไปตามสหวิทยาเขตต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะเป็นกลุ่มย่อยแบบกลุ่ม (Cluster)
2. ในแต่ละสหวิทยาเขตแบ่งสถานศึกษาเป็นกลุ่มย่อยตามขนาดของสถานศึกษา คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ซึ่งมีลักษณะเป็นกลุ่มย่อยแบบแบ่งชั้น (Stratified)
3. ทำการสุ่มครู ซึ่งมีลักษณะเป็นกลุ่มย่อยแบบชั้นภูมิ โดยสุ่มให้กระจายไปตามขนาดของสถานศึกษาและสหวิทยาเขตต่าง ๆ ตามสัดส่วนด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก

ตาราง 3.2 กลุ่มตัวอย่างครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

สหวิทยาเขต	กลุ่มตัวอย่างครูในสถานศึกษา				รวม
	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ	
1. เมืองพญาภักดิ์ชุมพล	2	7	21	27	57
2. พญาแล	7	13	0	26	46
3. บัวแดงภักดี	0	27	28	0	55
4. เมืองสี่มุม	10	18	0	0	28
5. แก้งคร้อ-คอนสวรรค์	15	17	21	0	53
6. กุดตะเกียบ-ทุ่งกระมัง	8	17	13	31	69
7. ดอกกระเจียว	12	7	0	0	19
รวมทั้งสิ้น	54	106	83	84	327

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยยึดหลักการดำเนินงานตามคู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกรมสุขภาพจิต มาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาตรฐานของกรมสุขภาพจิต และแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ ข้อมูลทั่วไปของครู โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยจะมีคำตอบให้ผู้ตอบที่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ()

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ซึ่งคำถามครอบคลุมเกี่ยวกับสถานภาพ การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนและด้านส่งต่อนักเรียน โดยแบ่งสภาพการดำเนินงานเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ

น้อยที่สุด แล้วให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ✓ ลงในแบบสอบถาม โดยในแต่ละด้านมีจำนวนข้อคำถาม ดังนี้ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มี 9 ข้อ ด้านการคัดกรองนักเรียน มี 8 ข้อ ด้านการส่งเสริมนักเรียน มี 8 ข้อ ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน มี 8 ข้อ และด้านส่งต่อนักเรียน มี 9 ข้อ รวม 42 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ครูแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ได้แก่ ความคิดเห็นเพิ่มเติม ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีค่าชี้แจง คือ โปรดระบุความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของท่าน

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร บทความ หนังสือ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต สมุดบันทึกการเยี่ยมบ้าน ระเบียบสะสม แบบบันทึกการคัดกรอง แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก แนวการจัดกิจกรรมโฮมรูม แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน แบบบันทึกการส่งต่อ รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการสร้างเครื่องมือ

2. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลและสร้างแบบสอบถามโดยยึดหลักการดำเนินงานตามคู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกรมสุขภาพจิต มาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาตรฐานของกรมสุขภาพจิต และแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

3. นำเสนอร่างแบบสอบถามให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ทำการตรวจสอบเพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุม ตรงสภาพและปัญหา เป็นการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) และนำแบบสอบถามไปตรวจสอบ แก้ไข จากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ทำการปรับปรุงแก้ไขและเสนอให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้งแล้วนำมาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

4.1 นางกาญจน์สุดา จีรภัทรอดิษฐ์ วุฒิศึกษา ศษ.ม. (การวัดผลและประเมินผล) ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา เป็นผู้เชี่ยวชาญวัดผลและประเมินผล

4.2 ดร. ชวิชัย เก็นโนนกกอก วุฒิการศึกษา ปร.ด. (การบริหารการศึกษา)
ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนภูพระวิทยาคม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

4.3 นางเทวี มาดา วุฒิการศึกษา ศษ.บ. (ภาษาไทย) ตำแหน่ง ครู
วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนภูพระวิทยาคม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าอำนาจจำแนก
(Discrimination) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยดำเนินการดังนี้

5.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยการทดสอบด้วย
t - test แล้วคัดเลือกอำนาจจำแนก (t) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือค่า t มีค่า 1.75 ขึ้น
ไปถือว่ามีความจำแนกสูง สามารถนำไปใช้ได้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 227) ผลปรากฏ
ว่าได้ค่าอำนาจจำแนก 1.90 - 5.22 มีค่า 1.75 ขึ้นไป จำนวน 42 ข้อ

5.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าอำนาจจำแนกไปวิเคราะห์หาค่าความ
เชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตาม
วิธีการของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9538 ซึ่งผ่านเกณฑ์และ
นำไปใช้ได้กับข้อมูลได้

6. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยเป็น
ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จำนวน 327 คน ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึง
ผู้อำนวยการสำนักงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เพื่อขอความอนุเคราะห์
ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ออกหนังสือ
ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม โดยส่งถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา ในสังกัดเพื่อขอความ
ร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30
เพื่อแจกจ่ายไปยังสถานศึกษาตามเป้าหมายและกำหนดวันรับแบบสอบถามคืน โดยส่ง
แบบสอบถามคืนที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

4. ผู้วิจัยไปรวบรวมแบบสอบถามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ด้วยตนเอง ผลปรากฏว่าแบบสอบถามจำนวน 327 ฉบับ เก็บรวบรวมข้อมูลมาได้ 327 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้องของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. คัดแยกแบบสอบถามตามสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม
3. กรอกรหัสแบบสอบถาม
4. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ โดยมากที่สุดมีคะแนนเท่ากับ 5 มาก 4 ปานกลาง 3 น้อย 2 และน้อยที่สุดเท่ากับ 1 แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้มาลงในกระดาษ จนครบแบบสอบถามทุกฉบับ

5. ประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

5.1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์การแจกแจงความถี่และร้อยละและนำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

5.2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายค้ำ โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และจัดอันดับเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง วิเคราะห์โดยนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 163)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 - 5.00	หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุดหรือไม่ได้ปฏิบัติ

6. เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน วิเคราะห์โดยการทดสอบค่า t (t -test Independent)

7. เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา วิเคราะห์โดยการหาความแปรปรวนทางเดียวโดยการทดสอบค่า F -test (One-way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติให้นำมาทดสอบเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe' Method) โดยกำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 อำนาจจำแนก โดยวิธีหาอัตราส่วนวิกฤติ t เป็นรายชื่อ โดยใช้การทดสอบที (t -test)

1.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน

3.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระแก่กัน โดยใช้ Independent Samples t -test เพื่อเปรียบเทียบสภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน

3.2 การเปรียบเทียบสภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยทดสอบค่าเอฟ (F -test)

เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แล้วจะใช้การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นระหว่างคู่ตามวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe' Method)

ระยะที่ 2 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 8 คน และ
ครูจำนวน 8 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคัดเลือกจากสถานศึกษาที่
มีผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1. เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. มีผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ย้อยหลังไม่น้อยกว่า 3
ปีการศึกษา (ปีการศึกษา 2559 - 2561)
3. เป็นสถานศึกษาที่ได้รับโลรางวัลยอดเยี่ยม หรือดีเด่น ในการดำเนินงาน
ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา
2559 - 2561
4. เป็นสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลเกียรติบัตรระดับทอง หรือระดับเงิน หรือ
ระดับทองแดง ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2559 - 2561

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ

ลักษณะของแบบสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งมีโครงสร้างโดยกำหนดประเด็นหรือ
ข้อคำถาม ซึ่งได้มาจากการผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จากการวิจัยระยะ
ที่ 1 โดยนำประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2 อันดับแรกในแต่ละด้านมาเป็นประเด็นในการสร้าง
ข้อคำถาม เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

2. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างแบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดังนี้

- 2.1 กำหนดกรอบแนวคิดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 2.2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยนำประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2 อันดับแรกในแต่ละด้าน ๆ ละ 2 ข้อ รวม 10 ข้อ

2.3 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ เพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.4 นำเสนอร่างแบบสัมภาษณ์ และแนวคำถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ และคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ เพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุมตรงตามสภาพปัญหา และเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ผู้เชี่ยวชาญที่ทำการตรวจสอบ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

2.4.1 นางกาญจน์สุดา จิรภัทรอดิษฐ์ วุฒิการศึกษา ศษ.ม. (การวัดผลและประเมินผล) ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา เป็นผู้เชี่ยวชาญวัดผลและประเมินผล

2.4.2 นายธวัชชัย เก็นโนนคอก วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี (การบริหารการศึกษา) ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนภูพระวิทยาคม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

2.4.3 นางเทวี มาดา วุฒิการศึกษา ศษ.บ. (ภาษาไทย) ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนภูพระวิทยาคม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

2.5 นำแบบสัมภาษณ์ และแนวคำถามที่ผ่านเกณฑ์มาจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์นำไปเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตัวเอง เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และครู มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดกลุ่มประเด็นเดียวกันไว้ด้วยกัน

2. พรรณนาข้อมูลตามผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปและบรรยายในรูปแบบความเรียง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการดำเนินการวิจัยสภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ที่จะมานำเสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X}	แทน ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
F	แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน F - distribution
t	แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
*	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
n	แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การศึกษาความคิดเห็นของครูสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดสถานศึกษาดังตาราง 4.1

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดสถานศึกษา

ลักษณะของตัวแปร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (n = 327)	ร้อยละ
1. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
1.1 ต่ำกว่า 10 ปี	210	64.22
1.2 ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป	117	35.78
รวม	327	100.00
2. ขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน		
2.1 เล็ก มีนักเรียน 1 - 499 คน	54	16.51
2.2 กลาง มีนักเรียน 500 - 1,499 คน	106	32.42
2.3 ใหญ่ มีนักเรียน 1,500 - 2,499 คน	83	25.38
2.4 ใหญ่พิเศษ มีนักเรียน 2,500 คน ขึ้นไป	84	25.69
รวม	327	100.00

จากตาราง 4.1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม เป็นครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 จำนวน 327 คน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่ต่ำกว่า 10 ปี มีจำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 64.22 และตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 35.78 และเมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษาจะปฏิบัติงานในสถานศึกษา ขนาดเล็ก จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 16.51 สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อย ละ 32.42 สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 25.38 และสถานศึกษาขนาดใหญ่ พิเศษ จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 25.69

ตอนที่ 2 การศึกษาความคิดเห็นของครูสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ดังตาราง 4.2 - 4.7

ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความคิดเห็น			อันดับที่
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.79	0.24	มาก	4
2. การคัดกรองนักเรียน	4.25	0.29	มาก	1
3. การส่งเสริมนักเรียน	3.70	0.24	มาก	5
4. การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน	3.82	0.22	มาก	3
5. การส่งต่อนักเรียน	3.89	0.23	มาก	2
รวมเฉลี่ย	3.89	0.12	มาก	

จากตาราง 4.2 ความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน รองลงมา คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน ($\bar{X} = 3.89$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 3.70$)

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
สถานศึกษาด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมและรายข้อ

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระดับความคิดเห็น			อันดับ ที่
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	
1. ศึกษาข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับด้าน สุขภาพ ด้านการเรียน ด้านครอบครัว ด้านสารเสพติด ด้านความปลอดภัย และด้านความรู้ความสามารถ เป็นต้น	3.98	0.61	มาก	2
2. เยี่ยมบ้านนักเรียนครบทุกคน อย่างน้อยปีการศึกษา ละ 1 ครั้ง	3.92	0.67	มาก	3
3. การตรวจสอบข้อมูลนักเรียนให้เป็นปัจจุบัน	3.87	0.71	มาก	4
4. การจัดทำระเบียบสะสมนักเรียนทุกระดับชั้นและ เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ	3.61	3.98	มาก	6
5. มีการสังเกต และบันทึกพฤติกรรมนักเรียนเป็น รายบุคคล	3.44	0.56	ปานกลาง	9
6. มีการรวบรวมข้อมูลของนักเรียนเพิ่มเติมจาก ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน	3.57	0.55	มาก	8
7. การวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล สรุปผลและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ	3.61	0.58	มาก	6

ตาราง 4.3 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระดับความคิดเห็น			อันดับ ที่
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	
8. มีการทดสอบ ประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q.) ของนักเรียน	3.83	0.63	มาก	5
9. มีการนำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลไปใช้ส่งเสริม พัฒนาและช่วยเหลือนักเรียน	4.25	0.53	มาก	1
รวมเฉลี่ย	3.79	0.24	มาก	

จากตาราง 4.3 ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 5 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 9 ($\bar{X} = 4.25$) รองลงมา คือ ข้อ 1 ($\bar{X} = 3.89$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 5 ($\bar{X} = 3.44$)

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมและรายข้อ

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระดับความคิดเห็น			อันดับ ที่
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	
10. ประชุมเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียนได้อย่างชัดเจน	4.20	0.46	มาก	6
11. มีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.20	0.48	มาก	6
12. จัดทำข้อมูลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	4.23	0.48	มาก	5
13. การใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายในการคัดกรองนักเรียน	4.36	0.54	มาก	1
14. จัดทำเอกสารสารสนเทศผลการคัดกรองและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ	4.29	0.56	มาก	4
15. การรักษาความลับของผลสรุปการคัดกรองนักเรียน	4.31	0.56	มาก	2
16. ใช้แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน (SDQ) ในการคัดกรองนักเรียน	4.31	0.54	มาก	2
17. นำผลการประเมินไปปรับปรุง แก้ไข พัฒนาและดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป	4.14	0.51	มาก	8
รวมเฉลี่ย	4.25	0.29	มาก	

จากตาราง 4.4 ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ข้อ 13 ($\bar{X} = 4.36$) รองลงมา คือ ข้อ 15 และ 16 ($\bar{X} = 4.31$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 17 ($\bar{X} = 4.14$)

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
สถานศึกษาด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวมและรายข้อ

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน	ระดับความคิดเห็น			อันดับ ที่
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	
18. จัดทำแผน / โครงการ / กิจกรรมที่ส่งเสริม และพัฒนานักเรียนที่ครอบคลุมนักเรียนทุกคน	3.26	0.47	ปานกลาง	8
19. การเสริมสร้างความสามารถพิเศษของ นักเรียนตามศักยภาพ	3.86	0.54	มาก	2
20. การจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน	3.80	0.60	มาก	3
21. การสำรวจความสนใจและจัดตั้งกลุ่มตาม ความสนใจ	3.72	0.53	มาก	5
22. จัดทำคู่มือเพื่อกำหนดแนวทางในการจัด กิจกรรมโฮมรูมตลอดปีการศึกษา	3.65	0.56	มาก	6
23. ครูที่ปรึกษาดำเนินกิจกรรมโฮมรูมอย่าง หลากหลาย ผสมผสาน ยืดหยุ่น และเหมาะสม	3.63	0.61	มาก	7
24. การจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม ประจำสัปดาห์	3.87	0.59	มาก	1
25. การจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ผู้บำเพ็ญ ประโยชน์หรือ ยุวภาษา เพื่อเสริมสร้าง คุณลักษณะอันพึงประสงค์	3.76	0.59	มาก	4
รวมเฉลี่ย	3.70	0.24	มาก	

จากตาราง 4.5 ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 18 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 24 ($\bar{X} = 3.87$) รองลงมา คือ ข้อ 19 ($\bar{X} = 3.86$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 18 ($\bar{X} = 3.26$)

ตาราง 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายข้อ

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ด้านการป้องกัน และช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความคิดเห็น			อันดับ ที่
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	
26. การจัดครูแนะแนวหรือครูที่ทำหน้าที่ แนะแนวโดยเฉพาะเพื่อช่วยเหลือนักเรียน	3.83	0.62	มาก	4
27. การให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนที่ ต้องการความช่วยเหลือ	3.75	0.56	มาก	7
28. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ	3.88	0.50	มาก	3
29. การจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อให้ นักเรียนสามารถช่วยเหลือกันได้จริง	3.78	0.58	มาก	6
30. การจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมให้กับ นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน	3.68	0.57	มาก	8
31. การจัดกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดความตระหนักและเอา ใจใส่นักเรียนมากยิ่งขึ้น	3.83	0.62	มาก	4

ตาราง 4.6 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนด้านการป้องกัน และช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความคิดเห็น			อันดับ ที่
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	
32. การจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อป้องกันปัญหา ต่าง ๆ เช่น ยาเสพติด ความประพฤตินักเรียน เป็นต้น	3.93	0.64	มาก	1
33. ครูที่ปรึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถ ดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลายตามความเหมาะสมกับลักษณะ ปัญหาของนักเรียนแต่ละคน	3.89	0.64	มาก	2
รวมเฉลี่ย	3.82	0.22	มาก	

จากตาราง 4.6 ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับภาวะสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาด้านการ ป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 32 ($\bar{X} = 3.93$) รองลงมา คือ ข้อ 33 ($\bar{X} = 3.89$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 30 ($\bar{X} = 3.68$)

ตาราง 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
สถานศึกษาด้านการส่งต่อนักเรียน โดยรวมและรายข้อ

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน	ระดับความคิดเห็น			อันดับ ที่
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	
34. มีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะ แนว ครูฝ่ายปกครอง ครูพยาบาล ครูประจำวิชา เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	3.92	0.64	มาก	3
35. ทำความเข้าใจและชี้แจงถึงความจำเป็นที่ จะต้องส่งต่อแก่นักเรียน	3.94	0.61	มาก	1
36. มีการประสานงานระหว่างครูที่ปรึกษากับ ครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนต่อ	3.91	0.63	มาก	5
37. มีการติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่าง สม่ำเสมอ	3.87	0.67	มาก	7
38. การสรุปข้อมูลนักเรียนและวิธีการ ช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านมากลับมาในบันทึกการส่งต่อ	3.75	0.62	มาก	9
39. การส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญ ภายนอก เพื่อให้การช่วยเหลือ	3.93	0.63	มาก	2
40. การพิจารณาร่วมกันระหว่างคณะครูเพื่อ การส่งต่อภายนอก	3.85	0.62	มาก	8
41. ครูที่ปรึกษากำหนดแนวทางการพิจารณา ในการส่งต่อนักเรียน	3.91	0.65	มาก	5
42. การวางระบบและประสานงาน การดำเนินงานกับหน่วยงานด้านสาธารณสุข และเครือข่ายอื่น	3.92	0.59	มาก	3
รวมเฉลี่ย	3.89	0.23	มาก	

จากตาราง 4.7 ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับภาวะสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาด้านการส่งต่อนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ข้อ 35 ($\bar{X} = 3.94$) รองลงมา คือ ข้อ 39 ($\bar{X} = 3.93$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 38 ($\bar{X} = 3.75$)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดสถานศึกษา ดังตาราง 4.8 - 4.20

ตาราง 4.8 การเปรียบเทียบความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

สภาพการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ต่ำกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.75	0.23	3.85	0.23	3.82*
2. การคัดกรองนักเรียน	4.39	0.24	4.01	0.20	15.09*
3. การส่งเสริมนักเรียน	3.72	0.25	3.65	0.22	2.57*
4. การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน	3.83	0.22	3.80	0.25	1.23
5. การส่งต่อนักเรียน	3.91	0.22	3.84	0.25	2.68*
รวม	3.92	0.11	3.83	0.12	7.12*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.8 พบว่าความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.9 การเปรียบเทียบความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมและรายข้อ

สภาพการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ต่ำกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ศึกษาข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล เกี่ยวกับด้านสุขภาพ ด้านการเรียน ด้าน ครอบครัว ด้านสารเสพติด ด้านความปลอดภัย และด้านความรู้ความสามารถ เป็นต้น	3.94	0.60	4.04	0.62	1.50
2. เยี่ยมบ้านนักเรียนครบทุกคน อย่างน้อยปี การศึกษาละ 1 ครั้ง	3.80	0.67	4.14	0.60	4.58*
3. การตรวจสอบข้อมูลนักเรียนให้เป็นปัจจุบัน	3.85	0.74	3.92	0.67	0.94
4. การจัดทำระเบียบสะสมนักเรียนทุกระดับชั้น และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ	3.60	0.61	3.63	0.64	0.52
5. มีการสังเกต และบันทึกพฤติกรรมนักเรียน เป็นรายบุคคล	3.43	0.55	3.47	0.58	0.64
6. มีการรวบรวมข้อมูลของนักเรียนเพิ่มเติมจาก ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน	3.52	0.53	3.66	0.59	2.19*
7. การวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล สรุปผลและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ	3.60	0.58	3.63	0.57	0.56
8. มีการทดสอบ ประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q.) ของนักเรียน	3.79	0.62	3.91	0.62	1.79
9. มีการนำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลไปใช้ ส่งเสริม พัฒนาและช่วยเหลือนักเรียน	4.25	0.51	4.26	0.53	0.28
รวมเฉลี่ย	3.75	0.23	3.85	0.23	3.82*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.9 พบว่าความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนมากมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ยกเว้นข้อ 2 และ ข้อ 6 มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.10 การเปรียบเทียบความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมและรายข้อ

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียน	ต่ำกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
10. ประชุมเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรอง ในการจัดกลุ่มนักเรียน ได้อย่างชัดเจน	4.28	0.45	4.04	0.44	4.61 [*]
11. มีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรู้จัก นักเรียนเป็นรายบุคคล	4.29	0.46	4.06	0.47	4.55 [*]
12. จัดทำข้อมูลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	4.36	0.48	4.00	0.39	7.34 [*]
13. การใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย ในการคัดกรองนักเรียน	4.48	0.51	4.15	0.53	5.62 [*]
14. จัดทำเอกสารสารสนเทศผลการคัดกรอง และจัดเก็บอย่างเป็นระบบ	4.49	0.50	3.95	0.49	9.44 [*]
15. การรักษาความลับของผลสรุปการคัด กรองนักเรียน	4.50	0.51	4.03	0.49	8.11 [*]
16. ใช้แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน (SDQ) ในการคัดกรองนักเรียน	4.37	0.40	4.13	0.50	7.73 [*]
17. นำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไข พัฒนาและดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป	4.28	0.45	3.91	0.54	6.64 [*]
รวมเฉลี่ย	4.39	0.24	4.01	0.20	15.09 [*]

^{*}มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.10 พบว่าความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
ด้านการ คัดกรองนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความคิดเห็นแตกต่าง
กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.11 การเปรียบเทียบความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30
เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนก
ตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวมและรายข้อ

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน	ต่ำกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
18. จัดทำแผน / โครงการ / กิจกรรมที่ ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่ครอบคลุม นักเรียนทุกคน	3.21	0.42	3.34	0.54	2.35*
19. การเสริมสร้างความสามารถพิเศษของ นักเรียนตามศักยภาพ	3.83	0.54	3.91	0.55	1.29
20. การจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน	3.84	0.60	3.74	0.59	1.37
21. การสำรวจความสนใจและจัดตั้งกลุ่ม ตามความสนใจ	3.76	0.54	3.64	0.49	2.03*
22. จัดทำคู่มือเพื่อกำหนดแนวทางในการจัด กิจกรรมโฮมรูมตลอดปีการศึกษา	3.72	0.56	3.53	0.53	3.08*
23. ครูที่ปรึกษาดำเนินกิจกรรมโฮมรูมอย่าง หลากหลาย ผสมผสาน ยืดหยุ่น และ เหมาะสม	3.68	0.63	3.51	0.55	2.25*
24. การจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรมประจำสัปดาห์	3.91	0.58	3.79	0.61	1.73

ตาราง 4.11 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน	ต่ำกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
25. การจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์หรือ ยุวภาษา เพื่อ เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์	3.80	0.58	3.70	0.62	1.42
รวมเฉลี่ย	3.72	0.25	3.65	0.22	2.57*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.11 พบว่าความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 18, 21, 22 และข้อ 23 มีความ
คิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนข้อ 19, 20, 24 และ 25 มีความคิดเห็น
ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.12 การเปรียบเทียบความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายข้อ

สภาพการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน	ต่ำกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
26. การจัดครูแนะแนวหรือครูที่ทำหน้าที่แนะแนว โดยเฉพาะเพื่อช่วยเหลือนักเรียน	3.85	0.60	3.79	0.65	0.81
27. การให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือ	3.76	0.57	3.74	0.56	0.06
28. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.89	0.48	3.85	0.55	0.61
29. การจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อให้ นักเรียนสามารถช่วยเหลือกันได้จริง	3.82	0.57	3.71	0.58	1.70
30. การจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียน ที่มีปัญหาทางการเรียน	3.68	0.56	3.66	0.58	0.09
31. การจัดกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดความตระหนักและเอาใจใส่ นักเรียนมากยิ่งขึ้น	3.84	0.60	3.82	0.66	0.31
32. การจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อป้องกันปัญหา ต่าง ๆ เช่น ยาเสพติด ความประพฤติกู้สาว เป็นต้น	3.95	0.65	3.88	0.63	0.97
33. ครูที่ปรึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถ ดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลายตามความเหมาะสมกับลักษณะ ปัญหาของนักเรียนแต่ละคน	3.87	0.63	3.92	0.66	0.69
รวมเฉลี่ย	3.83	0.22	3.80	0.25	1.23

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.12 พบว่าความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
จำแนกตามประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและ
รายข้อมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.13 การเปรียบเทียบความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30
เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนก
ตามประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยรวมและรายข้อ

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียน	ต่ำกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
34. มีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยัง ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ครูพยาบาล ครูประจำวิชา เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ของนักเรียน	3.91	0.63	3.92	0.68	0.12
35. ทำความเข้าใจและชี้แจงถึงความจำเป็นที่ จะต้องส่งต่อแก่นักเรียน	3.94	0.62	3.96	0.61	0.27
36. มีการประสานงานระหว่างครูที่ปรึกษากับ ครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนต่อ	3.92	0.63	3.89	0.64	0.48
37. มีการติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียน อย่างสม่ำเสมอ	3.93	0.66	3.79	0.69	1.60
38. การสรุปข้อมูลนักเรียนและวิธีการ ช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านมาในบันทึกการส่งต่อ	3.74	0.60	3.78	0.67	0.55
39. การส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญ ภายนอก เพื่อให้การช่วยเหลือ	4.00	0.62	3.80	0.63	2.66*
40. การพิจารณาร่วมกันระหว่างคณะครูเพื่อ การส่งต่อภายนอก	3.88	0.61	3.80	0.63	1.02

ตาราง 4.13 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียน	ต่ำกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
41. ครูที่ปรึกษากำหนดแนวทาง การพิจารณาในการส่งต่อนักเรียน	3.95	0.67	3.82	0.60	1.77
42. การวางระบบและประสานงาน การดำเนินงานกับหน่วยงานด้านสาธารณสุข และเครือข่ายอื่น	3.97	0.59	3.82	0.58	2.23*
รวมเฉลี่ย	3.91	0.22	3.84	0.25	2.68*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.13 พบว่าความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
จำแนกตามประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนมากมีความคิดเห็นไม่แตกต่าง
กันยกเว้นข้อ 39 และ ข้อ 42 มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.14 การเปรียบเทียบความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30
เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนก
ตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

สภาพการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่		ขนาดใหญ่พิเศษ		F
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. การรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล	3.70	0.24	3.71	0.21	3.76	0.22	3.96	0.18	27.88 [*]
2. การคัดกรองนักเรียน	4.26	0.27	4.24	0.23	4.19	0.28	4.34	0.36	4.21 [*]
3. การส่งเสริมนักเรียน	3.89	0.18	3.71	0.25	3.57	0.18	3.67	0.24	22.30 [*]
4. การป้องกันและ ช่วยเหลือนักเรียน	4.05	0.21	3.86	0.20	3.74	0.20	3.70	0.17	40.15 [*]
5. การส่งต่อนักเรียน	4.11	0.21	3.92	0.20	3.78	0.20	3.82	0.21	32.59 [*]
รวมเฉลี่ย	4.00	0.10	3.89	0.11	3.81	0.08	3.90	0.10	41.28[*]

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.14 พบว่าความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้วิธีเชฟเฟ่ ปรากฏดังตาราง 4.15 - 4.20

ตาราง 4.15 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวม

ขนาดสถานศึกษา		เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
	\bar{X}	4.00	3.89	3.81	3.90
เล็ก	4.00	-	0.11*	0.19*	0.10*
กลาง	3.89	-	-	0.08*	0.01
ใหญ่	3.81	-	-	-	0.09*
ใหญ่พิเศษ	3.90	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.15 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยรวม พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลางและใหญ่พิเศษมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.16 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล

ขนาดสถานศึกษา		เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
	\bar{X}	3.70	3.71	3.76	3.96
เล็ก	3.70	-	0.01	0.06	0.26*
กลาง	3.71	-	-	0.05	0.25*
ใหญ่	3.76	-	-	-	0.20*
ใหญ่พิเศษ	3.96	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.16 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ ความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนใน สถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า ครูที่ ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นแตกต่างกับครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่าง

ตาราง 4.17 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการคัดกรองนักเรียน

ขนาดสถานศึกษา	\bar{X}	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
		4.26	4.24	4.19	4.34
เล็ก	4.26	-	0.02	0.07	0.08
กลาง	4.24	-	-	0.05	0.10
ใหญ่	4.19	-	-	-	0.15*
ใหญ่พิเศษ	4.34	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.17 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ ความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน สถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานใน สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นแตกต่างกับครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่าง

ตาราง 4.18 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมนักเรียน

ขนาดสถานศึกษา	\bar{X}	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
		3.89	3.71	3.57	3.67
เล็ก	3.89	-	0.18*	0.32*	0.22*
กลาง	3.71	-	-	0.14*	0.04
ใหญ่	3.57	-	-	-	0.10*
ใหญ่พิเศษ	3.67	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.18 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ ความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน สถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมนักเรียน พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานใน สถานศึกษาขนาดกลาง และใหญ่พิเศษมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนคู่อื่นๆ แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.19 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการป้องกันและช่วยเหลือ นักเรียน

ขนาดสถานศึกษา		เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
	\bar{X}	4.05	3.86	3.74	3.70
เล็ก	4.05	-	0.19*	0.31*	0.35*
กลาง	3.86	-	-	0.12*	0.16*
ใหญ่	3.74	-	-	-	0.04
ใหญ่พิเศษ	3.70	-	-	-	-

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.19 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ ความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน สถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน พบว่า ครูที่ ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ และใหญ่พิเศษมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.20 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการส่งต่อนักเรียน

ขนาดสถานศึกษา	\bar{X}	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
		4.11	4.11	3.92	3.78
เล็ก	4.11	-	0.19*	0.33*	0.29*
กลาง	3.92	-	-	0.14*	0.10
ใหญ่	3.78	-	-	-	0.04*
ใหญ่พิเศษ	3.82	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.20 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ ความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน สถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า ครูที่ ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ดังตาราง 4.21

ตาราง 4.21 จำนวนร้อยละและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ตามความคิดเห็นครู

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ความคิดเห็นเพิ่มเติม		
1. ครูควรดูแลเรื่องพฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะเรื่อง ชู้สาวและยาเสพติด	53	50.96
2. ครูควรประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ชุมชน ผู้ปกครอง ผู้นำท้องถิ่น เพื่อช่วยกันในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	36	34.62
3. ครูควรจัดทำข้อมูลนักเรียนให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ และนำข้อมูล มาใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	15	14.42
รวม	104	100.00
ปัญหา / อุปสรรค		
1. ครูขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	29	29.90
2. ครูที่ปรึกษาดูแลนักเรียนได้ไม่ทั่วถึง เนื่องจากนักเรียนมีจำนวน มาก	51	52.57
3. นักเรียนที่มีปัญหาครอบครัว ทำให้ยากต่อการดูแล		
4. โรงเรียนขาดครูแนะแนวที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษานักเรียน โดยเฉพาะ	12	12.38
	5	5.15
รวม	97	100.00

ตาราง 4.21 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ข้อเสนอแนะ		
1. ครูควรเอาใจใส่นักเรียนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง	34	25.76
2. โรงเรียนควรจัดทำคู่มือครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	22	16.67
3. ผู้บริหารควรจัดประชุมครู เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน	45	34.09
4. ครูควรเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ครบ 100% เพื่อรู้จักนักเรียนทุกคนจะได้ดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ตรงตามสภาพความต้องการ	31	23.48
รวม	132	100.00

จากตาราง 4.21 พบว่าความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ความคิดเห็นเพิ่มเติมมากที่สุดคือ ครูควรดูแลเรื่องพฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะเรื่องผู้สาวและยาเสพติด (ร้อยละ 50.96) ปัญหา / อุปสรรค ครูที่ปรึกษาดูแลนักเรียนได้ไม่ทั่วถึง เนื่องจากนักเรียนมีจำนวนมาก (ร้อยละ 52.57) ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารควรจัดประชุมครูเพื่อหาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน (ร้อยละ 34.09)

ระยะที่ 2 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

ผู้วิจัยได้หาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยการสัมภาษณ์ แนวคำถาม สักเคราะห์จากข้อมูลการวิจัยสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ที่พบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2 อันดับแรก ทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 8 คน และครูที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 8 คนรวมทั้งหมด 16 คน จากนั้นผู้วิจัยได้นำผลการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์ร่วมกับแนวคิดทฤษฎี บทที่ 2 ได้แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ปรากฏดังตาราง 4.21 - 4.25 ดังนี้

ตาราง 4.22 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ข้อคำถามในการสัมภาษณ์	แนวทางการพัฒนา
1. จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการปฏิบัติ เรื่อง “มีการสังเกต และบันทึกพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิค วิธีการ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง	1. สถานศึกษาควรจัดอบรมครูเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถดำเนินงานอย่างมีขั้นตอนและมีประสิทธิภาพ 2. ครูที่ปรึกษาซึ่งเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน ควรดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างเต็มที่ ควรสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคลครบทุกคน พร้อมทั้งจดบันทึกพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัวและด้านอื่น ๆ 3. สถานศึกษาควรพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน เช่น แบบสำรวจ

ตาราง 4.22 (ต่อ)

ข้อคำถามในการสัมภาษณ์	แนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน
	พฤติกรรมทางการเรียน แบบสำรวจนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ แบบบันทึกการสังเกต แบบบันทึกการสัมภาษณ์ แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน”
2. จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการปฏิบัติเรื่อง “มีการรวบรวมข้อมูลของนักเรียนเพิ่มเติมจากผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิค วิธีการ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง	<p>1. สถานศึกษาควรประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานให้ เป็นไปตามแนวทางเดียวกัน</p> <p>2. ครูที่ปรึกษาควรเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ครบทุกคน จะได้ข้อมูลนักเรียนจากผู้ปกครองโดยตรง เพื่อจะได้รู้จักและมีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น จะได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียน ส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาให้นักเรียนได้ตรงตามสภาพความต้องการ</p> <p>3. ครูควรศึกษาบริบทชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น สภาพสังคม เศรษฐกิจ วิถีชีวิต มีการประสานความร่วมมือกับชุมชน เพื่อจะได้เข้าใจนักเรียนมากยิ่งขึ้น</p>

จากตาราง 4.22 ข้อสรุปที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 30 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ดังนี้ สถานศึกษาควรจัดอบรมครูเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถดำเนินงานอย่างมีขั้นตอนและมีประสิทธิภาพ ครูที่ปรึกษาซึ่งเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานควรดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างเต็มที่ ควรสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคลครบทุกคน พร้อมทั้งจดบันทึกพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ

ประกอบด้วย ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัวและด้านอื่น ๆ สถานศึกษาควรพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน เช่น แบบสำรวจพฤติกรรมทางการเรียน แบบสำรวจนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ แบบบันทึกการสังเกต แบบบันทึกการสัมภาษณ์ แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน สถานศึกษาควรประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานให้เป็นไปตามแนวทางเดียวกันครูที่ปรึกษาควรเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ครบทุกคน จะได้ข้อมูลนักเรียนจากผู้ปกครองโดยตรง เพื่อจะได้รู้จักและมีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น จะได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียน ส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาให้นักเรียนได้ตรงตามสภาพความต้องการ ครูควรศึกษาบริบทชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น สภาพสังคม เศรษฐกิจ วิถีชีวิต มีการประสานความร่วมมือกับชุมชน เพื่อจะได้เข้าใจนักเรียนมากยิ่งขึ้น

ตาราง 4.23 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ด้านการคัดกรองนักเรียน

ข้อคำถามในการสัมภาษณ์	แนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน
1. จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการปฏิบัติเรื่อง “นำผลการประเมินไปปรับปรุง แก้ไขพัฒนาและดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิค วิธีการ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง	1. สถานควรจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา เพื่อหาวิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง 2. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา ให้ตรงตามสภาพปัญหา และพัฒนา ศักยภาพของนักเรียนแต่ละบุคคล
2. จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการปฏิบัติเรื่อง “มีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิค วิธีการ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง	1. สถานศึกษาควรมีการประชุมเพื่อวางแผนเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนให้มีมาตรฐาน เป็นไปตามแนวทางเดียวกัน 2. สถานศึกษาควรพัฒนาเครื่องมือเพื่อคัดกรองปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน 3. เมื่อทำการคัดกรองนักเรียนแล้วควรสรุปผลการคัดกรองเพื่อเป็นข้อมูลให้ครูที่ปรึกษาใช้ในการส่งเสริม

จากตาราง 4.23 ข้อเสนอที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ด้านการคัดกรองนักเรียน ดังนี้ สถานควรจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา เพื่อหาวิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง หรือกลุ่มมีปัญหา ให้ตรงตามสภาพปัญหา และพัฒนาศักยภาพของนักเรียนแต่ละบุคคล สถานศึกษาควรมีการประชุมเพื่อวางแผนเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนให้มีมาตรฐาน เป็นไปตามแนวทางเดียวกัน สถานศึกษาควรพัฒนาเครื่องมือเพื่อคัดกรองปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน เมื่อทำการคัดกรองนักเรียนแล้วควรสรุปผลการคัดกรองเพื่อเป็นข้อมูลให้ครูที่ปรึกษาใช้ในการส่งเสริม และแก้ไขปัญหานักเรียนต่อไป

ตาราง 4.24 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ด้านการส่งเสริมนักเรียน

ข้อความในการสัมภาษณ์	แนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน
1. จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการปฏิบัติเรื่อง “จัดทำแผน / โครงการ / กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนที่ครอบคลุมนักเรียนทุกคน” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิค วิธีการ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง	1. สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้นักเรียนเสนอความคิดเห็นในเรื่องกิจกรรมที่นักเรียนสนใจ เพื่อครูจะได้จัดกิจกรรมให้สอดคล้องตรงตามความสนใจและความต้องการของนักเรียน 2. สถานศึกษาควรใช้ข้อมูลด้านการคัดกรองนักเรียนเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผน / โครงการ / กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้ครอบคลุมนักเรียนทุกคน

ตาราง 4.24 (ต่อ)

ข้อคำถามในการสัมภาษณ์	แนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน
<p>2. จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการปฏิบัติเรื่อง “ครูที่ปรึกษาดำเนินกิจกรรมโฮมรูม อย่าง หลากหลาย ผสมผสาน ยืดหยุ่น และเหมาะสม” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิค วิธีการ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถานศึกษาควรจัดอบรมครูให้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม โฮมรูม เพื่อให้ครูสามารถดำเนินกิจกรรมโฮมรูมได้อย่างหลากหลาย และเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน 2. ครูที่ปรึกษาควรดำเนินกิจกรรมโฮมรูม ให้สอดคล้องกับระดับชั้นของนักเรียนและควรกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนว่าอยากพัฒนานักเรียนด้านใดและควรจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนให้ครบทุกด้าน 3. ครูที่ปรึกษาควรประเมินการจัดกิจกรรมโฮมรูมเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมโฮมรูมในภาคการศึกษาหรือปีการศึกษาต่อไป

จากตาราง 4.24 ข้อสรุปที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 30 ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียนดังนี้ สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้นักเรียนเสนอความคิดเห็นในเรื่องกิจกรรมที่นักเรียนสนใจ เพื่อครูจะได้จัดกิจกรรมให้สอดคล้องตรงตามความสนใจและความต้องการของนักเรียน สถานศึกษาควรใช้ข้อมูลด้านการคัดกรองนักเรียนเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผน / โครงการ / กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้ครอบคลุมนักเรียนทุกคน สถานศึกษาควรจัดอบรมครูให้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมโฮมรูม เพื่อให้ครูสามารถดำเนินกิจกรรมโฮมรูมได้ อย่างหลากหลาย และเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรดำเนินกิจกรรมโฮมรูม ให้สอดคล้องกับระดับชั้นของนักเรียนและควรกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนว่าอยากพัฒนานักเรียนด้านใดและควรจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนให้ครบทุกด้าน ครูที่ปรึกษาควร

ประเมินการจัดกิจกรรมโฮมรูมเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมโฮมรูม
ในภาคการศึกษาหรือปีการศึกษาต่อไป

ตาราง 4.25 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ด้านการป้องกันและช่วยเหลือ
นักเรียน

ข้อคำถามในการสัมภาษณ์	แนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน
1. จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการปฏิบัติเรื่อง “การให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือ” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิค วิธีการ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานหรือ แก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถานศึกษาควรจัดอบรมครูเกี่ยวกับจิตวิทยา และการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน เพื่อให้ครูมีความรู้ สามารถให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2. ครูที่ปรึกษาควรสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียนเพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจที่จะขอคำปรึกษากับครูที่ปรึกษาได้ 3. ครูที่ปรึกษาควรมีบุคลิกภาพที่ดี มีทัศนคติที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนเพื่อให้มีความน่าเชื่อถือ และน่าเคารพ 4. สถานศึกษาควรมีครูแนะแนวที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษานักเรียนโดยเฉพาะ
2. จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการปฏิบัติเรื่อง “การจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิค วิธีการ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานหรือ แก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง	<ol style="list-style-type: none"> 1. ควรมีการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่เรียนอ่อน เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการเรียน 2. ครูที่สอนในระดับชั้นเดียวกันควรร่วมกันวางแผนสอนซ่อมเสริม เพื่อหาวิธีการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลการเรียนอ่อน หรือ เรียนรู้ได้ช้า

จากตาราง 4.25 ข้อสรุปที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนดังนี้ สถานศึกษาควรจัดอบรมครูเกี่ยวกับจิตวิทยาและการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน เพื่อให้ครูมีความรู้ สามารถให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูที่ปรึกษาควรสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจที่จะขอคำปรึกษากับครูที่ปรึกษาได้ ครูที่ปรึกษาควรมีบุคลิกภาพที่ดี มีทัศนคติที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน เพื่อให้มีความน่าเชื่อถือ และน่าเคารพ สถานศึกษาควรมีครูแนะแนวที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษานักเรียนโดยเฉพาะ ควรมีการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่เรียนอ่อน เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการเรียน ครูที่สอนในระดับชั้นเดียวกันควรร่วมกันวางแผนสอนซ่อมเสริม เพื่อหาวิธีการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลการเรียนอ่อน หรือเรียนรู้ได้ช้า

ตาราง 4.26 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ด้านการส่งต่อนักเรียน

ข้อคำถามในการสัมภาษณ์	แนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน
1. จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการปฏิบัติเรื่อง “การพิจารณาร่วมกันระหว่างคณะครูเพื่อการส่งต่อภายนอก” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิค วิธีการ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง	<p>1. เนื่องจากปัญหาของนักเรียนเป็นเรื่องเฉพาะด้าน ดังนั้นครูที่ปรึกษาต้องร่วมกันพิจารณาว่าควรส่งต่อหรือไม่ เพราะเกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึกของนักเรียน เป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนและหวั่นไหวทางจิตใจได้ง่าย</p> <p>2. ครูที่ปรึกษาควรมีการวางแผนการส่งต่อร่วมกันกับคณะครูท่านอื่น ๆ ไม่ควรปล่อยให้ เป็นหน้าที่ของครูที่ปรึกษาค้นคนเดียวเท่านั้น</p> <p>3. สถานศึกษาควรประชุมร่วมกันเพื่อวางแผนเกณฑ์การส่งต่อนักเรียนทั้งการส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอก ให้มีมาตรฐานและแนวปฏิบัติเดียวกันทั้งสถานศึกษา</p>

ตาราง 4.26 (ต่อ)

ข้อความในการสัมภาษณ์	แนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน
2. จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการปฏิบัติเรื่อง “การสรุปข้อมูลนักเรียนและวิธีการช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านมาในบันทึกการส่งต่อ” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิค วิธีการ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง	<ol style="list-style-type: none"> 1. เมื่อมีการส่งต่อนักเรียนครูที่ปรึกษาควรสรุปข้อมูลนักเรียนและวิธีการช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านมาในบันทึกการส่งต่อ เพื่อให้มีความสะดวกในการวางแผนเพื่อช่วยเหลือนักเรียน 2. เมื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนแล้วครูควรบันทึกการช่วยเหลือโดยทันที เพื่อเป็นข้อมูลและหลักฐานว่าได้ช่วยเหลือนักเรียนแล้ว 3. กรณีที่นักเรียนมีปัญหาที่ยากต่อการช่วยเหลือ ข้อมูลในบันทึกการส่งต่อ จะเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยวางแผนแก้ไขปัญหานั้นให้นักเรียนได้”

จากตาราง 4.26 ข้อสรุปที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ด้านการส่งต่อนักเรียน ดังนี้ เนื่องจากปัญหาของนักเรียนเป็นเรื่องเฉพาะด้าน ดังนั้นครูที่ปรึกษาต้องร่วมกันพิจารณาว่าควรส่งต่อหรือไม่ เพราะเกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึกของนักเรียนเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อน และหวั่นไหวทางจิตใจได้ง่าย ครูที่ปรึกษาคควรมีการวางแผนการส่งต่อร่วมกับคณะครูท่านอื่น ๆ ไม่ควรปล่อยให้เป็นที่ของครูที่ปรึกษาคนเดียวเท่านั้น สถานศึกษาควรประชุมร่วมกันเพื่อวางแผน เกณฑ์การส่งต่อนักเรียนทั้งการส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอกให้มีมาตรฐานและแนวปฏิบัติเดียวทั้งสถานศึกษา เมื่อมีการส่งต่อนักเรียนครูที่ปรึกษาควรสรุปข้อมูลนักเรียนและวิธีการช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านมาในบันทึกการส่งต่อเพื่อให้มีความสะดวกในการวางแผนเพื่อช่วยเหลือนักเรียน เมื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนแล้วครูควรบันทึกการช่วยเหลือโดยทันที เพื่อเป็นข้อมูลและหลักฐานว่าได้ช่วยเหลือนักเรียนแล้ว กรณีที่นักเรียนมีปัญหาที่ยากต่อการช่วยเหลือ ข้อมูลในบันทึกการส่งต่อ จะเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยวางแผนแก้ไขปัญหานั้นให้นักเรียนได้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการดำเนินการวิจัยการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ผู้วิจัยจะสรุปผล อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ
 - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 แตกต่างกัน

2. ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ในปีการศึกษา 2561 จำนวนทั้งสิ้น 2,061 คน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากรโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นครู จำนวน 327 คน แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำการพัฒนาเครื่องมือ เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ผลปรากฏว่าได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.90 - 5.22 มีค่า 1.75 ขึ้นไป จำนวน 42 ข้อ และเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9538 ซึ่งผ่านเกณฑ์และนำไปใช้เก็บข้อมูลได้ แบบสัมภาษณ์ แนวคำถามสังเคราะห์จากข้อมูลการวิจัยสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ที่พบว่ามีปัญหามากที่สุด 1-2 อันดับโดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำการพัฒนาเครื่องมือ เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เพื่อขอความอนุเคราะห์ส่งแบบสอบถามถึงครูในสังกัด จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามส่งผ่านทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 กรณีไม่ได้รับแบบสอบถามคืนภายในเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยจะติดตามด้วยตนเอง ผลปรากฏว่าแบบสอบถาม

จำนวน 327 ฉบับ เก็บรวบรวมมาได้ จำนวน 327 คน และมีความสมบูรณ์ 327 คน คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าที่ต้องการวิเคราะห์ ตามประเด็นดังต่อไปนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1) การศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่และร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ

2) การศึกษาระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การเปรียบเทียบสภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน วิเคราะห์โดยการทดสอบค่า t (t -test Independent) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการเปรียบเทียบสภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดสถานศึกษา วิเคราะห์โดยการหาความแปรปรวนทางเดียวโดยการทดสอบค่า F -test (One-way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ให้นำมาทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe' Method) โดยกำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

3) ข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกัน แล้วแจกแจงความถี่ ร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

ระยะที่ 2 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 8 คน และครู จำนวน 8 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ ลักษณะของแบบสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งมีโครงสร้างโดยกำหนดประเด็นหรือข้อคำถาม ซึ่งได้มาจากการผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จากการวิจัยระยะที่ 1 โดยนำประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2 อันดับแรกในแต่ละด้านมาเป็นประเด็นในการสร้างข้อคำถาม เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำการพัฒนาเครื่องมือ เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตัวเอง โดยสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

4.1 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และครู มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดกลุ่มประเด็นเดียวกันไว้ด้วยกัน

4.2 พิจารณาข้อมูลตามผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปและบรรยายในรูปแบบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ตามความคิดเห็นของครู โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน การส่งต่อนักเรียน การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการส่งเสริมนักเรียนตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 สรุปเป็นรายด้าน ดังนี้

3.1 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า ความคิดเห็นเพิ่มเติมมากที่สุด คือ ครูควรดูแลเรื่องพฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะเรื่องสูบบุหรี่และยาเสพติด (ร้อยละ 50.96) ปัญหา / อุปสรรค ครูที่ปรึกษาดูแลนักเรียนได้ไม่ทั่วถึง เนื่องจากนักเรียนมีจำนวนมาก (ร้อยละ 52.57) ข้อเสนอแนะ ครูควรเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ครบ 100 % เพื่อรู้จักนักเรียนทุกคนจะได้ดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ตรงตามสภาพความต้องการ (ร้อยละ 34.09)

3.2 แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล คือ สถานศึกษาควรจัดอบรมครูเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถดำเนินงานอย่างมีขั้นตอนและมีประสิทธิภาพ ครูที่ปรึกษา ควรสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคลครบทุกคน พร้อมทั้งจดบันทึกพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัวและด้านอื่น ๆ สถานศึกษาควรพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน เช่น แบบสำรวจพฤติกรรมทางการเรียน แบบสำรวจนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ แบบบันทึกการสังเกต แบบบันทึกการสัมภาษณ์ แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน สถานศึกษาควรประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อหา

แนวทางการดำเนินงานให้เป็นไปตามแนวทางเดียวกัน ครูที่ปรึกษาควรเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ครบทุกคน จะได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียน ส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหา นักเรียนได้ตรงตามสภาพความต้องการ ครูควรศึกษารับทฤษฎีในด้านต่าง ๆ เช่น สภาพสังคม เศรษฐกิจ วิถีชีวิต มีการประสานความร่วมมือกับชุมชน เพื่อจะได้เข้าใจนักเรียนมากยิ่งขึ้น

3.3 แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน คือ สถานควรจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา เพื่อหาวิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง หรือกลุ่มมีปัญหา ให้ตรงตามสภาพปัญหาและ พัฒนาศักยภาพของนักเรียนแต่ละบุคคล สถานศึกษาควรมีการประชุมเพื่อวางแผนเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนให้มีมาตรฐาน เป็นไปตามแนวทางเดียวกัน สถานศึกษาควรพัฒนาเครื่องมือเพื่อคัดกรองปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน เมื่อทำการคัดกรองนักเรียนแล้วควรสรุปผลการคัดกรองเพื่อเป็นข้อมูลให้ครูที่ปรึกษาใช้ในการส่งเสริม และแก้ไขปัญหาให้นักเรียนต่อไป

3.4 แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริม นักเรียน คือสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้นักเรียนเสนอความคิดเห็นในเรื่องกิจกรรมที่นักเรียนสนใจ เพื่อครูจะได้จัดกิจกรรมให้สอดคล้องตรงตามความสนใจและความต้องการของนักเรียน สถานศึกษาควรใช้ข้อมูลด้านการคัดกรองนักเรียนเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผน / โครงการ / กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้ครอบคลุมนักเรียนทุกคน สถานศึกษาควรจัดอบรมครูให้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมโฮมรูม เพื่อให้ครูสามารถดำเนินกิจกรรมโฮมรูมได้อย่างหลากหลาย และเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรดำเนินกิจกรรมโฮมรูมให้สอดคล้องกับระดับชั้นของนักเรียนและควรกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนว่าอยากพัฒนานักเรียนด้านใดและควรจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนให้ครบทุกด้าน ครูที่ปรึกษาควรประเมินการจัดกิจกรรมโฮมรูมเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมโฮมรูมในภาคการศึกษา หรือปีการศึกษาต่อไป

3.5 แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน คือ สถานศึกษาควรจัดอบรมครูเกี่ยวกับจิตวิทยาและการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน เพื่อให้ครูมีความรู้ สามารถให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูที่ปรึกษาควรสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจที่จะขอคำปรึกษากับครูที่ปรึกษาได้ ครูที่ปรึกษาควรมีบุคลิกภาพที่ดี มีทัศนคติที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนเพื่อให้ความน่าเชื่อถือ และน่าเคารพ สถานศึกษาควรมีครูแนะแนวที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษานักเรียน โดยเฉพาะ ควรมีการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่เรียนอ่อน เพื่อ

แก้ไขปัญหาด้านการเรียน ครูที่สอนในระดับชั้นเดียวกันควรร่วมกันวางแผนสอนซ่อมเสริม เพื่อหาวิธีการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลการเรียนอ่อน หรือเรียนรู้ได้ช้า

3.6 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน คือ เนื่องจากปัญหาของนักเรียนเป็นเรื่องเฉพาะด้าน ดังนั้นครูที่ปรึกษาต้องร่วมกันพิจารณาว่าควรส่งต่อหรือไม่ เพราะเกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึกของนักเรียน เป็นเรื่องที่มีความซับซ้อน และหวั่นไหวทางจิตใจได้ง่าย ครูที่ปรึกษาควรมีการวางแผนการส่งต่อร่วมกับกับคณะครูท่านอื่น ๆ ไม่ควรปล่อยให้หน้าหน้าที่ของครูที่ปรึกษาคนเดียวเท่านั้น สถานศึกษาควรประชุมร่วมกันเพื่อวางแผน เสนอการส่งต่อนักเรียนทั้งการส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอก ให้มีมาตรฐานและแนวปฏิบัติเดียวทั้งสถานศึกษา เมื่อมีการส่งต่อนักเรียนครูที่ปรึกษาควรสรุปข้อมูลนักเรียนและวิธีการช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านมาในบันทึกการส่งต่อ เพื่อให้มีความสะดวกในการวางแผนเพื่อช่วยเหลือนักเรียน เมื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนแล้วครูควรบันทึกการช่วยเหลือโดยทันที เพื่อเป็นข้อมูลและหลักฐานว่าได้ช่วยเหลือนักเรียนแล้ว กรณีที่นักเรียนมีปัญหาที่ยากต่อการช่วยเหลือ ข้อมูลในบันทึกการส่งต่อ จะเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยวางแผนแก้ไขปัญหานักเรียนได้

อภิปรายผล

การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่จะดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน มีครูประจำชั้นหรือ ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าว โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อาทิ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร ครูทุกคน ฯลฯ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จึงกำหนดนโยบายสำคัญ ให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนซึ่งนักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือ พิทักษ์ ปกป้อง คุ้มครองอย่างรอบด้าน ด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสมและทันการณ์ ได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความสุข และปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ กำหนดจุดเน้นเพื่อการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นแนวทางสู่การ ปฏิบัติ ในปี พ.ศ. 2562 - 2564 เป็นปีแห่งการรู้จัก รัก เข้าใจ ห่วงใย ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 : 1 - 2) ประกอบกับแผนพัฒนาการศึกษาขั้น พื้นฐานปี 2559 - 2562 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ในกลยุทธ์ที่ 2 การเพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึง ครอบคลุมผู้เรียน ให้ได้รับโอกาส ในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และมีคุณภาพ ข้อ 2 ที่ระบุไว้ว่า เสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดความเสี่ยงในการออกกลางคัน และดูแลช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส และเด็กที่ไม่ อยู่ในทะเบียนราษฎรอย่างเหมาะสม ได้แก่ พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ นักเรียนเป็นรายบุคคล ทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพให้มีประสิทธิภาพและต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน โดยเฉพาะเมื่อเกิด การส่งต่อนักเรียน สนับสนุนการบริหารจัดการงบประมาณ ประเภทเงินอุดหนุนรายหัวให้ ผู้เรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้แบบตามตัวผู้เรียน มีการเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ สร้างความ เข้มแข็งของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบส่งเสริมความประพฤตินักเรียน และระบบ คุ้มครองนักเรียน รวมทั้งให้เชื่อมโยงทุกระดับกับงานที่สัมพันธ์ ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำระบบดูแลช่วยเหลือ และจัดการศึกษาที่เหมาะสม สำหรับเด็กด้อยโอกาสที่ไม่อยู่ใน ทะเบียนราษฎร เช่น เด็กไร้สัญชาติ เด็กพลัดถิ่น เด็กต่างด้าว เด็กไทยที่ไม่มีเลขประจำตัว ประชาชน บุตรหลานของแรงงานต่างด้าว เป็นต้น ซึ่งจากเหตุผลที่กล่าวมาดังกล่าวทั้งหมดทำ ให้ผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ปกาวรรณ แก้วโพธิ์ (2559 : 91) ได้ศึกษาผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการศึกษาพบว่า ผลการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการ ป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคุ้มครองนักเรียน ด้านการ ช่วยเหลือ ด้านการส่งต่อนักเรียนและด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และสอดคล้องกับ วีระพล ลอยประโคน (2559 : 156) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียนรองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน และสอดคล้องกับ สุกฤตา เสนาราช (2559 : 92) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแนะแนวเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมา คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียนตามลำดับ และสอดคล้องกับ กฤตยา เรืองรัมย์ (2557 : 123) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 บุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ปรึกษา เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 บุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จำแนกตามประเภทการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา สรุปเป็นประเด็น ได้ดังนี้

2.1 จำแนกตามประเภทการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ในกรณีที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อาจเนื่องมาจาก ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ย่อมมีการรับรู้ การเรียนรู้ ความคิด การแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์มากย่อมผ่านปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมานานมาก จึงเกิดการเรียนรู้และพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อส่งต่อนักเรียนจึงส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทันท่วงที แตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์น้อย ต้องพบเจอปัญหาอุปสรรคที่ยังไม่เคยพบ จึงต้องเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ และเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบันในด้านการรับรู้ สังคม ประเพณี โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่านิยมที่มีต่อการศึกษา ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน ส่งผลให้บทบาทหน้าที่ของครูเปลี่ยนแปลงไป ครูต้องเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำกับนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเรียน ความประพฤติปฏิบัติตน การเป็นพลเมืองดี

ของสังคม ดังนั้นประสพการณ์ของครูจะทำให้ครูเกิดการเรียนรู้ ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี สอดคล้องกับ วีระพล ลอยประโคน (2559 : 157) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับ สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามประสพการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ วิญญา ผ่องใส (2556 : 103) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา เขต 18 ผลการศึกษาพบว่า สภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา เขต 18 จำแนกตามประสพการณ์ โดยรวมด้านการ ส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อนักเรียน มีปัญหาการดำเนินงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูมีประสพการณ์น้อยกว่า 10 ปี มีปัญหา มากกว่าครูที่มีประสพการณ์มากกว่า 10 - 20 ปีขึ้นไป และยังสอดคล้องกับ สราวุฒิ แก้วจรัญ (2555 : 94) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษาที่ ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีประสพการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและด้านการป้องกันแก้ไข ปัญหานักเรียน ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องจาก บริบทของสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันย่อมแตกต่างกัน ในด้าน สภาพสังคม บุคลากรและทรัพยากร โดยสถานศึกษาขนาดใหญ่หรือขนาดใหญ่พิเศษจะตั้งอยู่ใน ตัวจังหวัดหรืออำเภอที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ การคมนาคม การเข้าถึงแหล่งสาธารณูปโภค ในขณะที่สถานศึกษาขนาดเล็กหรือกลางจะตั้งอยู่ในอำเภอเล็ก ๆ หรือโรงเรียนประจำตำบล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสังคมชนบท โดยบริบทของสถานศึกษาจึงมีความแตกต่างกันในด้านความเป็นอยู่ การคมนาคม ความคาดหวังของชุมชนที่มีต่อสถานศึกษา สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้ปกครอง รวมทั้งสัมพันธภาพระหว่างโรงเรียนกับชุมชน นอกจากนี้สภาพการปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างก็มีความแตกต่างกัน อาจกล่าวได้ว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่หรือใหญ่พิเศษมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ มากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็กหรือกลาง เช่น ความพร้อมด้านบุคลากร ด้านทรัพยากร จึงส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษานำนโยบายเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาปฏิบัติแตกต่างกันตามบริบท บุคลากรและทรัพยากร จากเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ พูลสิน เทียมตรี (2559 : 79) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และสอดคล้องกับ วราวุฒิ เหล่าจินดา (2559 : 119) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ วีระพล ลอยประโคน (2559 : 161) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังคงสอดคล้องกับ กฤตยา เรืองรัมย์ (2557 : 123) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32 ผลการศึกษาพบว่า

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ปรึกษา เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นกัน

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพและแนวทางการพัฒนาระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ตามความคิดเห็นของครู สรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

3.1 ความคิดเห็นเพิ่มเติม พบว่าประเด็นที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ครูควรดูแลเรื่อง พฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะเรื่อง ชู้สาวและยาเสพติด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักเรียนอยู่ในช่วงวัยรุ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจและอารมณ์ ทำให้มีความอยากรู้อยากเห็น อยากลอง ชอบความตื่นเต้นท้าทายต้องการหาประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ เกือบ ความจำเจซ้ำซาก ส่งผลให้นักเรียนมีปัญหาพฤติกรรม ได้แก่ ปัญหาการใช้สารเสพติด ตามธรรมชาติของวัยรุ่นจะมีความอยากรู้อยากเห็นอยากลองมาก ถ้าขาดการยับยั้งชั่งใจด้วย การที่อยู่ในกลุ่มที่ใช้สารเสพติด หรือเพื่อนใช้สารเสพติด จะมีการชักชวนให้ใช้ร่วมกัน บางคนไม่กล้าปฏิเสธเพื่อน บางคนใช้เพื่อให้เหมือนเพื่อน ๆ เมื่อลองแล้วเกิดความพอใจก็จะติดได้ง่าย ปัญหาทางเพศ เช่น การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น มักเกิดจากวัยรุ่นที่ขาดการยับยั้งชั่งใจ หรือมีปัญหาทางอารมณ์ และใช้เพศสัมพันธ์เป็นการทดแทน เพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นมัก ไม่ได้ยั้งคิดให้รอบคอบ ขาดการไตร่ตรอง ทำตามอารมณ์เพศ หรืออยู่ภายใต้ฤทธิ์ของสารเสพติด ทำให้เกิดปัญหาการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ การทำแท้ง การเลี้ยงลูกที่ไม่ถูกต้อง ปัญหาครอบครัว และกลายเป็นปัญหาสังคมในที่สุด (พนม เกตุมาน, 2555) ดังนั้นครูควรดูแลเรื่องพฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิด เพราะว่าครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูจะต้องรู้ข้อมูลข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนเป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การป้องกันและแก้ไข ปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ ไม่ใช่ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหาที่นักเรียนซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุดซึ่งสอดคล้องกับ ปกาวรรณ แก้วโพธิ์ (2559 : 93) ได้ศึกษาผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการศึกษา พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ครูที่ปรึกษาจะต้องดูแลและให้ความใกล้ชิดกับนักเรียนเพื่อที่จะ ได้รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

สามารถคัดกรองนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา เพื่อจะได้หาแนวทางป้องกัน ช่วยเหลือนักเรียนได้ทันทั่วถึง และสอดคล้องกับ กรมสุขภาพจิต (2546 : 2) กล่าวว่าครูที่ปรึกษาควรมีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ด้านความคุ้มครองนักเรียน รายละเอียดที่ครูที่ปรึกษาต้องทราบ เช่น จำนวนพี่น้องบุคลากรในครอบครัว สถานภาพของบิดา มารดา บุคคลที่ดูแลรับผิดชอบนักเรียน ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ลักษณะที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ความเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัว การใช้สารเสพติด การติดสุรา การเล่นเกมพนัน เป็นต้น

3.2 ปัญหา/อุปสรรค พบว่าประเด็นที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ครูที่ปรึกษาดูแลนักเรียนได้ไม่ทั่วถึง เนื่องจากนักเรียนมีจำนวนมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงบางแห่งจะมีนักเรียนเข้าเรียนเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดปัญหานักเรียนมีจำนวนเกินห้องเรียนหรือปัญหานักเรียนต่อห้องมีจำนวนมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามเป้าหมายการขับเคลื่อนเพื่อยกระดับคุณภาพ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ในเป้าหมายที่ 8 ซึ่งระบุไว้ว่าสถานศึกษามีครูเพียงพอ อัตราส่วนครูต่อนักเรียน เป็นไปตามเกณฑ์ มีครูครบทุกกลุ่มสาระและเพียงพอต่อแผนการจัดชั้นเรียน ซึ่งกำหนดให้นักเรียนมีไม่เกิน 40 คน ส่งผลให้ครูที่ปรึกษาดูแลนักเรียนได้ไม่ทั่วถึง เนื่องจากนักเรียนมีจำนวนมาก รวมทั้งปัญหาการเปลี่ยนครูที่ปรึกษาทำให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ต่อเนื่อง โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มมีปัญหา ซึ่งต้องได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ สุกฤตา เสนาราช (2557 : 96) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีจำนวนมากที่สุดคือ โรงเรียนควรจัดครูที่ปรึกษาได้ดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง และยังคงสอดคล้องกับ สุพรรณิ ภูแก้ว (2555 : 106) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ โรงเรียนจัดครูที่ปรึกษาไม่เพียงพอส่งผลให้ขาดครูดูแลนักเรียนที่ต่อเนื่องและทั่วถึง รองลงมา คือ ครู นักเรียนในสถานศึกษา ขาดความรู้ที่ชัดเจนในด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.3 ข้อเสนอแนะ พบว่าประเด็นที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ผู้บริหารควรจัดประชุมครู เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ควรบริหารจัดการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคลากรภายนอก เช่น ผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง องค์กรต่าง ๆ สาธารณสุข โรงพยาบาล

สถานีตำรวจ และยกย่องให้รางวัลเผยแพร่ผลการดำเนินงานในโอกาสต่าง ๆ จากบทบาบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้บริหารควรจัดประชุมครู เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาร่วมกัน เพื่อให้มีกระบวนการทำงานเป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อันจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ

วีระพล ลอยประโคน (2559 : 157) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่มีจำนวนมากที่สุดในแต่ละด้านมีดังนี้ ผู้บริหาร โรงเรียนควรเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสอดคล้องกับ จันทร์ศรี โชติจันทร์ (2556 : 95) ได้ศึกษาสภาพการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวนที่มีมากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารจัดให้มีการประชุมครู เพื่อทราบสภาพปัญหาและความต้องการ มีการประชุมเครือข่ายผู้ปกครองและชุมชน ผู้บริหารมีการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจเป้าหมายและกลยุทธ์ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ต้องพาครูไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และจะต้องเป็นโรงเรียนที่มีขนาดใกล้เคียงกัน และสอดคล้องกับ บรรยาย มารมณี (2556 : 106) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 บุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษา ที่มีจำนวนมากที่สุด ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การช่วยเหลือโรงเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนควรกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการอย่างเร่งด่วน โรงเรียนควรกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีการนำผลไปพัฒนาการเรียนการสอน ตามลำดับ และยังคงสอดคล้องกับ รัชพล นรวรรณ (2556 : 118) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนอนุบาลประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผลการศึกษา

พบว่า ข้อเสนอแนะด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรงเรียนควรจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ที่เกี่ยวข้องให้บ่อยขึ้นเพื่อปรึกษาและหาแนวทางแก้ไขปัญหา

4. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารศึกษาและครูที่ปรึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจในขั้นตอน วิธีการ เครื่องมือในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สถานศึกษาสถานศึกษาควรมีการประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงาน โดยร่วมมือกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาไม่มีคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้ไม่มีแนวปฏิบัติของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ชัชชัย โหมขุนทด (2557 : 153 - 155) ได้ศึกษาการพัฒนาคู่มือในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนบัวใหญ่พิทยาคม ผลการศึกษาพบว่า จากการใช้หลักของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคู่มือในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกรอบแนวคิดทั้ง 6 ด้าน โดยใช้วิธีการประชุม ซึ่งแจ้งสร้างความเข้าใจและความตระหนักการศึกษาดูงาน การอบรมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานสรุปได้ดังนี้ ครูมีความรู้ความเข้าใจ สามารถดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือได้ดีขึ้น และสามารถปฏิบัติงานตามขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนภายในโรงเรียนได้อย่างทั่วถึง ครูเข้าใจถึงบทบาทของผู้ดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความมั่นใจที่จะนำไปสู่การจัดกิจกรรมการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลช่วยในการเสริมสร้างคุณภาพที่ดีแก่นักเรียนทั้งทางด้านร่างกายจิตใจ นักเรียนมีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีขึ้น และสอดคล้องกับ อรนุช พันธุ์สะอาด (2556 : 53) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนกระทุ่มแก้ววิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ โรงเรียนมีการจัดทำแผนการดำเนินงาน ประชุมครูเพื่อประสานร่วมกันวางแนวทางการปฏิบัติ ประสานงานร่วมมือกับผู้ปกครอง จัดทำคำสั่งแต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน และสอดคล้องกับ อนุสรณ์ สุขกล้า (2556 : 88) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขตอำเภอนาคู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า แนวทาง

การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ โรงเรียนควรจัดทำระเบียบสะสมข้อมูลนักเรียนให้ครบทุกด้านมีรายละเอียดชัดเจน โรงเรียนควรหาวิธีการให้ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเป็นจริงมากที่สุด ครูควรใช้โอกาสในการเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อสอบถามข้อมูลนักเรียนจากผู้ปกครอง โรงเรียนควรพัฒนาครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ ทักษะ เทคนิคการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ควรแก้ไขปัญหานักเรียนโดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย และยังคงสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 8) กล่าวว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ แต่ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากครูและผู้เกี่ยวข้อง มีการทำงานเป็นทีม ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติและชื่นชมผลงาน เพื่อสร้างสรรค์ระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นรูปธรรมและจะก่อประโยชน์ต่อนักเรียนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ได้สรุปและอภิปรายผลมานั้น ผู้วิจัยมีแนวคิดเป็นข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ เพื่อการพัฒนาและในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด แสดงถึงการดำเนินงานด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษายังให้ความสำคัญไม่มากเท่าที่ควร ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรกระตุ้นและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีความตระหนักและมีความรู้ความเข้าใจการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่าสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้วางแผนเพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้มากขึ้น

1.2 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ควรมีการจัดอบรมผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ให้มี

ความรู้ความสามารถในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานอย่างจริงจัง

1.3 สถานศึกษาควรประชุมร่วมกันกับผู้ปกครอง ชุมชน และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันวางแผนและจัดทำคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้มีแนวทางการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเกิดความร่วมมือกันในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.4 สถานศึกษาควรมีการกำกับ นิเทศ ติดตามประเมินผล รายงานผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือและเผยแพร่ต่อสาธารณะ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการสำรวจความคิดเห็นจากครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จึงควรสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครอง ชุมชนและบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมสามัญศึกษา. (2544). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมสุขภาพจิต. (2544). คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : อิมเมจกรุ๊ป.
- (2545). คู่มือวิทยากร ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 - ช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- (2546). คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : อิมเมจกรุ๊ป.
- (2547). คู่มือดูแลสุขภาพจิตเด็กวัยเรียนสำหรับผู้ปกครอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- (2559). คู่มือหลักสูตรอบรมวิทยากรการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บียอนด์พับลิชชิ่ง.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). โอมรุมสำคัญไฉน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ลาดพร้าว.
- กษมา วรวรรณ ณ อรุณยา. (2550). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยม. กรุงเทพฯ : กรุงเทพฯธุรกิจ.
- กฤตยา เรืองรัมย์. (2557). สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- คณะกรรมการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรีผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส. (2556). ปัญหาเด็กและเยาวชน. สืบค้นเมื่อ 17 กันยายน 2561, จาก <http://www.senate.go.th/w3c/senate/spaw2/uploads/files/16-09-56%20.pdf>.
- จันทร์ศรี โชติชื่น. (2557). สภาพการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ซัชชัย ไชมขุนทด. (2557). การพัฒนาครูในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนบัวใหญ่พิทยาคม. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทวิศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. (2560). การคัดกรองสุขภาพจิตเด็กวัยเรียน. กรุงเทพฯ : บียอนด์พับลิชชิ่ง.

- ทัตชน กาญจรัส (2557). การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
 (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ธัญสมร คเชนทร์เดชา. (2552). การจัดกิจกรรมโฮมรูมด้วยเทคนิคการคิด หมวกหกใบใน
 การประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2551. กรุงเทพฯ : สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย.
- บรรยาย มารมณ. (2556). สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 บุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
 (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปกาวรรณ แก้วโพธิ์. (2559). ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
 ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
 (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤกษศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2.
 บุรีรัมย์ : ภาควิชาทดสอบและวิจัยทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- พนม เกตุมาน. (2555). พัฒนาการวัยรุ่น. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2560, จาก
<http://teenage1519.blogspot.com/>.
- พิทักษ์ ทวี. (2557). การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล. สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2561, จาก
<https://ptaweasang.wordpress.com>.
- พลสิน เทียมตรี. (2559). สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหาร
 การศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- รัชพล นรวรรณ. (2556). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนอนุบาลประโคนชัย
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
 (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- รวาวุฒิ เหล่าจินดา. (2559). สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
 (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วิญญา ผ่องใส (2556). สภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
 โรงเรียนเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
 (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

- วีระพล ลอยประโคน. (2559). สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สรารุณี แก้วจัญญ. (2555). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุกฤดา เสนาราช. (2559). สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุพรรณณี ภูแก้ว. (2555). สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุทธิพร คล้ายเมืองปัก. (2560). การคัดกรองนักเรียน. สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2561, จาก
<https://www.kroobannok.com/3276>.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. (2560). สรุปผลการดำเนินงานระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน ปีการศึกษา 2560. ชัยภูมิ : กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
- _____. (2558). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2559 - 2562). สืบค้นเมื่อ 15
สิงหาคม 2560, จาก file:///C:/Users/ASUS/Downloads/plan-4-year.pdf
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. (2560). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ความหมาย ความสำคัญ และคุณค่า. สืบค้นเมื่อ 14 สิงหาคม 2560, จาก
http://www.cvk.ac.th/download/download_all.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ
ภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2551ก). งานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2560, จาก
<http://academic.obec.go.th/web/node/11>.
- _____. (2551ข). สภาพความสำเร็จ และแนวทางเสริมสร้างความเข้มแข็ง ระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน 2551. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2552ก). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552ข). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หลักการ แนวคิด และทิศทางการดำเนินงาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2552ค). เทคนิคและแนวทางการเยี่ยมบ้าน. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2560, จาก http://guidance.obec.go.th/wp-content/uploads/2012/09/04-home_visiting.pdf
- _____. (2560). คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปีการศึกษา 2560. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2560, จาก http://www.muked.net/school_box/-v403-2.01.56.pdf.
- อนิวรรณ ติมุตา. (2556). บทบาทของครูในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อนุสรณ์ สุขกล่ำ. (2556). ปัญหาและแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขตอำเภอชาติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปรางจินบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรนุช พันธุ์สอาด. (2556). ปัญหาและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนกระทุ่มแก้ววิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Al-Tanciji, S. O. (2001). **The Relationship Between Parental Involvement and School Success in the United Arab Emirates.** Colorado : University of Colorado at Denver.
- Askins, G. J. (2002). **Teacher's Perceptions of the Instructional Leadership Role of the Principle in the Implementation of the Virginia Standards of Learning.** Johnson City : East Tennessee State University.
- Chandler, R. G. (2001). **Transition Through Two Models of Early Childhood Special Services.** Kathryn Haring : The University of Oklahoma.
- Nanton, A. O. (1997). **A Comparative Analysis of School Staffs and Students Perceptions of Behaviors and of Other Contributing Factors that Lead to Gang and School Violence.** Carolina : South Carolina State University.

Oppitz, J. I. (2003). **Violence Prevention : Empowering School Counselors, A study of Strategies Used by Practicing Elementary School Counselors.** Indiana : Indiana University.

Price, V. A. (1998). **Behavior Intervention Support Teams (BIST) and Student Attendance, Achievement and Self - Esteem.** Columbia : University of Missouri Columbia.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Buriram Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๗๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒ มิถุนายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางกาญจน์สุดา จิรภัทรอดิษฐ์

ด้วย นายวรุฒิ บุตรศรีภูมิ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๐ โดยมี อาจารย์ ดร.จิตตาภรณ์ เวียงวิเศษ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำ การวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงมล สมकुณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๗๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒ มิถุนายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.ธวัชชัย เก้นโนนกกอก

ด้วย นายวรวิทย์ บุตรศรีภูมิ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๐ โดยมี อาจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ เวียงวิเศษ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำ การวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๗๗

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ถนนจระ อำเภอมืองบุรีรัมย์

จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒ มิถุนายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางเทวี มาดา

ด้วย นายวรวิทย์ บุตรศรีภูมิ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๐ โดยมี อาจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ เวียงวิเศษ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำ การวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๒๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๕ เมษายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสามัคคีพิทยาคม

ด้วย นายวรวุฒิ บุตรศรีภูมิ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๐ โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ศิราณี จุฑาปะมา เป็นที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ในกรนี้ นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นายวรวุฒิ บุตรศรีภูมิ ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับ กำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงมล สมकुณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๒๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๕ เมษายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพลองพิทยาคม

ด้วย นายวรวุฒิ บุตรศรีภูมิ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๐ โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริภาณี จุฑาปะมา เป็นที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นายวรวุฒิ บุตรศรีภูมิ ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับ กำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๒๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๕ เมษายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม

ด้วย นายวรวุฒิ บุตรศรีภูมิ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๐ โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริภาณี จุฑาปะมา เป็นที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นายวรวุฒิ บุตรศรีภูมิ ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับ กำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๒๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๐ เมษายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๐

ด้วย นายวรุฒิ บุตรศรีภูมิ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓๐ โดยมี อาจารย์ ดร.จิตาภรณ์ เวียงวิเศษ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยการนี้ นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลผู้เกี่ยวข้องในการวิจัยด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมकुณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

สภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย เรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ใน 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน และการส่งต่อ

2. แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ

สถานศึกษา

ในฐานะที่ท่านเป็นผู้มีประสบการณ์ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อและทุกตอนตามความเป็นจริงซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวางแผนและปรับปรุงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ข้อมูลที่ได้จะแปลผลการวิจัยในภาพรวม ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลรายฉบับเป็นความลับและใช้ประโยชน์เฉพาะการวิจัยนี้เท่านั้น ไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อท่านหรือหน่วยงานของท่านแต่ประการใด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

นายวรวิทย์ บุตรศรีภูมิ

นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

- ต่ำกว่า 10 ปี
 ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป

2. ขนาดสถานศึกษา

- เล็ก (จำนวนนักเรียน 1- 499 คนลงมา)
 กลาง (จำนวนนักเรียน 500 - 1,499 คน)
 ใหญ่ (จำนวนนักเรียน 1,500 - 2,499 คน)
 ใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียน 2,500 คน ขึ้นไป)

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

คำชี้แจง 1. สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน มีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหา ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

2. โปรดอ่านข้อความเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาและพิจารณาว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาตามรายการในแต่ละข้อ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับใดและใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องแสดงความคิดเห็นที่มีเกณฑ์ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
 4 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก
 3 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
 2 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย
 1 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ที่	ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล						
1	ศึกษาข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับด้านสุขภาพ ด้านการเรียน ด้านครอบครัว ด้านสารเสพติด ด้านความปลอดภัย และด้านความรู้ความสามารถ เป็นต้น					
2	เยี่ยมบ้านนักเรียนครบทุกคน อย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง					
3	การตรวจสอบข้อมูลนักเรียนให้เป็นปัจจุบัน					
4	การจัดทำระเบียบสะสมนักเรียนทุกระดับชั้นและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ					
5	มีการสังเกต และบันทึกพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล					
6	มีการรวบรวมข้อมูลของนักเรียนเพิ่มเติมจากผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชน					
7	การวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล สรุปผลและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ					
8	มีการทดสอบ ประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q.) ของนักเรียน					
9	มีการนำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลไปใช้ส่งเสริม พัฒนา และช่วยเหลือนักเรียน					
ด้านการคัดกรองนักเรียน						
10	ประชุมเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียนได้อย่างชัดเจน					
11	มีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล					
12	จัดทำข้อมูลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ					
13	การใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายในการคัดกรองนักเรียน					
14	จัดทำเอกสารสารสนเทศผลการคัดกรองและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ					
15	การรักษาความลับของผลสรุปการคัดกรองนักเรียน					

ที่	ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
16	ใช้แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน (SDQ) ในการคัดกรองนักเรียน					
17	นำผลการประเมินไปปรับปรุง แก้ไข พัฒนาและดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป					
ด้านการส่งเสริมนักเรียน						
18	จัดทำแผน / โครงการ / กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่ครอบคลุมนักเรียนทุกคน					
19	การเสริมสร้างความสามารถพิเศษของนักเรียนตามศักยภาพ					
20	การจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน					
21	การสำรวจความสนใจและจัดตั้งกลุ่มตามความสนใจ					
22	จัดทำคู่มือเพื่อกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรม โฮมรูม ตลอดปีการศึกษา					
23	ครูที่ปรึกษาดำเนินกิจกรรม โฮมรูมอย่างหลากหลาย ผสมผสาน ยืดหยุ่น และเหมาะสม					
24	การจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรมประจำสัปดาห์					
25	การจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์หรือ บุรุษอาสา เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์					
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา						
26	การจัดครูแนะแนวหรือครูที่ทำหน้าที่แนะแนวโดยเฉพาะเพื่อช่วยเหลือนักเรียน					
27	การให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือ					
28	การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
29	การจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อให้เด็กนักเรียนสามารถช่วยเหลือกันได้จริง					
30	การจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมให้กับเด็กนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน					

ที่	ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
31	การจัดกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดความตระหนักและเอาใจใส่แก่นักเรียนมากยิ่งขึ้น					
32	การจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อป้องกันปัญหาต่าง ๆ เช่น ยาเสพติด ความประพฤติกู้สาว เป็นต้น					
33	ครูที่ปรึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลายตามความเหมาะสมกับลักษณะปัญหาของนักเรียนแต่ละคน					
ด้านการส่งต่อนักเรียน						
34	มีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ครูพยาบาล ครูประจำวิชา เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน					
35	ทำความเข้าใจและชี้แจงถึงความจำเป็นที่จะต้องส่งต่อนักเรียน					
36	มีการประสานงานระหว่างครูที่ปรึกษากับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนต่อ					
37	มีการติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
38	การสรุปข้อมูลนักเรียนและวิธีการช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านมาในบันทึกการส่งต่อ					
39	การส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก เพื่อให้การช่วยเหลือ					
40	การพิจารณาร่วมกันระหว่างคณะครูเพื่อการส่งต่อภายนอก					
41	ครูที่ปรึกษากำหนดแนวทางการพิจารณาในการส่งต่อนักเรียน					
42	การวางระบบและประสานงานการดำเนินงานกับหน่วยงานด้านสาธารณสุข และเครือข่ายอื่น					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

คำชี้แจง โปรดระบุความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแล

ช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของท่าน

1. ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ปัญหา / อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก จ
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง

สภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย เรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ใน 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน

2. แบบสอบถามฉบับนี้มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

ในฐานะที่ท่านเป็นผู้มีประสบการณ์ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โปรดตอบแบบสัมภาษณ์ทุกข้อและทุกตอนตามความเป็นจริงซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวางแผนและปรับปรุงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ข้อมูลที่ได้จะแปลผลการวิจัยในภาพรวม ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลรายฉบับเป็นความลับและใช้ประโยชน์เฉพาะการวิจัยนี้เท่านั้น ไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อท่านหรือหน่วยงานของท่านแต่ประการใด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์มา ณ โอกาสนี้

นายวรวิทย์ บุตรศรีภูมิ

นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ตั้งแต่เวลา.....ถึงเวลา.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพของท่าน

ชื่อ.....นามสกุล.....

อาชีพ.....อายุราชการ.....

ตำแหน่ง.....วุฒิการศึกษาสูงสุด.....

สถานที่ปฏิบัติงาน.....

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....ปี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

คำชี้แจง 1. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน ให้ครูมีการประสานงานกับบิดา มารดา ปกครอง และชุมชน ซึ่งนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา

จากผลการวิจัย เรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่ามีสภาพการดำเนินงานซึ่งมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) น้อยที่สุด เมื่อเทียบกับข้ออื่น ๆ ซึ่งต้องการทราบแนวทางการพัฒนาจากท่านดังต่อไปนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าสภาพการปฏิบัติเรื่อง “มีการสังเกต และบันทึกพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิควิธีการ แนวทางการพัฒนาหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 จากผลการวิจัยพบว่าสภาพการปฏิบัติเรื่อง “มีการรวบรวมข้อมูลของนักเรียนเพิ่มเติมจากผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิค วิธีการ แนวทางการพัฒนาหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน

2.1 จากผลการวิจัยพบว่าสภาพการปฏิบัติเรื่อง “นำผลการประเมินไปปรับปรุง แก้ไข พัฒนาและดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิค วิธีการ แนวทางการพัฒนาหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

2.2 จากผลการวิจัยพบว่าสภาพการปฏิบัติเรื่อง “มีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิค วิธีการ แนวทางการพัฒนาหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน

3.1 จากผลการวิจัยพบว่าสภาพการปฏิบัติเรื่อง “จัดทำแผน / โครงการ / กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่ครอบคลุมนักเรียนทุกคน” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิค วิธีการ แนวทางการพัฒนาหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 จากผลการวิจัยพบว่าสภาพการปฏิบัติเรื่อง “ครูที่ปรึกษาคำเนินกิจกรรมโฮมรูมอย่างหลากหลาย ผสมผสาน ยืดหยุ่น และเหมาะสม” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิค วิธีการ แนวทางการพัฒนาหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

4. ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน

4.1 จากผลการวิจัยพบว่าสภาพการปฏิบัติเรื่อง “การจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิค วิธีการ แนวทางการพัฒนาหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

4.2 จากผลการวิจัยพบว่าสภาพการปฏิบัติเรื่อง “การให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือ” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิค วิธีการ แนวทางการพัฒนาหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน

5.1 จากผลการวิจัยพบว่าสภาพการปฏิบัติเรื่อง “การสรุปข้อมูลนักเรียนและวิธีการช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านมากลับมาในบันทึกการส่งต่อ” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิค วิธีการ แนวทางการพัฒนาหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

5.2 จากผลการวิจัยพบว่าสภาพการปฏิบัติเรื่อง “การพิจารณาร่วมกันระหว่างคณะครูเพื่อการส่งต่อภายนอก” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิค วิธีการ แนวทางการพัฒนาหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ก

การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

ข้อคำถามที่	t
1	2.79
2	2.65
3	5.15
4	2.94
5	3.39
6	4.58
7	3.06
8	3.32
9	2.11
10	3.66
11	3.43
12	2.80
13	3.61
14	3.62
15	3.93
16	4.73
17	4.11
18	4.58
19	2.93
20	3.03
21	2.87
22	3.14
23	3.86
24	3.77
25	4.73
26	3.10

ข้อคำถามที่	t
27	3.21
28	3.67
29	4.83
30	2.54
31	5.19
32	1.91
33	4.11
34	3.46
35	4.05
36	2.62
37	3.61
38	4.89
39	3.76
40	2.38
41	1.88
42	2.29

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ข

การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 42

Alpha = .9538

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ข

การสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในแต่ละด้านทั้งหมด 5 ด้าน แบ่งความคิดเห็นออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นผู้อำนวยการสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นครูที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ข้อคำถามในการสัมภาษณ์

1. จากผลการวิจัยพบว่าสภาพการปฏิบัติเรื่อง “มีการสังเกต และบันทึกพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิควิธีการ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง

ความคิดเห็นผู้อำนวยการสถานศึกษา ดังคำสัมภาษณ์

“ครูที่ปรึกษาที่ควรที่จะดูแล เอาใจใส่นักเรียนห้องที่ปรึกษาของตัวเองให้มาก ๆ”

“ในการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ครูที่ปรึกษาก็น่าจะรู้จักนักเรียนที่ปรึกษาทุกคน เพราะครูได้โฮมรูมนักเรียนในทุก ๆ เช้า แต่สิ่งที่ครูจะขาดก็คือ การบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล ดังนั้นครูก็ควรจะต้องบันทึกเพื่อเป็นหลักฐานด้วย”

“เครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนยังค่อนข้างหละหลวมในการปฏิบัติ ไม่มีการดำเนินการอย่างจริงจังเกี่ยวกับเรื่องนี้ คงต้องกำกับ ติดตาม ครูที่รับผิดชอบเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ดำเนินการอย่างจริงจัง”

“ครูเขาอาจจะยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากเท่าที่ควร ก็คงต้องมีการประชุมกันทั้งโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ให้ครูเขามีความรู้ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติงานได้”

ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์

“ครูบางคนก็ยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ก็ได้เข้าโฮมรูมนักเรียนไป รู้จักนักเรียนไป แต่ก็ไม่ได้บันทึกพฤติกรรม เพราะไม่รู้แนวทางในการบันทึก”

“นักเรียนในที่ปรึกษาเยอะ จะให้ไปรู้จักเด็กทุก ๆ คนอย่างละเอียดเลยก็คงเป็นเรื่องที่ยากสำหรับครู เพราะมีภาระงานอื่น ๆ ที่ต้องทำอีกมากทำให้จำได้เฉพาะนักเรียนที่มีปัญหา เช่น ขาดเรียนบ่อย โดดเรียน หรือเรียนเก่ง ถ้าเป็นนักเรียนกลุ่มนี้ครูจะจำได้ ส่วนนักเรียนกลาง ๆ ก็จะไม่ค่อยได้”

“ในแบบสำรวจต่าง ๆ ที่เราให้ครูที่ปรึกษาไปสำรวจนักเรียนของตนเองส่วนมากก็จะไม่ค่อยใส่ใจเท่าไร ไม่ได้อ่านที่เด็กทำแบบสำรวจมา”

2. จากผลการวิจัยพบว่าสภาพการปฏิบัติเรื่อง “มีการรวบรวมข้อมูลของนักเรียนเพิ่มเติมจากผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิค วิธีการ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง

ความคิดเห็นผู้อำนวยการสถานศึกษา ดังคำสัมภาษณ์

“ในโรงเรียนที่ครูมีนักเรียนในที่ปรึกษาเยอะ ประมาณ 30 - 40 คน จะให้ครูไปเยี่ยมทุกคนก็คงเป็นเรื่องที่ยาก เพราะจำกัดด้วยเวลา งบประมาณ การเดินทาง เช่น เด็กนักเรียนบางคนบ้านอยู่ต่างอำเภอแต่มาเรียนในตัวจังหวัด ทำให้ครูไม่ได้ไปเยี่ยมบ้านเพราะอยู่ไกล จึงไม่ได้ทราบบริบทของครอบครัวและชุมชน”

“ครูก็ควรที่จะลงพื้นที่ในชุมชน เช่น ไปเยี่ยมบ้าน ไปปฏิสัมพันธ์ ไปช่วยงานชาวบ้าน เพื่อจะได้รู้บริบทของชุมชน เช่น ด้านความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม”

“ถ้าอยากให้ชุมชนร่วมมือร่วมมือกับทางโรงเรียน เราก็ต้องลงพื้นที่ชุมชน เพื่อให้ชุมชนรู้จักเราและแสดงให้เห็นถึงความจริงใจ เอาใจใส่ต่อชุมชน เวลาที่โรงเรียนจะขอความร่วมมือจากชาวบ้านเขาก็อยากจะช่วยอย่างเต็มที่”

ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์

“น่าจะประชุมกันก่อนระหว่าง ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองและโรงเรียน เพราะจะได้หาแนวทางร่วมกันรวมทั้งขอความคิดเห็นจากผู้ปกครอง และชุมชนด้วย”

“ครูต้องเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ครบ 100 % เพื่อจะได้รู้จักครอบครัว ความเป็นอยู่ของนักเรียนทุกคน และที่สำคัญผู้ปกครองจะรู้สึกมั่นใจว่า โรงเรียนและครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นอย่างดี”

“ครูก็ควรที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนบ้างไปให้เขารู้จักเรา ไปพูดคุยสร้างความคุ้นเคย ไปศึกษาชุมชนในด้านต่าง ๆ”

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน

ข้อคำถามในการสัมภาษณ์

1. จากผลการวิจัยพบว่าสภาพการปฏิบัติเรื่อง “นำผลการประเมินไปปรับปรุง แก้ไขพัฒนาและดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิค วิธีการ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง

ความคิดเห็นผู้อำนวยการสถานศึกษา ดังคำสัมภาษณ์

“ควรสรุปผลการคัดกรอง แล้วส่งให้ครูที่ปรึกษานำไปเป็นข้อมูลในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป”

“อันดับแรกเราต้องแบ่งกลุ่มตามผลการประเมิน ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา เพื่อหาวิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง”

ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์

“เมื่อได้ผลการประเมินจากการคัดกรองแล้ว เราก็ต้องจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน ให้เขาได้พัฒนาตนเองและลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา”

“ครูที่ปรึกษาควรตระหนักกับผลการประเมินนักเรียน เพราะเป็นข้อมูลสำคัญที่จะช่วยเหลือนักเรียนในทุกกลุ่ม ขึ้นอยู่กับครูที่ปรึกษาว่าจะใส่ใจนักเรียนมากน้อยเพียงใด หากครูใส่ใจเพื่อแก้ปัญหาให้นักเรียนแล้ว นักเรียนก็อาจมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น”

2. จากผลการวิจัยพบว่าสภาพการปฏิบัติเรื่อง “มีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิควิธีการ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง

ความคิดเห็นผู้อำนวยการสถานศึกษา ดังคำสัมภาษณ์

“โรงเรียนก็ต้องมีเกณฑ์การคัดกรองเป็นของโรงเรียน ซึ่งได้มาจากการประชุมและได้รับการยอมรับจากครู และต้องชี้แจงให้ครูทุกคนทำความเข้าใจตรงกัน”

“เครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองมีปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนก็ต้องมีการพัฒนาปรับใช้ให้เข้ากับสภาพสังคม และบริบทของนักเรียน”

ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์

“ครูที่ปรึกษาควรนำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลมาใช้เพื่อดูแล แก้ไขปัญหาให้นักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง หรือกลุ่มมีปัญหา จะต้องได้รับการแก้ไขโดยเร็ว”

“เราก็ต้องพิจารณาเด็กนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ แล้วดูแลนักเรียนให้ตรงตามสภาพปัญหา เช่น เด็กกลุ่มปกติก็ควรส่งเสริมให้เขา แต่เด็กกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาก็ต้องแก้ไข ให้กลับมาเป็นกลุ่มปกติให้ได้”

3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน

ข้อคำถามการสัมภาษณ์

1. จากผลการวิจัยพบว่าสภาพการปฏิบัติเรื่อง “จัดทำแผน / โครงการ / กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่ครอบคลุมนักเรียนทุกคน” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิค วิธีการ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง

ความคิดเห็นผู้อำนวยการสถานศึกษา ดังคำสัมภาษณ์

“เราคงต้องนำแผน / โครงการ / กิจกรรมต่าง ๆ ทั้งหมดของโรงเรียนมาแล้วระบุว่าแผนแต่ละแผนเหมาะสมหรือจัดให้นักเรียนกลุ่มไหนบ้าง ถ้ามีไม่ครบกับนักเรียนทุกกลุ่มก็เขียนแผนเพิ่ม”

“เด็กสมัยนี้เขามีความคิด ความสนใจ ที่แตกต่างออกไป เราต้องพยายามทำความเข้าใจเขาว่าเขาต้องการอะไร ถ้าอันไหนที่เป็นประโยชน์ เราก็ควรส่งเสริมเขา”

ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์

“โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนเสนอความคิดเห็นในเรื่องกิจกรรมที่เขาสนใจอย่างเด็กทุกวันนี้เขามีความสนใจในด้านต่าง ๆ ที่เราไม่รู้ เช่น เกมส์ การถ่ายภาพ การท่องเที่ยว การเป็น youtuber”

“โรงเรียนของเราส่วนใหญ่ก็จะเขียนแผนหรือโครงการเดิม ๆ ที่เคยมีอยู่แล้ว ส่วนโครงการใหม่ก็จะไม่ค่อยมี ถ้ามีโครงการใหม่ ๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการและเหมาะสมกับนักเรียน เราก็ต้องเปิดโอกาสและยอมรับ”

“ต้องยอมรับเลยว่ากิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดส่วนมากจะเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กเก่งแสดงออก เช่น วิชาการ กีฬา แล้วลืมนึกไปว่าเด็กที่ไม่เก่งล่ะ เขาไม่มีโอกาสได้แสดงออก เราก็ควรจะมาคิดกันใหม่ หากิจกรรมมาให้เหมาะสมกับเด็กกลุ่มนี้”

2. จากผลการวิจัยพบว่าสภาพการปฏิบัติเรื่อง “ครูที่ปรึกษาดำเนินกิจกรรมโฮมรูม อย่างหลากหลาย ผสมผสาน ยืดหยุ่น และเหมาะสม” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิค วิธีการ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง

ความคิดเห็นผู้อำนวยการสถานศึกษา ดังคำสัมภาษณ์

“กิจกรรมโฮมรูมมีความสำคัญมาก เพราะจะทำให้ครูที่ปรึกษาได้สร้างความคุ้นเคยกับนักเรียน ทำให้รู้จักนักเรียนถ้าอยากให้ครูจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย ก็ต้องมีการอบรมให้ความรู้”

“การจัดครูที่ปรึกษาเราต้องตระหนักถึงความเหมาะสมเป็นอย่างมาก เพราะจะมีผลต่อนักเรียน เช่น นักเรียนชั้น ม.3 และ ม.6 ก็ต้องจัดที่ปรึกษาที่มีความรู้ ความสามารถในการแนะแนวการศึกษาต่อ”

ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์

“เราต้องหมั่นศึกษาความรู้ วิธีการโฮมรูมใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ ปรับวิธีการให้เหมาะสมกับนักเรียน ”

“ควรตั้งวัตถุประสงค์ไว้ก่อน โฮมรูมว่าเราจะพัฒนานักเรียนในด้านใด เช่น การประกอบอาชีพเมื่อจบการศึกษา ครูก็ควรถามนักเรียนเกี่ยวกับความถนัด ความชอบ วิชาที่ชอบเรียน แล้วแนะนำว่าเหมาะสมกับอาชีพอะไร”

“เราควรให้นักเรียนประเมินการจัดกิจกรรมโฮมรูมด้วย เพราะเราจะรู้ว่าเราดีด้านใด เรบกพร่องเรื่องใด จะได้เป็นข้อมูลในการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น”

“ครูก็ต้องหาเทคนิคในการ โฮมรูม ไม่ใช่จะเข้าไปพูดคุยกับนักเรียนอย่างเดียวส่วนเทคนิควิธีการโฮมรูมมีหลายวิธี เราก็ต้องศึกษาและนำไปปรับใช้กับนักเรียนอย่างเหมาะสม”

4. ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน

ข้อคำถามการสัมภาษณ์

1. จากผลการวิจัยพบว่าสภาพการปฏิบัติเรื่อง “การให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือ” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิควิธีการ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง

ความคิดเห็นผู้อำนวยการสถานศึกษา ดังคำสัมภาษณ์

“โรงเรียนไม่มีครูแนะแนวก็อยากได้ครูแนะแนวมาทำหน้าที่โดยเฉพาะ”

“ครูที่ปรึกษาก็ควรมีสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน รวมทั้งมีบุคลิกภาพที่ดี มีทัศนคติที่ดี ไม่มีอคติกับนักเรียน”

“เชิญวิทยากรที่มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการให้คำปรึกษาเบื้องต้นมาอบรมให้ความรู้แก่คณะครู”

ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์

“นักเรียนก็ต้องไว้วางใจครูที่ปรึกษา ถึงจะมากล้าขอคำปรึกษาจากครู”

“ส่วนมากนักเรียนจะปรึกษากับเพื่อนด้วยตนเอง ทั้งนี้เขาอาจจะไม่กล้าคุยกับผู้ปกครอง หรือไม่กล้ามาปรึกษาครูกลัวครูจะตำหนิ ดังนั้นครูก็ควรที่จะมีเทคนิค วิธีการพูดให้เขาไว้วางใจ แสดงให้เห็นถึงความปรารถนาดีของครูที่มีต่อนักเรียน”

“เราก็ต้องทำให้นักเรียนเห็นว่า เราสามารถให้คำปรึกษาเขาได้ทุก ๆ เรื่อง บางทีเราก็ต้องทำตัวเป็นเพื่อน เป็นพี่น้องกับเขาได้ ไม่ใช่แสดงบทบาทในฐานะที่เราเป็นครูเพียงอย่างเดียว”

2. จากผลการวิจัยพบว่าสภาพการปฏิบัติเรื่อง “การจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิค วิธีการ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง

ความคิดเห็นผู้อำนวยการสถานศึกษา ดังคำสัมภาษณ์

“ต้องร่วมมือกันระหว่างครูในระดับชั้นเดียวกันจะได้ช่วยกันวางแผนสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียน ให้ครูดูแลเป็นพิเศษ เพื่อให้มีผลการเรียนที่ดีขึ้น”

“ก็เป็นปัญหาสำหรับโรงเรียนอยู่เรื่องนี้ได้กำชับให้ครูให้สอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียน ให้ดูแลเป็นพิเศษ เพื่อให้มีผลการเรียนที่ดีขึ้น”

ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์

“ในปัจจุบันมีเยอะเด็กที่เรียนรู้ได้ช้า และส่วนใหญ่จะไม่ค่อยสนใจเรียนเนื่องจากตัวเองเรียนรู้ได้ไม่ทันเพื่อน เนื่องด้วยนโยบายและการแข่งขังวดกับเด็กกลุ่มนี้ ทำให้ไม่สามารถแข่งขังวดได้เหมือนสมัยก่อน ก็สอนเท่าที่จะทำได้”

“ครูในโรงเรียนก็ต้องช่วยกัน เริ่มจากวางแผน การหาวิธีการสอนอย่างน้อย ๆ ก็ให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้”

“ต้องมีวิธีการสอน การมอบหมายงานที่แตกต่างจากนักเรียนคนอื่น ๆ ต้องให้เขาเรียนรู้ในสิ่งที่เขาชอบ และมีวิธีการวัดผลและประเมินผลที่เน้นพัฒนาการ”

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน

ข้อคำถามการสัมภาษณ์

1. จากผลการวิจัยพบว่าสภาพการปฏิบัติเรื่อง “การพิจารณาร่วมกันระหว่างคณะครูเพื่อการส่งต่อภายนอก” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิค วิธีการ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง

ความคิดเห็นผู้อำนวยการสถานศึกษา ดังคำสัมภาษณ์

“ต้องประชุมร่วมกันทั้งโรงเรียนเพื่อกำหนดเกณฑ์การส่งต่อนักเรียน โดยให้มีความเข้าใจ และแนวปฏิบัติเดียวกันทั้งโรงเรียน”

“ให้ครูทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนช่วยกันพิจารณาการส่งต่อ และควรระวังเรื่องความรู้สึกของนักเรียนด้วย”

ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์

“ครูก็ต้องประชุมกันก่อน ก่อนที่จะส่งต่อนักเรียน

ร่วมกันระหว่างคณะครูท่านอื่น ๆ ไม่ควรที่จะพิจารณาเพียงคนเดียวหรือรับผิดชอบคนเดียว”

“ควรพิจารณาร่วมกันระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพราะการจะส่งต่อนักเรียน นั้น เป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับความรู้สึกนักเรียน นักเรียนอาจจะรู้สึกไม่ดีและอาจรู้สึกว่ามีปัญหาหนักจนต้องถูกส่งต่อ”

2. จากผลการวิจัยพบว่าสภาพการปฏิบัติเรื่อง “การสรุปข้อมูลนักเรียนและวิธีการช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านมาในบันทึกการส่งต่อ” มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าจะมีเทคนิค วิธีการ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานหรือแก้ไขเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง

ความคิดเห็นผู้อำนวยการสถานศึกษา ดังคำสัมภาษณ์

“การบันทึกการส่งต่อจะเป็นข้อมูลของนักเรียนที่เราใช้วางแผนช่วยเหลือนักเรียนได้ ดังนั้นหากครูคนใดได้ช่วยเหลือนักเรียนก็ควรที่จะจดบันทึกทุกครั้ง”

“การบันทึกจะช่วยให้เราทราบว่า เราเคยช่วยเหลือมาแล้วอย่างไรและถ้าหากไม่ดีขึ้น ก็จะเป็นข้อมูลให้เราวางแผน เพื่อช่วยเหลือนักเรียนต่อไป”

ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์

“เมื่อได้ช่วยเหลือนักเรียนแล้ว ครูก็ควรที่จะบันทึกการช่วยเหลือโดยทันที เพื่อเป็นหลักฐานว่าเราได้ช่วยเหลือนักเรียนแล้ว”

“กรณีเด็กที่มีปัญหาที่ยากต่อการช่วยเหลือ เราก็ต้องส่งต่อภายนอก แล้วข้อมูลจากการที่เราบันทึก ก็จะทำให้เราสามารถส่งต่อได้”

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	วรวิมล บุตรศรีภูมิ
วัน เดือน ปีเกิด	14 พฤศจิกายน 2533
สถานที่เกิด	จังหวัดนครราชสีมา
ภูมิลำเนา	13 / 1 หมู่ที่ 9 ตำบลกระชอน อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
ตำแหน่งหน้าที่	ครู อันดับ คศ. 1 โรงเรียนกุพระวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนกุพระวิทยาคม 84 หมู่ 6 ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2546 ประถมศึกษา โรงเรียนบ้านโนนโชนงโคง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ. 2549 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านโนนโชนงโคง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ. 2552 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพิมายวิทยา อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ. 2557 ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา เอกเดี่ยวเคมี มหาวิทยาลัยขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2563 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์